

Οκτώβρης - Νιόβρης 1985 Τεύχος 5ο

ΕΝΤΟΣ

ΤΩΝ ΤΕΙΧΩΝ

εκδοτικό σημείωμα:

δωδεκα παρα πεντε

Η πρώτη φάση της ανέγερσης του νέου προσφυγικού συνοικισμού στο Ταχτακαλά έχει ήδη αρχίσει. Το έργο είναι οπωσδήποτε καθοριστικό για το χαρακτήρα της περιοχής αυτής της παλιάς Λευκωσίας κι' ολοκλήρης της παλιάς πόλης. Όπως προσπαθήσαμε ν' αποδείξουμε στο προηγούμενο τεύχος μας το έργο είναι καθοριστικό, ΑΡΝΗΤΙΚΑ, Προς τη κατεύθυνση δηλαδή της καταστροφής του χαρακτήρα της παλιάς πόλης. Η έκταση της επέμβασης αυτής εκμηδενίζει όσες προσπάθειες έχουν γίνει για τη συντήρηση της πόλης. Επιπλέον το «λάθος» θα είναι μόνιμο και τελεσίδικο και θα επικαθορίζει τις μελλοντικές ενέργειες για τη συντήρηση της περιοχής.

Γι' αυτούς τους λόγους πιστεύουμε ότι έστω και τώρα:

- πρέπει να σταματήσει αμέσως κάθε εργασία ανέγερσης.
- Τα κονδύλια που έχουν εγκριθεί να διατεθούν για τη συντήρηση σπιτιών της παλιάς πόλης για να στεγαστούν οι οικογένειες που θα στεγάζονταν στο συνοικισμό.
- Η ανέγερση νέων χτισμάτων να γίνει στο μέλλον με βάση την υπόλοιπη συντηρημένη περιοχή.
- Οι κενοί χώροι, αυτοί που υπήρχαν κι' αυτοί που προέκυψαν από τις κατεδαφίσεις, να χρησιμοποιηθούν πρόχειρα σαν χώροι πρασίνου κλπ. μέχρι να κριθεί ορθότερα η τύχη τους.

Εργαστήρι Χαλκογραφίας και
Προυντζογραφίας

Τρικούπη - 33 τηλέφωνο 461348.

Οι για να χουμιστούμε μπορεί τζιαι νάχουμε τη μεγαλύτερη συλλογή χαλκογραφμάτων τζιαι προυντζογραφμάτων του παζαρκού. Τζιαι σχεδόν ούλλα

κάνουμεν τα εμείς. Μπόρετε θέμα να μας δήτε να δουλεύουμε. Αμαν έσιετε ώρα ελάτε να πιούμε καφέ τζιαι να κουβερκιάσουμε.

Οχτώβρης - Νιόβρης 1985

Τεύχος 5ο

Το μηνιαίο, όταν τα καταφέρνουμε, περιοδικό της παλιάς Λευκωσίας.

Διεύθυνση: Μίνωος 6B, Τηλ. 431278
Υπεύθυνος για το νόμο: Κωστής Αχινιώτης

Το τεύχος αυτό συντάχθηκε από τους:
Κωστή Αχινιώτη και Ζήνωνα Σιερεπεκλή

Τιμή τεύχους £1.00
Συνδρομή 12 τεύχων: £10.00

Για τα υπογραμμένα κείμενα ευθύνονται οι συγγραφείς τους.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Στο πόδι	2-4
Τα οικονομικά του δήμου Γ. Θεοδούλου	5
Τοπική διοίκηση-Τοπική αυτοδιοίκηση Κωστή Αχινιώτη	6-7
Μια συνέντευξη με τη τοπική βουλευτίνα του Δ. Βερολίνου Έλγκε Ντάγκελεϊτ	8
Λαϊκή γειτονιά: Συνέχεια της έρευνας του Γιώργου Θεοδούλου	10
«Λειτουργία στο χρόνο» από την ομάδα σύγχρονου χορού	16
«Φουρτουνάτος» από το θέατρο Ευαγγελάτου	18
Φεστιβαλικό πανόραμα	20-21
Εικονογράφημα: Φρόσω	22
Μια εκδήλωση που δεν έγινε Φ. Οικονομίδη	23
Η έκθεση για τη ζωή στη φραγκοκρατία Άννα Μαραγκού	24
Βάκχες του Ευριπίδη	25
οικολογία της πολεοδομίας και ψυχοδομής Στέλιος Μίτσιγκας	26
Ιατρική στη Λευκωσία: απόσπασμα από το βιβλίο της Αγνής Μιχαηλίδου «Χώρα η παλιά Λευκωσία»	27
Για τη προστασία του Ακάμα Κ. Αχινιώτη	30
Ένα ποίημα της Τζένης Μαυρομουστάκη	34
Περίπου: Φρόσω	35
Ανακουφιστικά έργα: Θεόδωρου Κατάλιακου	36
Νιόμβρης στη Πύλη Αμμοχώστου	37
Νιόμβρης στη Κινηματογραφική Λέσχη	38
Νιόμβρης στη Κινηματογραφική κίνηση	39

ΑΝ ΔΕΝ ΤΟ ΞΕΡΕΤΕ

Τα τείχη της Λευκωσίας έχουν 11 προμαχώνες. Μας τους ονομάζει ο Αρχ. Κυπριανός.

...(α) Τὸ τειχόκαστρον τῆς λευκωσίας συσφίγγεται ἀπὸ ἕνδεκα ἐπιτειχή-
σματα, ἢ Μπαλουάρδα Ἰταλιστί, ἐξερχόμενος ἀπὸ τὴν Πόρταν τῆς
Ἀμμοχούστου, ἀριστερᾶ ἔχει τὸ Μπαλουάρδον τοῦ Καράφα. Δεξιᾶ τὸ
τοῦ ποδοκατάρου. Τρίτον ἔπεται αὐτῶ τὸ τοῦ Κωνστανζου. Τέταρτον τὸ
τοῦ Δάβιλα. Πέμπτον τῆς Τρίπολης. Ἑκτον τὸ Ροκάζιον. Ἑβδομον τὸ
τοῦ Μοῦλα. Ὀγδοον τὸ τοῦ Κουρινίου. Ἐνατον τὸ Βάρβαρον. Δέκατον
τὸ τοῦ Λορεδάν. Ἐνδέκατον τὸ Ἄδρυν. Ἐκ τῶν ἐξοδευσάντων κατ'
αὐτὰ (ὡς οἶμαι) λαβόντα τὸ ὄνομα...

μαθηματα αγιογραφιας και ψηφιδωτο

Νέα χρήση βρήκε η πρώην γκαλεριό του ε.κα.τε και πρώην πολλά αλλά πράγματα. Αυτή τη φορά όμως φαίνεται ότι θα τη διατηρήσει για αρκετό χρόνο. Οι Άλκης και Γιώργος Κέπολας επεχτείνουν έτσι τις δραστηριότητες του εργαστηρίου Βυζαντινής Αγιογραφίας και ψηφιδωτού, και στο τομέα της διδασκαλίας των γνώσεων τους σε άλλους. Αρχίζουν μαθήματα για το σκοπό αυτό στη λαϊκή γειτονιά στη αίθουσα που αναφέραμε πιο πάνω, δυο φορές τη βδομάδα. Έναρξη τη πρώτη του Οχτώβρη. Θα διδάσκονται τα εξής: Θεωρία της Αγιογραφίας, Ιστορία της Βυζαντινής τέχνης, Βυζαντινό σχέδιο και η τεχνική της Αγιογραφίας και του ψηφιδωτού. Όσοι ενδιαφέρονται μπορείτε να πληροφορηθείτε περισσότερα στα τηλέφωνα 459142 και 454189. Το σίγουρο είναι ότι τα παιδιά αυτά δε φοβούνται μήπως και τους πάρουν τη δουλειά.

ε.κα.τε... ποιος μίλησε για γκαλεριου;

Μόλις πριν δυο μήνες το ε.κα.τε, ήτοι επιμελητήριο καλών τεχνών, νοίκιασε ένα σπίτι στη λαϊκή γειτονιά (που προηγουμένα είχε ήδη λειτουργήσει για ένα διάστημα σαν γκαλεριό) και εγκατάστησε εκεί το οίκημα του μαζί με μια έκθεση των μελών του και πολλές ελπίδες και σχέδια για το μέλλον. Δυστυχώς για ακόμα μια φορά το όλο σχέδιο ναυάγησε για λόγους που έχουν κοινό συντελεστή τα οικονομικά του επιμελητηρίου, και φυσικά το ε.κα.τε έμεινε και πάλι άστεγο. Ο μύθος δηλεί, που λέει κι' ο Χαραλαμπίδης, πως μαζί με τον ενθουσιασμό χρειάζεται και κρατική μέριμνα.

λαχεια...

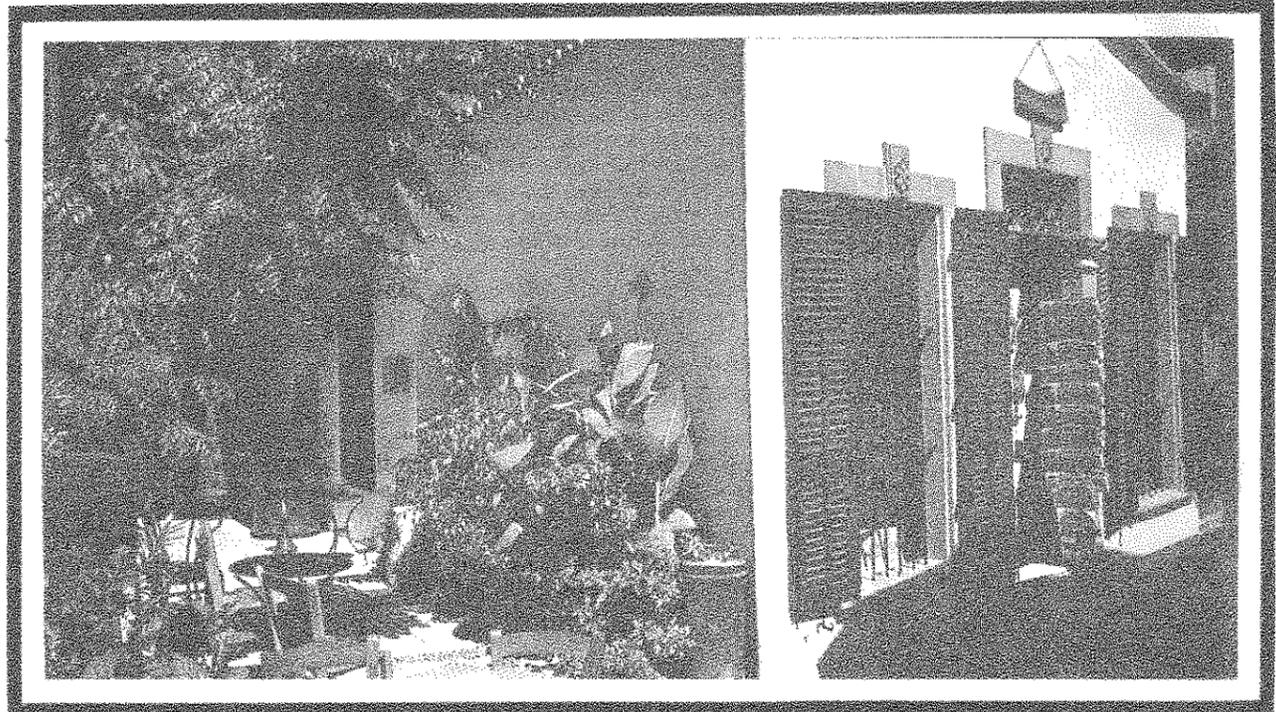
Ο γέρο-Νικόλας, ογδοντάρης πια, ζει πουλόντας λαχειά. Κι' επειδή δυσκολεύεται να διαλαλεί τη πραγματεια του φωνάζοντας παίζει πιδικιάβλι. Εδώ τον βλέπουμε στη πιάτσα της λαϊκής: τα λαχειά πουλιούνται μόνα τους.

κυπροκουβανικη φιλια...

... η ταβέρνα της Αξιοθέας είναι στις χαρές της. Μέχρι τη Κεντρική Αμερική έφτασε η φήμη της. Πάνε λέει οι Κύπριοι και των σουβλάκια δίπλα από κάτι πράσινα γεράνια και κάτι πράσινες γραμμές και κάθονται και σπάζουν το κεφάλι τους για νάβρουν τρόπο να τις τινάξουν στον αέρα (κι' όχι πράσινα άλογα). Άκουσε τη φήμη κι ο υπουργός εξωτερικών της Κούβας και δεν άντεξε του

πειρασμό. Ήρθε στη Κύπρο, πήρε τον ομόλογο του τον Ιακώβου και μαζί κατέβηκαν στον Άη Κασσιανό. Νάτους μανικωμένους με τα μαχαιροπήρουνα να απολαμβάνουν το γνωστό χοιρινό έδεσμα. Στο πρόσωπο του κουβανέζου υπουργού λάμπουν ζωντανές οι θύμησες από τον «κόλπο των χοίρων». Από δίπλα ο Λέλλος συμπαραστέκεται και συμπαρατάσσεται.

βιβλιοπωλειο λαικης γειτονιας

Το μικρό φαινομενικά βιβλιοπωλείο της λαϊκής γειτονιάς είναι μοναδικό στο είδος του και συμπληρώνει ένα κενό απαράδεχτο για όσους ενδιαφέρονται για το τόπο μας. Το βιβλιοπωλείο αυτό είναι ουσιαστικά μια αξιοπρεπής «λογή βιβλίων που γράφτηκαν ή αναφέρονται στη Κύπρο».

Οι ιδιοκτήτες υπήρξαν για αρκετά χρόνια συλλέκτες των κυπριακών ή κυπριολογικών εκδόσεων. Μέσα από τη δραστηριότητα του αυτή υποχρεώθηκαν να προμηθεύονται από το... εξωτερικό της περισσότερες από τις κυπριολογικές εκδόσεις. Σε κάποιο στάδιο έφεραν περισσότερα αντίτυπα από τη κάθε μια και τα διάθεταν μέσα από διάφορα βιβλιοπωλεία, εκδίδοντας για το σκοπό αυτό και ενημερωτικά έντυπα.

Πολύ φυσιολογικά χρειάστηκαν κάποτε ένα δικό τους βιβλιοπωλείο και η κατάλληλη ευκαιρία παρουσιάστηκε με τη δημιουργία της λαϊκής γειτονιάς.

Εις το βιβλιοπωλείο της λαϊκής γειτονιάς μπορείτε λοιπόν να βρείτε (αντιγράφουμε από ενημερωτικό κείμενο των ιδιοκτητών):

α) Όλες τις εν κυκλοφορία Κυπριακές & Κυπριολογικές εκδόσεις (συμπεριλαμβανομένων Περιοδικών, Εφημερίδων, Χαρτών, κλπ). Διαθέτουμε επίσης αρκετές εξητλημένες εκδόσεις. Για εξητλημένες εκδόσεις που δεν διαθέτουμε αντίτυπα, αναλαμβάνουμε να προμηθεύουμε τους ενδιαφερομένους με

φωτοαντίγραφα.

β) Όλα τα εν κυκλοφορία Καρτοποστάλες της Κύπρου, ως επίσης και εξητλημένα.

γ) Όλα τα εν κυκλοφορία ολίγες Κύπρου, ως επίσης και εξητλημένα.

δ) Αντίγραφα πινάκων Κυπρίων καλλιτεχνών και παλαιών χαρτών της Κύπρου.

ε) Όλα τα εν κυκλοφορία πόστερς της Κύπρου, ως επίσης και εξητλημένα.

ς) Όλους τους εν κυκλοφορία δίσκους & κασέττες με Κυπριακή Λαϊκή Μουσική κλπ. ως επίσης και εξητλημένους».

Πρόσφατα οι ίδιοι άνθρωποι νοίκιασαν το κτίριο όπου προηγουμένα στεγαζόταν η βιβλιοθήκη της Φανερωμένης, με περισσότερες πια φιλοδοξίες. Όπως μας πληροφορεί δικό τους κείμενο θα προσφέρονται εκεί τα ακόλουθα.

α) Οποιοσδήποτε επισκέπτης θα δύναται να πάρη οποιοδήποτε βιβλίο από τα ράφια του βιβλιοπωλείου, να το μελετήσει, να πάρη σημειώσεις και να το επιστρέψη στην θέση του, χωρίς καμιά επιβάρυνση. Διά τον σκοπό αυτό θα έχουμε ειδικό τραπέζι επί του οποίου θα υπάρχουν αι μέχρι σήμερα εκδοθείσες Κυπριακές και Κυπριολογικές βιβλιογραφίες ως και ευρετήρια Κυπριακών περιοδικών. Θα διαθέτουμε επίσης φωτοτυπική μηχανή για να τροφοδοτούμε τους ενδιαφερομένους με φωτοτυπίες, έναντι σχετικής αμοιβής.

β) Θα διαθέτουμε είδη Κυπριακού φιλο-

τελισμού (γραμματόσημα, νομίσματα, κλπ).

γ) Έργα Κυπρίων Καλλιτεχνών (πίνακες, γλυπτά, κλπ) ως και ξένων Καλλιτεχνών με Κυπριακά Θέματα.

δ) Είδη Κυπριακής Λαϊκής Τέχνης.

Εκτός των πιο πάνω θα διοργανώνουμε εντός του οικήματος τα πιο κάτω:

α) Ομιλίες και Διαλέξεις,

β) Παρουσιάσεις Συγγραφέων, Εκδόσεων, κλπ.

γ) Σεμινάρια & Συνέδρια

δ) Μουσικές & Καλλιτεχνικές Παραστάσεις.

ε) Θεατρικές & Κινηματογραφικές Παραστάσεις.

ς) Παραστάσεις Καραγκιόζη.

ζ) Παραστάσεις Κυπριακών Λαϊκών Χορών, Τραγουδιών και Μουσικής.

Επίσης θα φιλοξενούντια τα Πνευματικά, καλλιτεχνικά, κλπ Σωματεια και Οργανώσεις της Κύπρου δια τις συνεδρίες, συγκεντρώσεις, Γενικές Συνελεύσεις κλπ. Θα τους προσφέρονται διάφορες υπηρεσίες (δακτυλογραφίες κλπ) ως επίσης βιβλιοθήκες δια την φύλαξιν των βιβλίων τους, έναντι προαιρετικής αμοιβής».

Επομένως στόχος των ιδιοκτητών είναι η δημιουργία του πρώτου ακαδημαϊκού βιβλιοπωλείου της Κύπρου. Μαζί τους πιστεύουμε ότι μια γνωριμία του καθενός μας με το βιβλιοπωλείο τους δε μπορεί παρά να είναι εξαιρετικά επωφέλης.

ΔΕΛΤΙΟ ΣΥΝΔΡΟΜΗΣ

ονομα _____

Διευθυνση _____

τηλ: _____

το «περι δήμων» νομοσχέδιο σε φεμινιστική εξαρση!

Πολλή δημοσιότητα δόθηκε τελευταία από τη πλευρά της κυβέρνησης και της βουλής στις προσπάθειες και τα μέτρα

που υιοθετούνται για να επιτευχθεί η ισότητα μεταξύ ανδρών και γυναικών. Όμως και τα τόσο διαφημιζόμενα μέτρα παραμένουν ελλειπή και αποσπασματικά. Πνίγονται μέσα σε μια στατική και ακύμαντη νοοτροπία. Λειτουργούν σαν πρόχειρα μπαλώματα πάνω σ' ένα ανδροκρατούμενο στη σύλληψη, την ιστορία και την πράξη του σύστημα ηθικών και γραπτών νόμων. Ας πάρουμε το εξής παράδειγμα μπαίνοντας έτσι στο θέμα μας.

Το νέο περί δήμων νομοσχέδιο ασχολείται στη παράγραφο 9 με τη δημοτικότητα των πολιτών. Σας μεταφέρουμε από την επίσημη εφημερίδα της δημοκρατίας της 22ης του Φλεβάρη του 85, τα σημεία 3, 4 και 5.

(3) Το γνήσιον τέκνον δημότου δήμου είναι δημότης του δήμου του πατρός αυτού, το δε νόθον τέκνον δημότης του δήμου της μητρός αυτού.

(4) Το γνήσιον τέκνον γονέων αγνώστου ιθαγενείας είναι δημότης του δήμου εις την περιοχὴν του οποίου εγεννήθη.

(5) Το νομιμοποιηθέν εξώγαμον τέκνον αποκτά την δημοτικότητα του πατρός αυτού από της ημερομηνίας της νομιμοποίησής αυτού, ο δε υιοθετηθείς ανήλικος αποκτά την δημοτικότητα του υιοθετήσαντος αυτόν από της ημερομηνίας της υιοθεσίας αυτού.

Φυσικά δεν έχει και τόση σημασία αν

κάποιος πολίτης είναι μέλος αυτού ή του άλλου δήμου, εχτός ίσως σε ζητήματα φορολογίας. Γι' αυτό και καμιά μητέρα δε διαμαρτυρήθηκε για τη δημοτικότητα του παιδιού της. Τι είναι αυτό μπροστά στα τόσα άλλα... Όμως η νοοτροπία αυτών που έφτιαξαν το νομοσχέδιο είναι απροκάλυπτη και οπωσδήποτε στα μέτρα των πιο ξεπερασμένων προλήψεων. Εάν και οι δυο γονείς συμφωνούν για το ποια δημοτικότητα θα δώσουν στο παιδί τους καλώς. Αν όχι ο νόμος θα προσποφασίζει ότι το δικό ανήκει στο πατέρα.

Εξ' άλλου ο χωρισμός των παιδιών σε «νόθα» και «νόμιμα» είναι πια έξω από τα όρια του ανεχτού.

Το σημείο 5 της ίδιας παραγράφου αναφέρεται στη περίπτωση «νομιμοποιηθέντος εξώγαμου τέκνου» που έχει πια τη τιμή να χάσει τη δημοτικότητα της μητέρας του και να κερδίσει αυτή του πατέρα του. Στη ενάντια περίπτωση τα «εξώγαμα νήπια» παραμένουν «παράνομα». Αν η νομοθεσία ήταν συνεπής θα έπρεπε να τα στέλλει σε ίδρυμα αναμόρφωσης (θεωρούμε ότι είναι αδύνατο να τα στείλει να ξαναγεννηθούν νομίμως) ή να τ' αφήσει ελεύθερα να μην υπόκεινται ούτε στους άλλους νόμους. Όμως τότε ποιο παιδί θα δεχόταν τη νομιμότητα του; Κι αν οι μητέρες θεωρούσαν σημαντικό να αποφασίζουν για τη δημοτικότητα του παιδιού τους, πόσες θα έκαναν «εξώγαμα» παιδιά;

Απ' ότι γνωρίζουμε καμιά γυναικεία οργάνωση δεν αντίδρασε στο νομοσχέδιο αυτό μέχρι τώρα.

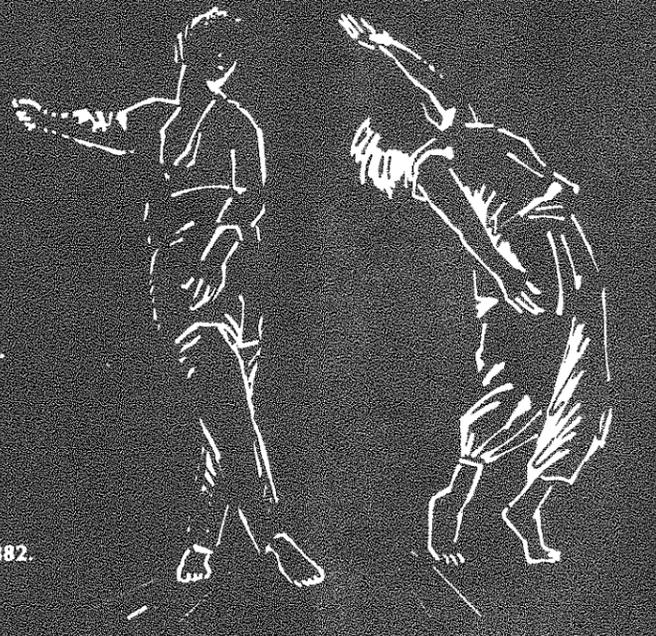
αοχή εργαστήρι «ΧΟΡΟΘΕΑΤΡΟ»

ΑΡΓΙΑΝΝΑΣ ΟΙΚΟΝΟΜΟΥ

- Δημιουργική Κίνηση - Χορός
- Κλασσικό Μπαλέτο.
- Συγχρόνα Συστήματα Χορού.
- Ομαδική Εργασία - Αυτοσχεδιασμός.
- Θεατρικό Εργαστήρι.
- Γυμναστική για Ενήλικες.

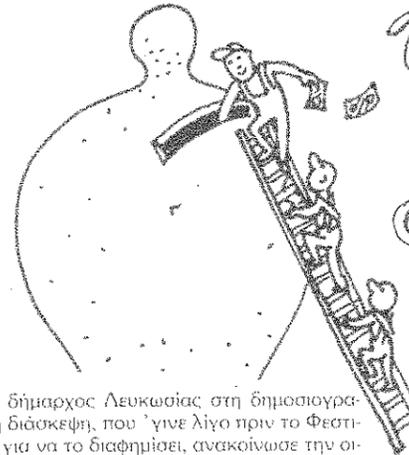
Διδασκουν : Προσόντουχοι Ειδικοί.
για παιδιά από 4 χρονών μέχρι και ενήλικες

Πληροφορίες: Βασ. Παυλου 67B, Καϊμακλί,
Λευκωσία, Τηλ. 428153 & 445882.

Τα Οικονομικά του δήμου

Γιώργου Θεοδούλου

Ο δήμαρχος Λευκωσίας στη δημοσιογραφική διάσκεψη, που 'γινε λίγο πριν το Φεστιβάλ για να το διαφημίσει, ανακοίνωσε την οικονομική κατάσταση του δήμου. Ανακοίνωση που βασικό σκοπό της βέβαια είχε την δικαιολόγηση της φτώχειας του φεστιβάλ.

Πραγματικά, απ' ότι φαίνεται στη συνοπτική οικονομική κατάσταση του, που βλέπετε διπλά, το συνολικό του έλλειμμα είναι τεράστιο. Δεν γνωρίζουμε πως «εγεννήθηκε», αλλά απορούμε με ποιους τρόπους θα αποσβέσει. Τρόπους που είχε καθήκον ο δήμος ν' ανακοίνωνε προς γνώση μας, τουλάχιστον να έβρωμε, αν θα φορτωθούμε οι δημότες το βάρος της «φτώχειας» του, να φάχουμε «γι' άλλη γη, σ' άλλα μέρη» όπου «δήμου χέρι δε θα μας δέρει». 'Η έστω να «περικοψούμε» λίγο τα ποσούδιά μας.

Αυτή η φτώχεια, όπως είπε ο κ. Λέλλος παρ' ολίγο να φέρει προ των πυλών την κατάργηση του Φεστιβάλ. Αλλά για να μη φτάσουμε στην επώδυνη νοσταλγική κατάσταση να λέμε «περασμένα μεγαλεία και διηγώ ντας τα να κλαίμε», αποφασίστηκε να προβάλει το φεστιβάλ την οικονομική κατάσταση του δήμου. Να 'ναι δηλαδή φτωχό!

Τελικά όμως, αποδείχτηκε, πως γίνονται ικανοποιητικά φεστιβάλ και με λίγα λεφτά. Όχι πως δεν βοηθούν τα πολλά, αλλά «πενία τέχνας κατεργάζεται».

Έτσι στήθηκε το πιο γουστόζικο μέρος του φεστιβάλ, κι εννοώ, όπως κατάλαβα... τε το παζάρι στην οδό Αμμοχώστου. Αυτό εχώριζε τόσο για τα προϊόντα του - μια και το ΕΝΤΟΣ ένα απ' αυτά - όσο και για την αγαπητή, σ' εμάς τους Κυπρίους, πανηγυριστική μορφή του.

Βέβαια η πενία μπορούσε να κατεργαστεί κι άλλες τέχνες. Κι αυτές δεν ήταν αναγκασμένες να τις βρουν μόνοι τους ο κ. Λέλλος και οι σύμβουλοι του. Μπορούσαν να βοηθήσουν κι οι δημότες με γνώμες τους. Μια δημοτική συμμετοχή που θα ενίσχυε τόσο το δήμο, όσο και τους δημότες που θα έκφραζαν γνώμες -προτάσεις για το φεστιβάλ ΤΟΥΣ.

Αυτή η δημοτική-δημοκρατική συμμετοχή μπορεί να βρísκε κι άγνωστα συγκροτήματα λαϊκής ή μοντέρνας (ρόκ, ποπ) μουσικής και να τα ξεθάβε μια και δεν έχουν πολλές ευκαιρίες στην Κύπρο ν' ανοίξουν τα φτερά τους. Κι ήταν σίγουρα κάτι που έλαμψε με την απουσία του απουσία που κράτησε αρκετή από τη νεολαία μακριά από το φεστιβάλ. Γι' αυτό η ροκάδικη, πάνκιχη, υτισκόβια νεολαία δεν φεστιβαλίστηκε.

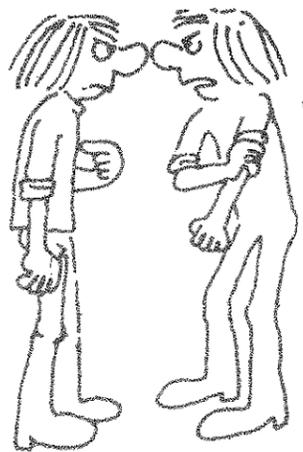
Μια άποψη είναι κι αυτή κοντά σ' άλλες φτηνές ή μούχτη, που μπορούσα να φιλοξενηθού για να μαγνητίζαν και διασκέδαζαν μαζί με όσους μπήκαν για καλά στα -αντα και τα νιάτα μας. Τα οποία μάλλον σνόμπαραν το παραδοσιομόρφο φεστιβάλ, εμμένοντας στο 1985. Ενώ αν γαρνιριζόταν η παράδοση με το σύγχρονο ίσως βλέπαμε τα παιδιά «δυο-δυο» ή «χέρι-χέρι» να χαίρονται το παλιό σιμά με το καινούργιο.

ΣΥΝΟΠΤΙΚΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΤΩΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ ΛΕΥΚΩΣΙΑΣ ΓΙΑ ΤΟ ΧΡΟΝΟ ΠΟΥ ΕΛΗΞΕ 31.12.1984

A. ΕΙΣΠΡΑΞΕΙΣ	€
Κτηματικός Φόρος	107,000
Επαγγελματικός Φόρος	722,000
Σκυβάλα	444,000
Δικαιώματα Αγορών και Σφαγείων	624,000
Άδειες Οικοδομών και άλλες άδειες	107,000
Φόρος Θεάματος και Ξενοδοχείων	65,000
Ενοίκια	86,000
Πρόστιμα (εξώδικα κτλ.)	93,000
Χορηγία Κυβερνήσεως	90,000
Χώροι Σταθμεύσεως	80,000
Διάφορα άλλα έσοδα	89,000
Ανάκτηση εσόδων (Σχίσματα, Χώρος Σκυβάλων, Δημ. Θεατρο, Άρθρο 17 κτλ.)	193,000
Σύνολο	2,700,000

B. ΠΛΗΡΩΜΕΣ	€
Μισθτικές Υπηρεσίες και Ωφελήματα	1,795,000
Ηλεκτροφιτισμός Πόλεως	159,000
Τοκοχρεωλάσια (πλην των τοκοχρεωλίων προς την Κυβέρνηση που δεν πληρώνονται)	257,000
Επιδιορθώσεις Μηχανοκινήτων Οχημάτων και Καύσιμα	87,000
Τραπεζικοί Τόκοι και Δικαιώματα	60,000
Άλλα Έξοδα Διαχειρήσεως (Υδατοπρομήθεια, Φωτισμός Υποστατικών, Τηλεφωνικά, και Ταχυδρομικά Τέλη, Ασφάλεια Δημ. Περιουσίας, Γραφική Ύλη, Εκστρατεία Καθαριότητας, Δικαστικά και Νομικά Έξοδα, Επιπλά και Σκεύη κτλ.)	2,774,000
Σύνολο	74,000
Γ. ΕΛΛΕΙΜΜΑ 1984	74,000
Δ. ΕΛΛΕΙΜΜΑ ΠΡΟΗΓΟΥΜΕΝΗΣ ΧΡΗΣΗΣ	361,000
Ε. ΔΑΝΕΙΑ ΑΠΟ ΔΑΝΕΙΣΤΙΚΟΥΣ ΕΠΙΤΡΟΠΟΥΣ	2,140,000
ΣΤ. ΔΑΝΕΙΑ ΑΠΟ ΤΡΑΠΕΖΕΣ κτλ.	909,000

ΤΟΠΙΚΗ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗ

ΤΟΠΙΚΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗ

Αρκετός κόσμος αναφέρεται τελευταία στις δημοκρατικές εκλογές με τον όρο εκλογές τοπικής ΑΥΤΟ-διοίκησης. Το λάθος προκύπτει προφανώς από την ευρεία χρήση του όρου στην Ελλάδα με ευκαιρία τη πολυδιαφημισμένη πολιτική της αποκέντρωσης, αλλά και την άσχετη και «απολιτική» χρήση των πολιτικών όρων στη χώρα μας.

Όποιος ρίξει μια ματιά στο «περι δήμων» νομοσχέδιο το οποίο θα εγκριθεί χωρίς σημαντικές αλλαγές απ' ό,τι φαίνεται, θα διαπιστώσει εύκολα διατάξεις όπως αυτές:

«Νοείται επίσης ότι, εκά-

στος κανονισμός εκδοθείς υπό συμβουλίου δυναμει του παρόντος άρθρου υπόκειται εις την έγκρισίν του Υπουργού... κ.λ.π.» (Άρθρο 43).

Η ακόμα στο άρθρο 52 αναφέρεται ότι ο δήμαρχος και τα μέλη του δημοτικού

συμβουλίου «λαμβάνουν τιασύντην αντιμισθίαν», την οποίαν το συμβούλιον ήθελεν «ΨΗΦΙΣΕΙ» «ΤΗ ΕΓΚΡΙΣΕΙ» του Υπουργού.

Στο άρθρο 57 αναφέρεται ότι το συμβούλιον «κέκτηται εξουσία» όπως τη ΕΓΚΡΙΣΕΙ του υπουργού καθορίζει τον αριθμό των θέσεων της δημοτικής υπηρεσίας... κ.λ.π.

Θα μπορούσαμε να σας παραθέσουμε πολλά τέτοια παραδείγματα· αρκεί να σας πούμε ότι θεσμοθετείται η επέμβαση του υπουργού εσωτερικών ή του υπουργικού συμβουλίου σε όλα τα σημαντικά ζητήματα παρόλο

ότι οι αρμοδιότητες του δημαρχείου είναι ήδη πολύ περιορισμένες. Αν θέλετε να δείτε κι' εσείς αυτούσιο το νομοσχέδιο είναι δημοσιευμένο στην επίσημη εφημερίδα της δημοκρατίας με αριθμό 2035 της 22ας Φεβρουαρίου, (το τεύχος έχει εξαντληθεί πριν πολλούς μήνες κι' έτσι πρέπει να το γυρέψετε απ' όπου μπορείτε). Είναι πραγματικά λυπηρό που καμιά εφημερίδα δεν αναδημοσίεψε το νομοσχέδιο έστω και περιληπτικά, και σε μια γλώσσα κατανοητή. Κι' όλη αυτή η αμέλεια παρόλο το θόρυβο που έγινε πριν τις διακοπές της βουλής. Πότε ο κόσμος θα συζητήσει για το ζήτημα; Μετά την έγκρισή του; (Ακούμε φυσικά και τη συνηθισμένη απάντηση... μα «να!»).

Μπορούμε επομένως να συμπεράνουμε περιληπτικά πως οι δημότες θα εκλέγουν δημοτικά συμβούλια τα οποία θα μπορούν να αποφασίζουν (ψηφίζουν) για τα

δημοτικά ζητήματα αν συμφωνά σ' αυτό και η κεντρική εξουσία. Επομένως ένα δημοτικό συμβούλιο θα έχει ως ένα βαθμό κάποια εξουσία αν η πολιτική του ευθυγραμμίζεται μ' αυτή της κυβέρνησης. Αν υπάρχει διαφωνία το δημοτικό συμβούλιο «μπλοκάρεται» από τη κεντρική εξουσία. Η απόσταση που υπάρχει μεταξύ του να μη γίνονται δημοτικές εκλογές και του να γίνονται περιορίζεται με βάση αυτό το νομοσχέδιο στο ελάχιστο. Η τοπική εξουσία θα είναι και πάλι προέχουσα της κεντρικής.

Μέσα απ' αυτό το πρίσμα το αν ο δήμαρχος θα εκλεγεται κατ' ευθεία από τους δημότες ή από το δημοτικό συμβούλιο έχει μικρή πρακτική σημασία μια και το πεδίο δράσης και των δύο είναι ασφυκτικά μικρό και επικαθορίζεται πλήρως από τη κεντρική εξουσία. Ας ασχοληθούμε όμως και μ' αυτό το ζήτημα.

Μπορούμε να υποθέσουμε ότι υπάρχει η δυνατότητα ο δήμαρχος, το δημοτικό συμβούλιο και η κυβέρνηση να εκφράζουν τρεις διαφορετικές πολιτικές γραμμές (στα δημοτικά ζητήματα νοείται!) Έχουμε δηλαδή τρεις διαφορετικούς πόλους διαφωνίας οι οποίοι δεν μπορούν να αρθούν με τη παύση κανενός σώματος διότι και τα τρία προέρχονται από τρεις αυτόνομες εκλογές. Η πολιτική «μίνι» κρίση μπορεί να διαρκεί όσο και η εκλογική θητεία των σωμάτων αυτών. Δεν θεσμοθετείται κανενός είδους παρέμβαση των πολιτών ενώ η κρίση του υπουργού εσωτερικών παραμένει το δεσμεύει και λύει.

Ο κύκλος γίνεται φαύλος όταν αναλογιστούμε ότι πολιτική κρίση ανωτάτου επιπέδου φέτος, μας έχει αποδείξει ότι δεν ξέρουμε ποιες είναι οι ακριβείς αρμοδιότητες της κυβέρνησης και ποιες της βουλής, οι δε συνεχείς μαραθώνιες εργασίες του ανωτάτου δικαστηρίου μας πείθουν ότι παλλά είναι προς ερμηνεία. (Χωρίς να θέλουμε να υποστηρίξουμε την ορθότητα του συντάγματος το οποίο ούτε καν δημιουργήμα δεν είναι μιας δημοκρατικής συντακτικής εθνοσυνέλευσης των Κυπρίων.

αν ο δήμαρχος εκλεγεται από το δημοτικό συμβούλιο

Νοείται ότι σε μια τέτοια περίπτωση θα καθορίζεται και η διαδικασία παύσης του δημάρχου από το δημοτικό συμβούλιο. Σε μια τέτοια περίπτωση φαίνεται ότι απαλείφεται μια από τις πιθανές εστίες αντιθέσεων όπως τις περιγράψαμε πριν. Όμως και πάλιν η εξουσία δε μεταφέρεται στο δημοτικό συμβούλιο (και άρα στο τοπικό συσχετισμό δυνάμεων) αλλά παραμένει στα χέρια της κεντρικής εκτελεστικής εξουσίας με δυο τρόπους:

1) Με την αναγκαία έγκρισή της για κάθε σημαντι-

κή απόφαση του δημοτικού συμβουλίου. Π.χ. αν υπάρχει ζήτημα πρόσληψης περισσοτέρων οδοκαθαριστών, το δημοτικό συμβούλιο μπορεί ν' αποφασίσει για τις πιθανές προσλήψεις αν ο υπουργός εσωτερικών εγκρίνει την ενέργεια αυτή.

2) Με το περιορισμένο πεδίο αρμοδιοτήτων που το νομοσχέδιο καθορίζει για το δημοτικό συμβούλιο. Οι αρμοδιότητες αυτές περιορίζονται ουσιαστικά σε ζητήματα «νοικοκυριού» της πόλης: καθαριότητας, επαγγελματικές άδειες, εγγραφές ακίνητης περιουσίας, εξωραϊσμός κ.λ.π. Για παράδειγμα η οικοδόμηση του νέου συνοικισμού στο Ταχτακαλά είναι ένα έργο που εμπίπτει στις αρμοδιότητες της κεντρικής εξουσίας. Είναι παρ' όλ' αυτά ένα έργο που θα επηρεάσει βαθειά τη παλιά Λευκωσία. Το δημοτικό συμβούλιο δεν έχει αρμοδιότητες (παρά μόνο ίσως συμβουλευτικές) πάνω στο θέμα.

Ο όρος «τοπική» εμπρός από τον όρο «διοίκηση» δε δικαιολογείται πλήρως από το προτεινόμενο νομοσχέδιο. Για να πάμε προς αυτή τη κατεύθυνση χρειάζεται πιστεύω να αυτονομηθεί το δημοτικό συμβούλιο από τη κυβέρνηση και να επεχταθούν οι αρμοδιότητες του. Θα προχωρούσαμε δηλαδή έτσι προς τη κατεύθυνση της δημιουργίας μιας τοπικής βουλής (από το ρήμα βούλομαι).

Αυτή η «επέχταση» των αρμοδιοτήτων του δημοτικού συμβουλίου είναι πολυσύνθετη ομολογουμένως μεταρρύθμιση διότι σημαίνει επίσης την αποκέντρωση των

κυβερνητικών υπηρεσιών. Για παράδειγμα αν αποκεντρώσουμε το τομέα των κοινωνικών υπηρεσιών (μαζί με τη συνεπακόλουθη αναδιάρθρωση του μηχανισμού χρηματοδότησης) σημαίνει ότι ο κάθε δήμος θ' αποκτήσει τη δική του αυτόνομη κοινωνική υπηρεσία που θ' ασχολείται αποκλειστικά με τους αντίστοιχους δημότες, η κεντρική δε υπηρεσία κοινωνικής μέριμνας θ' ασχολείται περισσότερο με θέματα συντονισμού.

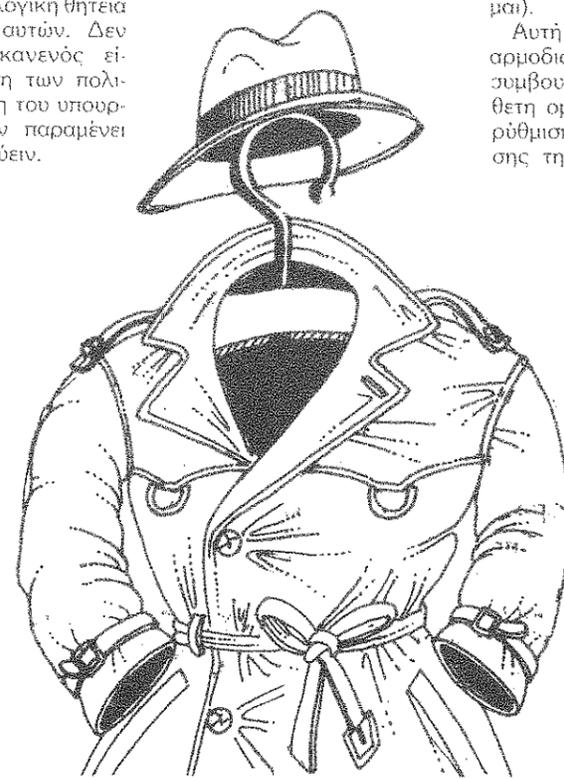
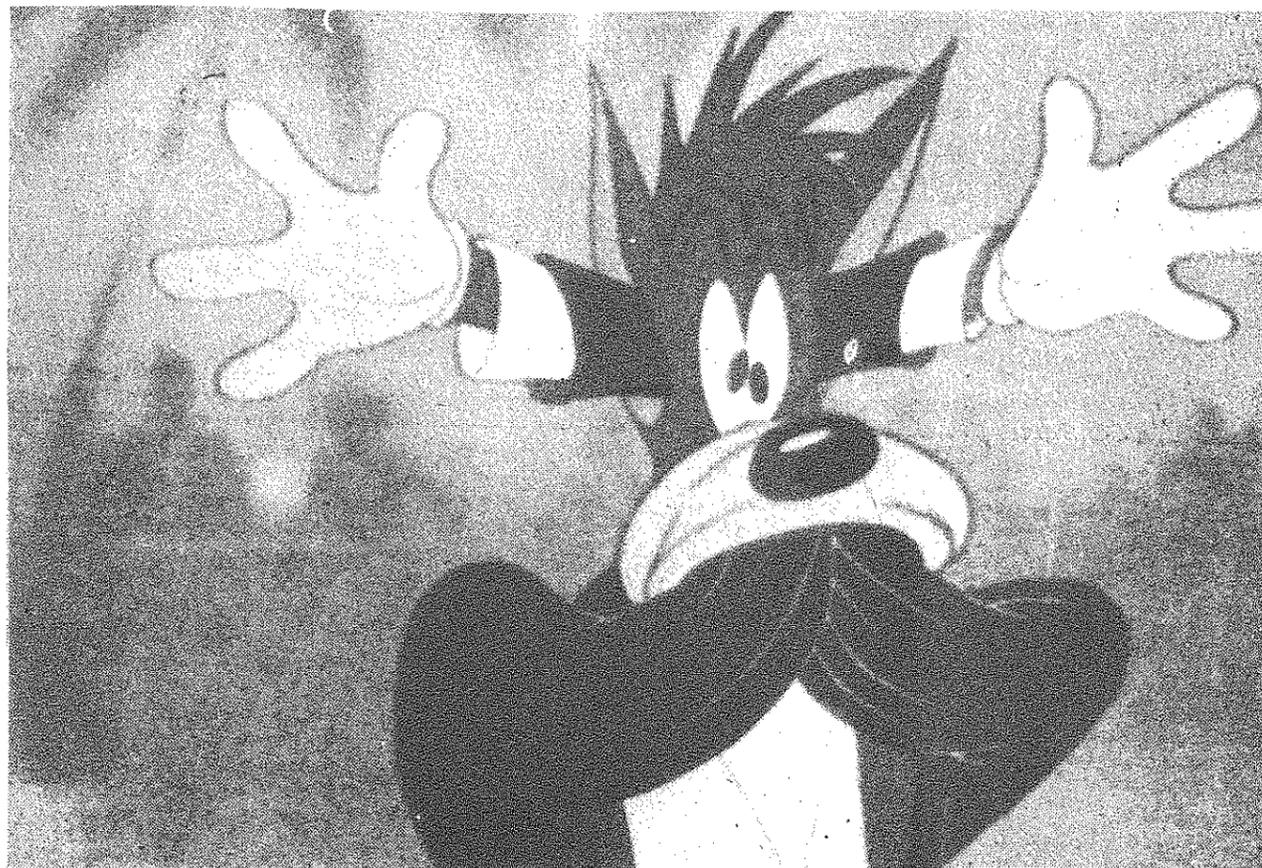
Αυτή η ΑΠΟΚΕΝΤΡΩΤΙΚΗ αναδιάρθρωση θα μας επέτρεπε να μιλούμε για ΤΟΠΙΚΗ διοίκηση. Και πάλι όμως δε θα μπορούσαμε να μιλούμε για ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗ, (τοπική).

τοπική αυτοδιοίκηση

Ο θεσμός της αυτοδιοίκησης (των δημοτών) εξυπακούει πια άλλους μηχανισμούς ελέγχου και συμμετοχής στη διοίκηση του δήμου, οι οποίοι μηχανισμοί να είναι σε θέση να μεταφέρουν και να κατοχυρώνουν ζήτημα, οποιαδήποτε στιγμή. Απαραίτητο στοιχείο μιας τέτοιας διαδικασίας είναι η συνηθητοποίηση από τους δημότες ότι η ενασχόληση με τα «κοινά» είναι πολύ πιο πλατειά υπόθεση από το να ρίχνεις ένα ψηφοδέλτιο στη κάλπη κάθε τέσσερα χρόνια. Συνεπακολληθεί δραστηριότητα που θα επιλαμβάνονταν των προβλημάτων του χώρου τους. Θα ήταν η ενεργοποίηση επαγγελματικών και πολιτιστικών συνδέσμων, όπως και των τοπικών κλάδων των συντεχνιών προς τη πλευρά της μελέτης και προώθησης συγκεκριμένων εισηγήσεων για τη πόλη και τα συμφέροντά τους. Αντιπρόσωποι όλης αυτής της οργανωμένης δομής των δημοτών, δημοκρατικά εκλεγμένοι θα έπρεπε να είναι μέλη του δημοτικού συμβουλίου.

Είναι μια απλή διαπίστωση ότι η τοπική διοίκηση είναι πιο κοντά στους ανθρώπους και αποτελεί ένα καλό πλαίσιο για τη μάθηση της συμμετοχής στη διοίκηση των «κοινών» και στη συλλογική λειτουργία των δημοτών σαν κατοίκων και σαν εργαζομένων.

Κώστας Αχιωτής

Τέλειωνε μια κι' ο Σεπτέμβρης, κάναμε πως είχαμε ξεχάσει τελείως τις διακοπές όταν στα γραφεία μας μπήκε μια κοπέλλα φορτωμένη το ταξιδιωτικό της σακκο. Μας είπε στα αγγλικά πως γύρευε το «εντός τών τειχών», ή ττεικών ίσως, της είπαμε πως το βρήκε και της δώσαμε μια καρτέλα. Η επισκέπτριά μας ονομαζόταν Elke Dangeleit και είναι βουλευτίνα στη περιφέρεια Kreuzberg του δυτικού Βερολίνου. Αφού μιλήσαμε για τη παλιά μας πόλη, τη πράσινη γραμμή και τα δημοτικά μας πράγματα η κουβέντα πέρασε στα αντίστοιχα ζητήματα στο Βερολίνο. Σας μεταφέρουμε πιο κάτω μερικά κομμάτια από τη συνομιλία μας.

Αναφέρεis σε παρακαλώ μερικά πράγματα για το σύστημα διακυβέρνησης του Δ. Βερολίνου, έτσι που να μπορέσουμε να παρακολουθήσουμε καλύτερα αυτά που θα πεις μετά;

Βέβαια! Όπως θα ξέρεις το Δ. Βερολίνο είναι ένα από τα κρατίδια που απαρτίζουν την Ομόσπονδη Δημοκρατία της Δυτικής Γερμανίας. Υπάρχει στο Δυτικό Βερολίνο ένα κεντρικό κοινοβούλιο και οι δώδεκα περιφερειακά. Το κεντρικό εκλέγει τη κεντρική κυβέρνηση του Δυτικού Βερολίνου και το κάθε περιφερειακό την αντίστοιχη περιφερειακή κυβέρνηση. Ο αρχηγός της κάθε κυβέρνησης ανήκει στο κόμμα που πλεοψηφεί στο κάθε κοινοβούλιο και οι υπουργοί στα διάφορα κόμματα σύμφωνα με τη δύναμη τους στη βουλή.

Οι αρμοδιότητες της κεντρικής κυβέρνησης και του κεντρικού κοινοβουλίου αφορούν γενικά θέματα του Δ. Βερολίνου και ζητήματα κεντρικής πολιτικής. Οι αρμοδιότητες των περιφερειακών κοινοβουλίων και κυβερνήσεων είναι τοπικές. Για να αντιπροσωπεύεται ένα κόμμα στο κοινοβούλιο πρέπει δυστυχώς να συγκεντρώνεται πάνω από 5% των ψήφων. Εμείς το κόμμα των «Εναλλαχτικών» έχουμε 15% στο κεντρικό κοινοβούλιο και 25% στο κοινοβούλιο του Kreuzberg όπου ανήκω. Στη βουλή του Kreuzberg υπάρχουν 3 κόμματα: 18 έδρες η Χριστιανοδημοκρατία, 15 η σοσιαλοδημοκρατία και 12 οι εναλλαχτικοί.

Μια κάπως αδιάκριτη ερώτηση που θάθελα να σου υποβάλω, είναι πως τα κατάφερες να εκλεγείς τόσο νέα; (Σ.Σ. η συνομιλία

τοπική διοίκηση

στο δ. βερολίνο

μας μιλά η βουλευτίνα elke dangeleit

τριά μας είναι 27 χρονών).

Παρακαλώ! Πριν απαντήσω θάθελα να συμπληρώσω την ερώτησή σου... νέα και γυναίκα. Και το ένα και το άλλο είναι στοιχεία που έρχονται σε αντίθεση με τη παραδοσιακή νοοτροπία. Στο κοινοβούλιο του Kreuzberg σε σύνολο 45 βουλευτών υπάρχουν έξη γυναίκες από τις οποίες οι τέσσερις είμαστε του κόμματος των εναλλαχτικών. Στο κόμμα μας υπάρχει ένας κανονισμός που κατοχυρώνει ότι τα μισά «πόστα» του κόμματος σ' όλα τα επίπεδα κατέχονται από γυναίκες εχτός αν δεν υπάρχουν αρκετές υποψήφιοι. (Υπάρχει μάλιστα και μια τάση, σε μειοψηφία μέσα στο κόμμα, η οποία ζητά να μένουν κενές όσες από τις θέσεις ανήκουν σε γυναίκες αλλά δεν επαρκούν οι υποψήφιοι).

Σαν γυναίκα χρειάζεται να καταβάλλω πολύ περισσότερο κόπο για να γίνω δεχτή σαν ισότιμο μέλος της βουλής. Είναι κάτι το κοινό ανάμεσα σ' όλες τις γυναίκες μέ-

λη της βουλής που δημιουργεί ένα είδος ενότητας παρά τις μεγάλες διαφορές που έχουμε μεταξύ μας στους άλλους τομείς. Ένα λάθος που προέρχεται από ένα άντρα είναι ένα λάθος, ένα λάθος που προέρχεται από μια γυναίκα μπορεί και νάναι απόδειξη της «ανικανότητας» του γυναικείου φύλου να ασχολείται με τη πολιτική. Κοντά σ' αυτά είναι και η εσωτερική κευση μιας φοβίας από τη πλευρά της γυναίκας να μπει σε μια παραδοσιακά «ανδρική» αρένα. Έν πάση περιπτώσει με τη δουλειά μαθαίνουμε κι' εμείς μαθαίνετε κι' εσεις.

Τώρα για την ηλικία μου. Εχτός του κανονισμού που σου ανέφερα και που δίνει τα μισά πόστα στις γυναίκες, έχουμε τη συνήθεια στο κόμμα να διαλέγουμε (με εσωτερικές γενικές εκλογές που γίνονται μέσω γενικών συνελεύσεων σ' όλες τις τοπικές οργανώσεις μας) τους υποψήφιους μας ανάμεσα στα μέλη μας που έχουν σημαντική

δράση στις λαϊκές οργανώσεις βάσης (συντεχνίες, εργοστασιακές επιτροπές, συνδικαλιστικές οργανώσεις, αντιπολεμικό κίνημα, γυναικείο κίνημα, κλπ.). Δεν υπάρχει δηλαδή μια εσωτερική κομματική ιεραρχία μέσα από την οποία πρέπει ν' ανέλθεις σιγά-σιγά. Έτσι η ηλικία δεν αποτελεί κριτήριο ούτε κι' έμμεσα με αποτέλεσμα οι αντιπρόσωποι μας ν' ανήκουν σ' όλο το φάσμα των ηλικιών. Εγώ είμαι η πιο νέα, στη βουλή. Ο τοπικός υπουργός οικισμού που είναι του κόμματός μας είναι 56 χρόνων.

Θάθελα τώρα να μου μιλήσεις για τη συγκεκριμένη δραστηριότητα του κόμματός σου στη περιφέρεια σου, το Kreuzberg.

Η σπουδαιότητα της δραστηριότητας μας είναι η αποκέντρωση. Όσο το δυνατό μεγαλύτερη αποκέντρωση όλων των υπηρεσιών. Παιδείας, υγείας, κοινωνικής μέριμνας κλπ. Ταυτόχρονα προσπαθούμε να επιτύχουμε τη μεγαλύτερη συμμετοχή του λαού σ' όλους τους τομείς και καθημερινά. Το άθροισμα των δυο αυτών στοιχείων μας κάνει μια οργανωμένη, δραστήρια γειτονιά.

Ας πάρουμε ένα παράδειγμα. Οι παιδοκομικοί σταθμοί. Στη περιφέρεια μας υπάρχει έλλειψη τέτοιων σταθμών. Η κυβέρνηση λέει ότι δε μπορεί να αντεπεξέλθει στο οικονομικό βάρος της ανέγερσης όσων σταθμών χρειάζονται. Πράγματι η κυβέρνηση έχει τεράστιους σταθμούς, χωρητικότητας 200 τουλάχιστον παιδιών. Κάθε φορά δηλαδή χρειάζεται μια μεγάλη επένδυση για την ανέγερση ενός σταθμού. Εμείς λειτουργούμε αποκεντρωτικά. Ενοικιάζουμε ένα ισόγειο συνήθως, σ' ένα κτίριο χωρητικότητας δέκα μέχρι είκοσι παιδιών. Νοικιάζουμε όσα ισόγεια χρειάζονται σε κάθε δρόμο. Η κυβέρνηση συμμετέχει οικονομικά ως ένα βαθμό και συμπληρώνουμε με μηνιαίες εισφορές όσων γονιών μπορούν να πληρώσουν. Τελικά στοιχίζει πολύ φθηνά. Το κέρδος όμως εχτός από τα χρήματα είναι πολλαπλό.

Οι γονείς και τα παιδιά γλυτώνουν το χρόνο μεταφοράς από το σπίτι στο σχολείο και αντίστροφα. Αυτό μπορεί να σημαίνει και μια ώρα την ημέρα. Τώρα ο παιδοκομικός σταθμός είναι ουσιαστικά κάτω από το σπίτι τους. Εξοικονομούν επίσης το κόστος της μεταφοράς, οι ίδιοι προσωπικά αλλά και το κοινωνικό σύνολο.

• Διοργανώνεται η κοινωνική ζωή της γειτονιάς. Τα 10-20 παιδιά γνωρίζονται μεταξύ τους και φυσικά μπορούν (κι' επιδιώκουν) να βρίσκονται μεταξύ τους και εχτός σταθμού. Αυτό οδηγεί και τους γονείς να συναντιούνται και να γνωρίζονται. Πολλές φορές αναλαμβάνουν να λύσουν ομαδικά διάφορα προβλήματα του σταθμού ή ακόμα διοργανώσουν τη νυχτερινή φύλαξη των παιδιών όταν θέλουν να πάνε έξω το βράδυ. Αυτό το μέτρο αποδείχτηκε σημαντικό για τη πάλη μας ενάντια στο ρατσισμό. Οι μεγάλοι ξέρεις είναι έρμαιο των προλήψεων τους. Όμως τα παιδιά δεν έχουν αυτή τη αναπηρία. Έτσι όταν ο μικρός Πέτερ θέλει να επισκεφθεί την Αϊσιέ στο κάτω όροφο διαμαρτυρείται μέχρι να το καταφέρει. Με το καιρό ζηλεύουν και οι γονιοί του και κατεβαίνουν μαζί του. Στο Kreuzberg 25% των κατοίκων είναι μετανάστες, Τούρκοι οι περισσότεροι, αλλά και Έλληνες, Γιουγκοσλάβοι και άλλοι. Έτσι η καταπολέμηση του ρατσισμού είναι κύριο μας μέλημα.

Οι παιδοκομικοί σταθμοί είναι ένα παράδειγμα. Παράλληλα αγωνιζόμαστε να δημιουργήσουμε συνοικιακά παρκάκια. Μόλις δομεί υπάρχει χώρος κενός ζητούμε την απαλλοτρίωση του για να γίνει πάρκο και κινητοποιούμε και του κατοίκους για το σκοπό αυτό.

Στους μικρούς δρόμους βάζουμε τσιμεντένια εξογκώματα για να υποχρεώνονται οι οδηγοί να πηγαίνουν αργά. Στη πλευρά του δρόμου βάζουμε γλάστρες για να μπορούν οι κάτοικοι να περουνούν τ' απογόνια τους στο δρόμο. Κάνουμε όσους περισσότερους πεζόδρομους μπορούμε. Επιδιώκουμε να υπάρχουν λωρίδες για ποδήλατα σε κάθε δρόμο. Έτσι μειώνεται η μόλυνση της ατμόσφαιρας, η ηχορύπανση, η σπατάλη καυσίμων, η ζωή

στη γειτονιά γίνεται πιο άνετη, πιο ήσυχη, πιο πλούσια σε κοινωνικές σχέσεις. Η κεντρική εξουσία, αποδιοργανώνει τη ζωή της γειτονιάς, εξατομίζει τους ανθρώπους, εμείς κάνουμε το αντίθετο.

• Αντιλαμβάνομαι ότι έχουμε μιλήσει λίγο για τη παιδεία και λίγο για τη διοργάνωση της ζωής στη γειτονιά. Θέλεις να συμπληρώσεις πάνω στα θέματα αυτά...

Ναι, για τη παιδεία θάθελα να σου μιλήσω ακόμα λίγο. Μερικά γενικότερα πράγματα πρώτα. Η παιδαγωγική πολιτική του κράτους, αποσκοπεί στην ενίσχυση των διακρίσεων ανάμεσα στα παιδιά. Έτσι εισάγει ανάλογα τη πολιτική του διαχωρισμού των μαθητών ανάλογα με τις «κανόντες» τους. Εμείς αντίθετα πιστεύουμε ότι τα παιδιά πρέπει νάναι μαζί χωρίς διάκριση και ν' ανταλλάσσουν τις γνώσεις, το ταλέντο τους, το προσωπικό τους πλούτο.

Επίσης πολιτική της κυβέρνησης είναι να δυσκολεύει τα σχολικά προγράμματα. Εμείς πιστεύουμε ότι το σχολείο δε πρέπει νάναι κάτεργο για τα παιδιά. Η ισορροπία μάθησης και ψυχαγωγίας είναι απαραίτητη για τη ευτυχία τους. Πιστεύουμε επίσης στην ελεύθερη επιλογή των μαθημάτων από τα παιδιά.

Μια άλλη πτυχή της πολιτικής της κυβέρνησης είναι ο αποκλεισμός της προοδευτικής ιδεολογίας από τα σχολεία. Ένα παράδειγμα: Στη Δυτική Γερμανία υπάρχει μια οργάνωση η οποία ονομάζεται V.V.V. η οποία αποτελείται από γέροντες σοσιαλιστές και κομμουνιστές που χάνει κλειστεί στα ναζιστικά στρατόπεδα συγκέντρωσης. Αυτοί οι άνθρωποι πηγαίνουν στα σχολεία με την ευκαιρία διαφόρων επετείων και διηγούνται στα παιδιά την εμπειρία τους. Η κυβέρνηση έστειλε μια εγκύκλιο η οποία ζητά από τους διευθυντές τη κατάργηση της συνήθειας αυτής. Όταν κάποιος διευθυντής αποφάσισε να υπακούσει, πηγαίνουμε στο σχολείο του και είτε με τη κομματική μας επιβολή, είτε με τη βοήθεια των καθηγητών και των μαθητών διαφυλάτουμε αυτή τη συνήθεια.

Ιδιαίτερη σημασία δίνεται από το κόμμα μας στη παιδεία των μεταναστών. Προσπαθούμε να βοηθήσουμε τις διάφορες κοινότητες να διατηρηθούν σαν εθνικές οντότητες ενώ ταυτόχρονα παλεύουμε για να πετύχουμε την ελεύθερη συνύπαρξη τους με το γερμανικό λαό μέσα σε πνεύμα αλληλοσεβασμού και συνεργασίας. Αυτό έρχεται σε αντίθεση με τη ρατσιστική πολιτική της κυβέρνησης η οποία προσπαθεί να διώξει όσους ξένους θεωρεί ότι πρέπει να φύγουν ενώ προσπαθεί να αφομοιώσει τους άλλους, να φτειάζει δηλαδή γερμανούς με μάυρα μαλλιά και μάτια. Αυτή η πολιτική εκφράζεται φυσικά και στα σχολεία.

Τα παιδιά των μεταναστών πηγαίνουν σε δυο σχολεία, το πρώι στο γερμανικό, το απόγευμα στο εθνικό. Το αποτέλεσμα είναι ότι κουράζονται πολύ και μαθαίνουν πιο δύσκολα. Εμείς προωθούμε τη δημιουργία ειδικών προγραμμάτων στα γερμανικά σχολεία που θα συνδυάζουν τις ανάγκες των παιδιών αυτών στη παιδεία.

Στο τοπικό επίπεδο ασχολούμαστε και με τη παιδεία των ενηλίκων. Οργανώνουμε μαθήματα γερμανικών ή άλλων χρήσιμων μαθημάτων όπως για τη γερμανική νομοθεσία, τα κοινωνικά δικαιώματα των μεταναστών κ.λ.π. Πολλή προσοχή δίνεται στις γυναίκες που δε μπορούν να φεύγουν μακριά από το σπίτι τους όπως συμβαίνει ταχτικά στη περίπτωση των τούρκισσων. Τότε οργανώνουμε μαθήματα στα σπίτια των συνδέσμων γειτονιάς ή σε σπίτια. Προσπαθούμε κατά το δυνατό να έχουμε τούρκισσες δασκάλες. Συνήθως διδάσκεται σ' αυτή τη περίπτωση η γερμανική γλώσσα και τούρκικη γραφή κι ανάγνωση.

Ναι, για τη παιδεία θάθελα να σου μιλήσω ακόμα λίγο. Μερικά γενικότερα πράγματα πρώτα. Η παιδαγωγική πολιτική του κράτους, αποσκοπεί στην ενίσχυση των διακρίσεων ανάμεσα στα παιδιά. Έτσι εισάγει ανάλογα τη πολιτική του διαχωρισμού των μαθητών ανάλογα με τις «κανόντες» τους. Εμείς αντίθετα πιστεύουμε ότι τα παιδιά πρέπει νάναι μαζί χωρίς διάκριση και ν' ανταλλάσσουν τις γνώσεις, το ταλέντο τους, το προσωπικό τους πλούτο.

Επίσης πολιτική της κυβέρνησης είναι να δυσκολεύει τα σχολικά προγράμματα. Εμείς πιστεύουμε ότι το σχολείο δε πρέπει νάναι κάτεργο για τα παιδιά. Η ισορροπία μάθησης και ψυχαγωγίας είναι απαραίτητη για τη ευτυχία τους. Πιστεύουμε επίσης στην ελεύθερη επιλογή των μαθημάτων από τα παιδιά.

Μια άλλη πτυχή της πολιτικής της κυβέρνησης είναι ο αποκλεισμός της προοδευτικής ιδεολογίας από τα σχολεία. Ένα παράδειγμα: Στη Δυτική Γερμανία υπάρχει μια οργάνωση η οποία ονομάζεται V.V.V. η οποία αποτελείται από γέροντες σοσιαλιστές και κομμουνιστές που χάνει κλειστεί στα ναζιστικά στρατόπεδα συγκέντρωσης. Αυτοί οι άνθρωποι πηγαίνουν στα σχολεία με την ευκαιρία διαφόρων επετείων και διηγούνται στα παιδιά την εμπειρία τους. Η κυβέρνηση έστειλε μια εγκύκλιο η οποία ζητά από τους διευθυντές τη κατάργηση της συνήθειας αυτής. Όταν κάποιος διευθυντής αποφάσισε να υπακούσει, πηγαίνουμε στο σχολείο του και είτε με τη κομματική μας επιβολή, είτε με τη βοήθεια των καθηγητών και των μαθητών διαφυλάτουμε αυτή τη συνήθεια.

Ιδιαίτερη σημασία δίνεται από το κόμμα μας στη παιδεία των μεταναστών. Προσπαθούμε να βοηθήσουμε τις διάφορες κοινότητες να διατηρηθούν σαν εθνικές οντότητες ενώ ταυτόχρονα παλεύουμε για να πετύχουμε την ελεύθερη συνύπαρξη τους με το γερμανικό λαό μέσα σε πνεύμα αλληλοσεβασμού και συνεργασίας. Αυτό έρχεται σε αντίθεση με τη ρατσιστική πολιτική της κυβέρνησης η οποία προσπαθεί να διώξει όσους ξένους θεωρεί ότι πρέπει να φύγουν ενώ προσπαθεί να αφομοιώσει τους άλλους, να φτειάζει δηλαδή γερμανούς με μάυρα μαλλιά και μάτια. Αυτή η πολιτική εκφράζεται φυσικά και στα σχολεία.

Τα παιδιά των μεταναστών πηγαίνουν σε δυο σχολεία, το πρώι στο γερμανικό, το απόγευμα στο εθνικό. Το αποτέλεσμα είναι ότι κουράζονται πολύ και μαθαίνουν πιο δύσκολα. Εμείς προωθούμε τη δημιουργία ειδικών προγραμμάτων στα γερμανικά σχολεία που θα συνδυάζουν τις ανάγκες των παιδιών αυτών στη παιδεία.

Στο τοπικό επίπεδο ασχολούμαστε και με τη παιδεία των ενηλίκων. Οργανώνουμε μαθήματα γερμανικών ή άλλων χρήσιμων μαθημάτων όπως για τη γερμανική νομοθεσία, τα κοινωνικά δικαιώματα των μεταναστών κ.λ.π. Πολλή προσοχή δίνεται στις γυναίκες που δε μπορούν να φεύγουν μακριά από το σπίτι τους όπως συμβαίνει ταχτικά στη περίπτωση των τούρκισσων. Τότε οργανώνουμε μαθήματα στα σπίτια των συνδέσμων γειτονιάς ή σε σπίτια. Προσπαθούμε κατά το δυνατό να έχουμε τούρκισσες δασκάλες. Συνήθως διδάσκεται σ' αυτή τη περίπτωση η γερμανική γλώσσα και τούρκικη γραφή κι ανάγνωση.

Ναι! Είναι απαραίτητο άνθρωποι που εργάζονται και κατοικούν σε μια χώρα να μην δικαιούνται να ψηφίζουν. Το δικαίωμα ψήφου στους μετανάστες είναι κύριο μας αίτημα.

Τώρα ασχολούμαστε πολύ με τη λύση των προβλημάτων των ξένων διότι είναι η πιο καταπιεσμένη κοινωνική ομάδα, κυρίως οι Τούρκοι. Επίσης το ότι δεν ψηφίζουν δε σημαίνει ότι δε προσφέρουν καθημερινή πολιτική, συνδικαλιστική ή γενικά κοινωνική δραστηριότητα η οποία είναι πολύ πιο σημαντική από τη ψήφο που ρίχνουμε κάθε λίγα χρόνια.

Ναι! Είναι απαραίτητο άνθρωποι που εργάζονται και κατοικούν σε μια χώρα να μην δικαιούνται να ψηφίζουν. Το δικαίωμα ψήφου στους μετανάστες είναι κύριο μας αίτημα.

Τώρα ασχολούμαστε πολύ με τη λύση των προβλημάτων των ξένων διότι είναι η πιο καταπιεσμένη κοινωνική ομάδα, κυρίως οι Τούρκοι. Επίσης το ότι δεν ψηφίζουν δε σημαίνει ότι δε προσφέρουν καθημερινή πολιτική, συνδικαλιστική ή γενικά κοινωνική δραστηριότητα η οποία είναι πολύ πιο σημαντική από τη ψήφο που ρίχνουμε κάθε λίγα χρόνια.

Ναι! Είναι απαραίτητο άνθρωποι που εργάζονται και κατοικούν σε μια χώρα να μην δικαιούνται να ψηφίζουν. Το δικαίωμα ψήφου στους μετανάστες είναι κύριο μας αίτημα.

Τώρα ασχολούμαστε πολύ με τη λύση των προβλημάτων των ξένων διότι είναι η πιο καταπιεσμένη κοινωνική ομάδα, κυρίως οι Τούρκοι. Επίσης το ότι δεν ψηφίζουν δε σημαίνει ότι δε προσφέρουν καθημερινή πολιτική, συνδικαλιστική ή γενικά κοινωνική δραστηριότητα η οποία είναι πολύ πιο σημαντική από τη ψήφο που ρίχνουμε κάθε λίγα χρόνια.

Ναι! Είναι απαραίτητο άνθρωποι που εργάζονται και κατοικούν σε μια χώρα να μην δικαιούνται να ψηφίζουν. Το δικαίωμα ψήφου στους μετανάστες είναι κύριο μας αίτημα.

Τώρα ασχολούμαστε πολύ με τη λύση των προβλημάτων των ξένων διότι είναι η πιο καταπιεσμένη κοινωνική ομάδα, κυρίως οι Τούρκοι. Επίσης το ότι δεν ψηφίζουν δε σημαίνει ότι δε προσφέρουν καθημερινή πολιτική, συνδικαλιστική ή γενικά κοινωνική δραστηριότητα η οποία είναι πολύ πιο σημαντική από τη ψήφο που ρίχνουμε κάθε λίγα χρόνια.

Ναι! Είναι απαραίτητο άνθρωποι που εργάζονται και κατοικούν σε μια χώρα να μην δικαιούνται να ψηφίζουν. Το δικαίωμα ψήφου στους μετανάστες είναι κύριο μας αίτημα.

Τώρα ασχολούμαστε πολύ με τη λύση των προβλημάτων των ξένων διότι είναι η πιο καταπιεσμένη κοινωνική ομάδα, κυρίως οι Τούρκοι. Επίσης το ότι δεν ψηφίζουν δε σημαίνει ότι δε προσφέρουν καθημερινή πολιτική, συνδικαλιστική ή γενικά κοινωνική δραστηριότητα η οποία είναι πολύ πιο σημαντική από τη ψήφο που ρίχνουμε κάθε λίγα χρόνια.

Ναι! Είναι απαραίτητο άνθρωποι που εργάζονται και κατοικούν σε μια χώρα να μην δικαιούνται να ψηφίζουν. Το δικαίωμα ψήφου στους μετανάστες είναι κύριο μας αίτημα.

Τώρα ασχολούμαστε πολύ με τη λύση των προβλημάτων των ξένων διότι είναι η πιο καταπιεσμένη κοινωνική ομάδα, κυρίως οι Τούρκοι. Επίσης το ότι δεν ψηφίζουν δε σημαίνει ότι δε προσφέρουν καθημερινή πολιτική, συνδικαλιστική ή γενικά κοινωνική δραστηριότητα η οποία είναι πολύ πιο σημαντική από τη ψήφο που ρίχνουμε κάθε λίγα χρόνια.

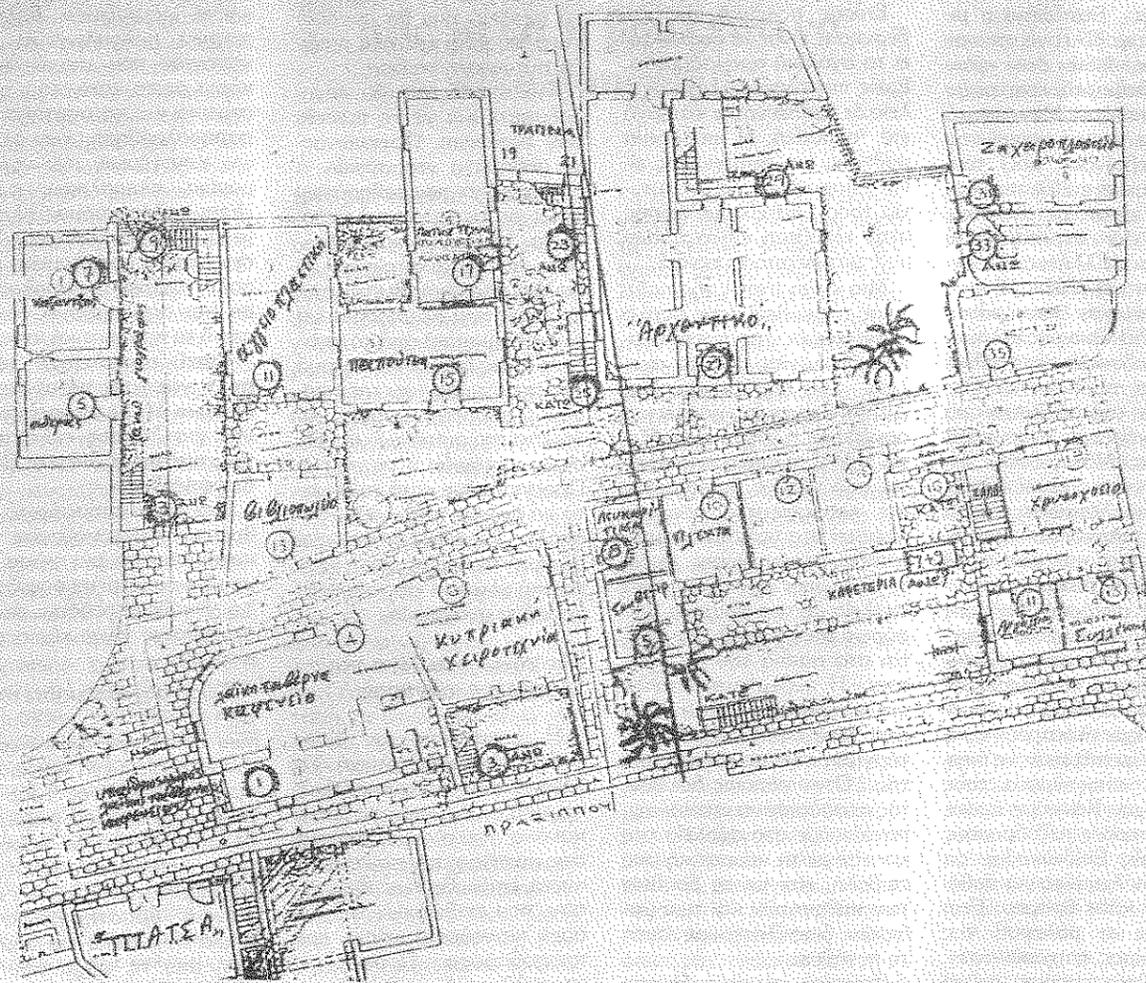
Ναι! Είναι απαραίτητο άνθρωποι που εργάζονται και κατοικούν σε μια χώρα να μην δικαιούνται να ψηφίζουν. Το δικαίωμα ψήφου στους μετανάστες είναι κύριο μας αίτημα.

Τώρα ασχολούμαστε πολύ με τη λύση των προβλημάτων των ξένων διότι είναι η πιο καταπιεσμένη κοινωνική ομάδα, κυρίως οι Τούρκοι. Επίσης το ότι δεν ψηφίζουν δε σημαίνει ότι δε προσφέρουν καθημερινή πολιτική, συνδικαλιστική ή γενικά κοινωνική δραστηριότητα η οποία είναι πολύ πιο σημαντική από τη ψήφο που ρίχνουμε κάθε λίγα χρόνια.

Ναι! Είναι απαραίτητο άνθρωποι που εργάζονται και κατοικούν σε μια χώρα να μην δικαιούνται να ψηφίζουν. Το δικαίωμα ψήφου στους μετανάστες είναι κύριο μας αίτημα.

Λαϊκή γειτονία
γράφει ο Γιώργος Θεοδούλου

ΔΥΟ ΧΡΟΝΙΑ 66 ΣΤΡΑΤΑ,

απο παζαρι, φαγαδικο καταντησε η λαικη

Γνωστή πια η Λ.Γ. για τα εστιατόρια της και τους καφκιάδες τους. Και δεν είναι κακόβουλη φήμη. Είναι η πραγματικότητα. Μέσα σε μια σταλιά γης μαζεύτηκαν έξι εστιατόρια. Δικαιολογήμενη η φήμη. Όσο για τους καφκιάδες. Αναγκαίο κακό με τέτοιο σφίχταγκάλιασμα ομοίων, που φυσικό είναι ν' απωθούνται.

Από παζαρι και Λαϊκής Τεχνης άντρο η Λ.Γ. κατάντησε φαγαδικο. Η φήμη της γι' αυτό συμφέρει στους ιδιοκτήτες εστιατορίων που εν αντιθέσει με τις χειροτεχνίες, κάνουν συρμαγιά.

Ας δούμε όμως από κοντά αυτή τη κατάντια της Λαϊκής, μιλώντας με τους ίδιους τους εστιατόρες. Σίγουρα δεν θα λείπουν κι από δω τα προβλήματα.

Μέσα στη κατηγορία των φαγαδικών, εντάξαμε, μη έχοντας άλλη εκλογή, το ζαχαροπλαστείο και την καφετερία.

Αυτά μας επηρέασαν και στην άστοχη τιτλοφόρηση της δεύτερης κατηγορίας μαγαζιών της Λ.Γ. σαν ΚΑΦΕΣΤΙΑΤΟΡΙΑ.

ζαχαροπλαστειο η παλια λευκωσια

Αρχίζουμε με γλυτσοιστικό! Είναι βλέπετε απ' τα τυχερά του δημοσιογράφου. Άμα γουστάρουν να γραφτεί κάτι, σε τσιπερνού, αλλιώς σε ξεφορτώνονται με τρόπο βέβαια μη και γράφεις εναντίο τους.

Η Παλιά Λευκωσία πριν λίγο καιρό στεγαζόταν σ' ένα μικρό μαγαζί, απέναντι από τ' Αρχοντικό. Τελευταία μετακόμισε σ' αυτό το μεγάλο πούχει την είσοδο του στην Αισχύλου.

Προηγούμενος ένοικος ήταν το JET, που είπαμε στην αρχή ότι δεν άντεξε ανάμεσα στους... μεγαλοκαρχαρίες της Λαϊκής.

Ο Σωκράτης ιδιοκτήτης κι επομένως λίγο γεμιστούλης, μας δίνει μερικές ενδιαφέρουσες πληροφορίες για το μαγαζί του και για τη Λαϊκή.

— Σωκράτη γιατί μετακόμισες;

— Ήρθα σ' αυτό όχι μόνο επειδή είναι πιο μεγάλο αλλά έχει και τόπο για τραπέζια έξω στην αυλή και το πεζοδρόμιο.

Αλλά δυστυχώς είμαι απογοητευμένος κι από δω. Αν συνεχιστεί αυτή η κατάσταση όλο το καλοκαίρι θα κλείσουμε.

Δύο χρόνια δουλεύω πάνω στη ζημιά του. Ευτυχώς που σχεδόν όλοι της Λ.Γ. έχουμε και δεύτερη δουλειά και παίρνουμε.

Όχι βέβαια όπως μερικούς που έχουν μαγαζί στη Λ.Γ. απλώς για το κέφι τους, χωρίς να τους ενδιαφέρει να ζήσουν απ' αυτό. Παράδειγμα οι πρώην ιδιοκτήτες του Αρχοντικού που έχουν το Ναυαρίνο, το Παβίλιο, το Τορίνο...

Άσε που ένας από τους σκοπούς της Λαϊκής ήταν να βοηθήσει πρόσφυγες κι εντούτοις αρκετοί ιδιοκτήτες μαγαζιών δεν είναι πρόσφυγες ή και νά'ναι δεν έχουν ανάγκη όπως Κώστας Θεοδώρου, JET...

— Γιατί δεν έχεις δουλειά τη στιγμή πού'σαι το μοναδικό ζαχαροπλαστείο;

Άμα σου απαγορεύει να πουλάς αναψυκτικά και καφέδες πως να κάνεις δουλειά ιδίως το καλοκαίρι. Πώς να φάει ο πελάτης το γλύκισμα χωρίς αναψυκτικό.

— Τι κάνεις εσύ Σωκράτη μπροστά σ' αυτή τη κατάσταση;

Περιμένω να δω. Και μη μου πεις γιατί δεν οργανωνόμαστε διότι ξέρεις πως ο καθένας έχει διαφορετικά συμφέροντα. Θα φωνάξουν οι πληγέντες που έχουν χαμηλό ενόκιο ή οι εστιατόρες που κινούνται;

— Δηλαδή δεν μπορεί να γίνει τίποτα;

Μπορεί να γίνει κάτι αν πληρωνόντουσαν μερικά τουριστικά γραφεία που δεν φέρνουν τουρίστες και τους πάνε αλλού απ' όπου τα «παίρνουν». Επίσης η επέκταση θα βοηθήσει διότι άμα θά'χει ευρύ φάσμα εκλογής, θά'ρχεται κι ο Κυπραίος.

davila

Πάνω απ' τον κύριο κορμό της Λ.Γ., μεταξύ Αριστοκλήπου και Πραζήπου είναι η καφετερία. Τ' όνομα της το πήρε από τον Ενετό αρχιτέκτονα Davila που χτισε τον προμαχώνα.

Στις σκάλες είναι τετροκολλημένος ο τιμοκατάλογος. Με μια ματιά που τού'ριζα δεν διαπίστωσα την ακρίβεια που φημίζεται για γενικά η Λαϊκή. Ο ιδιοκτήτης φανερά στεναχωρημένος από την τελευταία απτυχία πούχε ν' ανοίξουν το δικό του μαγαζί οι κλέφτες και να πάρουν το στερεοφωνικό κι αρκετά ποτά κι αναπήρες.

«Δεν έχουμε ασφάλεια χωρίς νυχτοφύλακα. Τι να σου κάνουν οι σκειούριτες».

— Ανεξάρτητα απ' αυτό πως πάνε οι δουλειές;

Προς το παρόν σαν αρχή είμαι ευχαριστήμενος. Παράπονο έχω από την σδιαφορία των αρμόδιων για τη λειτουργικότητα ορισμένων όρων που μας βάζουν. Π.χ. πρέπει ν' αφήσουμε τις καρέκλες πάντα έξω. Κλειστοί-ανοιχτοί, χειμώνα-καλοκαίρι. Αποτέλεσμα σε ενάμιση χρόνο άλλαξα χιλίων λιρών καρέκλες.

Θέλουν τη Λαϊκή για μουσείο. Ωρισμένα μαγαζιά θέλουν ν'

αφήσουν τα παράθυρα ανοιχτά για να βλέπει ο τουρίστας την πραγματία τους κι όταν είναι κλειστοί μια και δεν έχουν βιτρίνες. Ο δήμος τους το απαγορεύει.

— Αντιμετωπίζεις κανένα άλλο πρόβλημα εσύ ή γενικά η Λαϊκή;

Δώθηκαν τα μαγαζιά σε λάθος ανθρώπους, που έχουν άλλες δουλειές και δεν ζουν απ' αυτά αλλά τα 'χουν για βιτρίνα. Γι' αυτό δεν τους καίει για να προσπαθήσουν για το καλό της Λ.Γ. Άνοιξαν μαγαζιά άνθρωποι που δεν έχουν καμιά σχέση με το είδος του μαγαζιού τους. Και κυρίως δεν είναι πρόσφυγες.

Κι όταν ρωτήσαμε στο δημαρχείο γιατί δεν έδωσαν τα μαγαζιά μόνο σε πρόσφυγες μας είπαν: «πούντους πρόσφυγες».

200.000 πρόσφυγες και δεν βρήκαν.

— Στην επέκταση της Λ.Γ. συμφωνείς;

Βέβαια χωρίς αυτήν θα πεθάνει η Λαϊκή.

Κάτι άλλο που ξέχασα να σου πω είναι η απαγόρευση των πλαυδίων πωλητών να παίρνουν από τη Λ.Γ. χωρίς λαχεία, παπουτσόσκα μαχαλειπί πως θά'χει λαϊκό χρώμα η Λαϊκή;

Θα κάνουν φασαρία, σου λένε. Μα για παζαρι προοριζόταν η Λαϊκή κι όχι για νεκροταφείο.

αρχοντικο

Το Αρχοντικό άλλαξε το μάστρο του πριν ένα μήνα. Αποχώρησαν οι μεγαλοεπιχειρηματίες και το ανέλαβαν δυό φίλοι. Ο Γιαννάκης Αντωνάκης κι ο Γιώργος Καλύφας. Πρόσφυγες έκαναν λίγα λεφτά με δυόμισι χρόνων σκληρή δουλειά στη Σαουδηδική Αραβία. Εκεί γνωρίστηκαν και στέρισαν τη φίλια τους.

Ο Γιαννάκης δούλευε γκαρσόνι πριν στο Αρχοντικό και τώρα είναι μάστρος. Τραυματίας πολέμου γέυτηκε για καλά την ανεργία γι' αυτό κατέληξε στις αραβικές.

Ο Γιώργος, άνεργος μηχανολόγος ΑΤΙ κι Αγγλίας συνεταιρίστηκε με το φίλο του. Αφού τα πτυχία δεν δίνουν φαή, θα ταίξει αυτός άλλους για να ζήσει.

— Σαν νέοι στη Λ.Γ. έχετε προβλήματα;

Η Λαϊκή θέλει διαφήμιση. Πολύς κόσμος δεν τη ξέρει. Κι αν τη ξέρει, την ξέρει σαν μουσείο.

Και η επέκταση της θα φέρει κόσμο.

— Πώς δουλεύει το εστιατόριό σας;

Το μεσημέρι σερβίρουμε φτηνά φαγητά κατσαρόλας και το βράδυ μεζέδες ή της ώρας.

— Τι γίνεται με τους καυγάδες μεταξύ των φαγαδικών;

Δεν είχαμε εμείς ως τώρα. Οι προκάτοχοι μας είχαν, όχι όμως με φαγαδικά αλλά με το καφε-

νείο πούγινε εστιατόριο.

Πάντως εμείς δεν έχουμε να μοιράσουμε με κανένα τίποτε.

Ζητούμε συνεργασία για να ζήσουμε όλοι. Άμα έχει πελάτες σήμερα το Αρχοντικό, αύριο θά'χει το άλλο.

— Μαζί με το Αρχοντικό νοικιάζεται και το Καπηλειό που οι προκάτοχοι σας, τό'κλεισαν. Θα διατηρήσετε τη «σιωπή» του ή θα το «ξανακουρτίσετε»;

Θα το ξανανοίξουμε το χειμώνα. Μόνο που δεν σκεφτήκαμε ακόμα τι μορφή θα του δώσουμε.

Ο ΚΑΦΕΝΕΣ ΤΟΥ ΤΣΙΤΑΛΑΜΑΤΗ

Στη μύτη της Λ.Γ. ρουθουνίζει καθημερινά ο καφενές του Τσιταλάματη, αγχωμένος απ' τα «τραπέζια» έξω.

Ένας καφενές που σκοπό είχε ν' αναβιώσει τον παλιό χωριάτικο ή έστω λαϊκό, καφενέ και μετουσιώθηκε σε φαγαδικο. Και μεταξύ μας κάνει ωραία φαγητά!

Νόμιμη μετουσίωση βέβαια διότι το συμβόλαιό με το δήμο αναφέρεται σε «καφενείο και λαϊκή ταβέρνα». Άντε να ερμηνεύσεις τη «λαϊκή ταβέρνα». Αυτό εκμεταλλεύτηκε κι ο Δημήτρης Ανδρέου.

Κι όχι πως δεν ήθελε να φτιάξει ένα παραδοσιακό καφενέ, αλλά όπως μας είπε θα πάτιζε πουλώντας μόνο καφέδες κι αναψυκτικά.

— Δημήτρη πως βρίσκεις τη Λ.Γ.;

Ξέρεις εγώ κατά κάποιο τρόπο είμαι σαν τον μοιχάτηρ δομέ. Είναι η αλήθεια ότι φτάχτηκε κάτι ωραίο. Ωραία βιτρίνα, σκηνηκό για ταινία, για φωτογραφία, αλλά δεν είναι λειτουργικό. Ήταν ωραίο για τα εγκαινία και μετά μας άφησαν σαν να μας ζέγαν «λί...τε μ'νοι σας τα προβλήματα».

— Τι προβλήματα έχετε;

Ένα γενικό πρόβλημα είναι η λειτουργικότητα που είπα. Κρύο το χειμώνα κι αφόρητη ζέση το καλοκαίρι. Το 83-84 έβρεξε τρεις φορές κι έσταζε τέσσερις. Επρασίνισαν απ' την υγρασία οι τείχοι.

Και το κωμικοτραγικό, όταν η κοπέλα του κορηματοπωλείου είπε στον Πεύκιο ότι θα πεθάνει από την υγρασία της απάντησε μεταξύ σοβαρού κι αστείου: «και η προκάτοχος αυτού του σπιτιού από υνασσία πέθανε».

— Τι προτίνεις;

Να δωθεί μια νέα ώθηση στη Λ.Γ. Χρειάζεται επέκταση και εκδηλώσεις. Πέρσι ο δήμος έκανε το Φεστιβάλ Λευκωσίας και δεν έγινε καμιά εκδήλωση στη Λαϊκή. Με την επέκταση βέβαια δεν πρέπει να γεμίσουμε εστιατόρια και να γίνει Σόχο. Ο Κ.Ο.Τ. και γενικά η κυβέρνηση να μη δίνουν πολλές άδειες οιονοπνευματών σ' ένα μικρό χώρο.

Διότι πίνοντας-πίνοντας φτάνουν στα άκρα. Πολλές φορές βρήκαμε σπασμένες καρέκλες. Συμβάλουν σ' αυτά και μερικά κακόφημα καπαρέ, μπαρ, χώρος για τραβεστί που είναι γύρω από τη Λ.Γ.

— Γιατί αποδιοργανωθήκατε;

Η επιτροπή στην οποία συμμετείχα, δεν προχώρησε σ' οποιεσδήποτε ενέργειες...

— Γιατί;

Συνεδριάσαμε, είπαμε μερικές ιδέες κι έμεινε εκεί το πράμα...

— Γιατί;

Είτε από κάποια κόπωση, είτε από πολλή δουλειά πού'χε ο καθένας είτε, από μια απογοήτευση, είτε από τα προσωπικά προβλήματα μας...

Εμένα το πρόβλημα μου είναι τα τραπέζια. Εκεί που δικαιούμουν μόνο εγώ την πλατεία βρέθηκαν κι άλλα δύο εστιατόρια να απαιτούν ένα κομμάτι της. Στη «Πιάτσα» ήδη επέτρεψε ο δήμος να χρησιμοποιεί ένα μέρος της πλατείας. Έτσι δημιουργούνται προβλήματα. Και φταίει κι ο δήμαρχος που περπατά και μοιράζει υποσχέσεις. Είναι ωραίος ο Λέλλος. Θέλει το καλό της Λ.Γ., αλλά με το να μοιράζει υποσχέσεις δημιουργεί προβλήματα.

Εμείς είμαστε τα παιδιά του δήμου. Εμπήκαμεν πρώτα. Έχεις κάποια δικαιώματα τα μαυροσκότεϊνα, δε μπορείς να τα απεμπολήσεις. Έγινε μας βίωμα η Λαϊκή. Σπατώνω τη νύχτα και βλέπω ότι ψήνω καφέδες ή τσακωνομαι με το γείτονα.

— Η πλατεία όμως Δημήτρη ανήκει στο καφενείο;

Βέβαια! Όταν νοίκιασα αυτό το χώρο, μου εδώθη ένα συμβόλαιο κι ένα τοπογραφικό σχεδιάγραμμα. Αυτά παραβιάστηκαν. Γι' αυτό παίρνω το δήμο δικαστήριο για αθέτηση συμβολαίου. Στο τοπογραφικό φαίνεται καθαρά ότι τη πλατεία μπροστά στο καφενείο δικαιούται να τη χρησιμοποιεί μόνο το καφενείο.

Όταν μπήκα στο καφενείο και είδα να γίνονται μαγαζιά που βγάδουν στη Λαϊκή ανησύχησα κι ο δήμος με διαβεβαίωσε ότι θα πουλούσαν είδη Λαϊκής Τέχνης. Σε λίγο ξεφύτρωσε εστιατόριο (η «Πιάτσα») και της έδωσε και μέρος απ' την πλατεία. Τελευταία άνοιξε και στα δεξιά μας άλλο εστιατόριο. Δε λέω να ζήσουμε όλοι, αλλά σιγά-σιγά ανοίγουν κι άλλοι. Κι όμα παίρνει κι ο καθένας από ένα κομμάτι πλατείας τότε που θα πάμε.

Κι έτσι έχουμε συνέχεια προστρίβες. Ευτυχώς που είναι κι ο χειμώνας και μπαίνει ο καθένας στο καβούκι του και σταματούν.

Αχ γιατί να μην είναι ένας χειμώνας όλη η ζωή μας;

η «ΠΙΑΤΣΑ»

Τελευταίο φαγάδικο η «Πιάτσα». Το ανταγωνιστικό μαγαζί του καφενείου-Λαϊκής

Ταβέρνας. Βρίσκεται, για όσους δεν το ξέρουν, δίπλα από το καφενείο στην Πραξιπού.

Αν και ιδιωτική επέκταση, κρίνουμε αναγκαία την παρουσίαση και συζήτηση μαζί του για να'χουμε σφαιρική άποψη των προβλημάτων της Λαϊκής. Δηλαδή να'χουμε και τις απόψεις των ιδιωτών, όχι μόνο για τα «τραπέζια έξω», αλλά και για τα δικά τους προβλήματα. Και σαν ιδιωτικό τ' αφήσαμε τελευταίο.

Από τον Απρίλη ανέλαβε την «Πιάτσα» ο Λούης Πατσαλίδης από τον Πεδουλά, Φυσικός ειδικός στους Ηλεκτρονικούς Υπολογιστές. Όπως οι προκάτοχοι του, έτσι και αυτός έχει σαν κύριο πρόβλημα του την διαμάχη με τον Δημήτρη για το μοίρασμα της πλατείας.

«Όταν είδε πως κάναμε δουλειά με τα συνάξ, άρχισε κι εκείνος να πουλά. Έβγαλε στην αρχή τραπέζια γύρω απ' το καφενείο, κολλητά με τον τοίχο του. Ύστερα ήθελε να πιάσει όλη την πλατεία».

— Κατά τη γνώμη σου τι πρέπει να γίνει για να λυθεί η διαφορά σας;

Η πλατεία είναι δημόσια και εξαρτάται από το δήμο να τη μοιράσει κατάλληλα. Κι αφού αυτός έχει τα μέσα με το δήμο, κατάφερε να πάρει σχεδόν όλη την πλατεία και πίσω ακόμα από το καφενείο.

Το συμβόλαιο του επιτρέπει να σερβίρει είδη καφενείου και μεζέ.

Πάνω στο μεζέ πάτησε και σερβίρει απ' όλα τα φαγητά. Είναι απαράδεκτο, διότι δεν έχει άδεια από πουθενά κι εντούτοις η πολιτεία τον ανέχεται να παρανομή. Ενώ ο πρόσφυγας κτίζει ένα φουρνί πάνω στο αυτοκίνητο του και του το χαλούν. Άλλος κάνει σάντουιτς σε παράγκα και η πολιτεία του το κλείνει. Κι αυτούς είναι η ζήση τους. Ενώ αυτού εδώ, δεν μπορεί να ισχυριστεί κανείς ότι είναι η ζήση του τη στιγμή πού'χει τόσες δουλειές.

Μίλησα με το δημαρχείο γι' αυτό και μου είπαν ότι δεν του επιτρέπουν. Εντούτοις ο δήμαρχος συνεχίζει και κάθεται στο καφενείο.

Για τα τραπέζια τσακωνόμαστε συνέχεια. Εγώ είμαι κολλητός στο τείχος μου και μου δημιουργεί προβλήματα με «ψίλου πήδημα».

— Τι εννοείς;

Για να καταλάβεις. Ένα μεσημέρι κάποιο γκρουπ κάθισε στα δικά μου τραπέζια και δύο παρέες του γκρουπ που δεν χώνεσαν κάθισαν στα δικά του. Ε'δεν τους σερβίρε. Και η ξαναγός ήταν στα δύο στενά, γι' αυτό φεύγοντας μου'πε: «τι να'ρχομαι, να σας θωρώ να τσακωνόμαστε».

Η Λ.Γ. είναι κάτι το αξιόπαινο. Αλλά μ' ένα τέτοιο άνθρωπο χαλά διότι σε υποχρεώνει να βάλεις

κράχτες για να τραβούν πελάτες.

Και είναι κρίμα. Αφού υπάρχουν πελάτες για όλους. Άμα συνεργαζόμαστε θα παίρνούσαμε ωραία.

— Με τα τραπέζια να τα λαμπορούνται, λίγο πιο πέρα, λίγο πιο κεί, τελειώσαμε και με τα φαγάδικο.

Αφήνουμε πίσω βέβαια το τρίτο και καινούργιο εστιατόριο της πλατείας, γιατί μόλις άνοιξε. Καθώς και τα κλειστά από καιρό Ροζιτάτικο, Καπηλειό, Μπυραρία. Το δε «Ξεφωτό» δεν το συμπεριλάβαμε διότι είναι ιδιωτικό και δεν έχει τραπέζια-καυγάδες. Ίσως όμως είναι παράλειψη μας. Ας μας συγχωρέσει, δεν θα το ξανακάνουμε!

διαφορά μαγαζία

Και θα τελειώσουμε την έρευνα μας για τη Λαϊκή Γειτονία με τα μαγαζιά που δεν μπορούσαμε να τα εντάξουμε στις προηγούμενες κατηγορίες. Τα ανένταχτα δηλαδή.

συλλεκτής

Πρώτο κατάστημα που συναντούμε μόλις μπούμε στη Λαϊκή από την Αισχύλου, είναι ο Συλλεκτής. Έχει παλιά νομισματά, γραμματόσημα, χαρτονομίσματα...

Απ' ότι μας είπε η νεαρή πωλήτρια του, δεν πουλά σχεδόν τίποτα. Αν δεν είχε ο ιδιοκτήτης του τα άλλα μαγαζιά στην Αγία Νάσια και Λεωφόρο Γρίβα θα τόκλεινε.

Η πωλήτρια τελικά, το μόνο που δεν κάνει είναι να πουλά. Και μια και είναι κόρη της κ. Λουκίας που δουλεύει τον αργαλειό, τη ρωτήσαμε αν ξέρει να υφαίνει, και γιατί δεν εκμεταλλεύεται την ησυχία που έχει ο Συλλεκτής για να μάθει τον αργαλειό απ' τη μάνα της.

Και η απάντηση:

«Ναι εν να μάθω έτσι πράμα».

cyprograft

Φεύγοντας από το Συλλεκτή, για να μπούμε στη Λ.Γ., στ' αριστερά μας, έξω από τη στοά βλέπουμε τα μιχλιπίδια του Μίνι. Είναι κατάστημα ιδιωτικής επέκτασης και πουλά σουβενίρ. Αν και πουλά όμως ότι θέλει δεν ξέφυγε απ' την γενικήν εμπορικήν ακινησίαν που παραδέρνει όλη την Λαϊκή.

Πάνω από την Τράπεζα είναι μια άλλη ιδιωτική επέκταση. Το cyprograft που πουλά σουβενίρ. Κι αυτό ανεξέλεκτα μια κι ιδιωτικό.

Κι εδώ δεν πάνε καλά οι δουλειές.

«Μόνο η επέκταση θα μας σώσει, γιατί θα γίνει παζάρι, θά'χει παιδικά, κι άλλα παπουτσιόδικα, κι έτσι θα τραβήξει και τους Κυπραίους. Τώρα περιμένουμε μόνο από τους Τουρίστες. Να μας βοηθήσει επίσης ο Κ.Ο.Τ. Να φέρει οργανωμένα πιο πολύ κόσμο και να τον αφήνουν αρκετή ώρα».

βιβλιοπωλείο

Ξεχωριστή θέση στη Λαϊκή κατέχει ένα μαγαζί που δεν πουλά Λαϊκή Τέχνη ή σουβενίρ αλλά γνώσεις. Γνώσεις που έχουν άμεση σχέση με την Κύπρο. Είναι το βιβλιοπωλείο της Λαϊκής, έτσι είναι γνωστό, που ειδικότητα του είναι το Κυπριακό βιβλίο. Οποιοδήποτε βιβλίο αφορά την Κύπρο, είτε τό'γραψε Κύπριος είτε ξενος. Επιστημονικό, λογοτεχνικό, πολιτικό...

«Αρχίσαμε αυτή τη δουλειά από μεράκι για προβολή του τόπου και του Κυπριακού βιβλίου. Σαν παλιό συλλέκτης μαζέψαμε αρκετά βιβλία και δουλεύουμε σπιτί με παραγγελίες, τελικά γίναμε κάπως γνωστοί και ψάχναμε τόπο για ν' ανοίξουμε βιβλιοπωλείο. Τελικά καταλήξαμε στη Λαϊκή».

— Έχετε ότι Κυπριακό έντυπο κι αν ζητήσει κανείς;

Οτιδήποτε! Κι αν δεν τό'χουμε θα φροντίσουμε να το βρούμε. Κι αν είναι εξαντλημένο θα του φωτοτυπήσουμε οποίες σελίδες θέλει.

— Βρήκατε ανταπόκριση;

Στην αρχή δουλεύαμε με ζημιά. Μετά μας έμαθε ο κόσμος. Αγοράζουν κυρίως Κύπριοι ή ξένοι ερευνητές. Έχουμε δουλειά ιδίως καλοκαίρι, Πάσχα και Χριστούγεννα πού'ρχονται και οι Κύπριοι φοιτητές. Κινείται πιο πολύ το επιστημονικό και πολιτικό βιβλίο.

— Δηλαδή είσατε ευχαριστημένοι με τις πωλήσεις που κάνετε τώρα;

Όχι! Κινούμαστε ίσως πιο πολύ από τ' άλλα μαγαζιά διότι δουλεύουμε πιο πολύ με Κύπριους και κάνουμε εκπώσεις, αλλά έχουμε πολλά έξοδα, ψηλό ενοίκιο.

— Για τα γενικά προβλήματα της Λαϊκής τι έχεις να πεις;

Να σταματήσουν να δίνουν άδειες για εστιατόρια. Γέμισε η Λ.Γ. απ' αυτά.

Να επεκταθεί. Να κάνει κάτι ο Κ.Ο.Τ. κι ο δήμος για να φέρουν πιο πολύ κόσμο και να διαφημιστεί σαν παζάρι, αφού μπουν στις χειροτεχνίες τεχνίτες, για να μάθει ο κόσμος ότι μπορεί να ψωνίσει κι όχι μόνο να δει μουσείο και να φάει.

— Γιατί δεν οργανώνεστε;

Ο καθένας βλέπει το δικό του.

Γι' αυτό κι η επιτροπή εσταμάτησε. Είπαμε να βάλουμε όλοι διαφημίσεις σ' ένα τουριστικό έντυπο του δήμου. Έμεινε στα λόγια. Εμείς βόλαμε. Αναγκαστήκαμε να διαφημιζόμαστε μόνοι μας και ν' αναλάβουμε ατομικές πρωτοβουλίες για το μαγαζί μας, αφού οι άλλοι δεν κινούνται.

Το μεράκι των βιβλιοπωλών της Λ.Γ. απλώνει τα φτερά του και στην αραχνισμένη βιβλιοθήκη της Φανερωμένης. Αναμένουμε τ' αποτελέσματα.

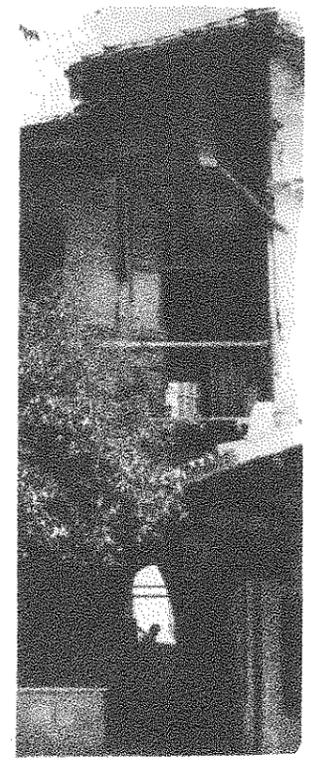
Εδώ, με τελευταίο το εξειδικευμένο βιβλιοπωλείο, πήρε τέλος η έρευνα μας ΕΝΤΟΣ της Λαϊκής, για τη Λαϊκή. Θα βρούμε όμως και λίγο ΕΚΤΟΣ για να δούμε τον κόσμο της Ιπποκράτους πως βλέπει την επέκταση.

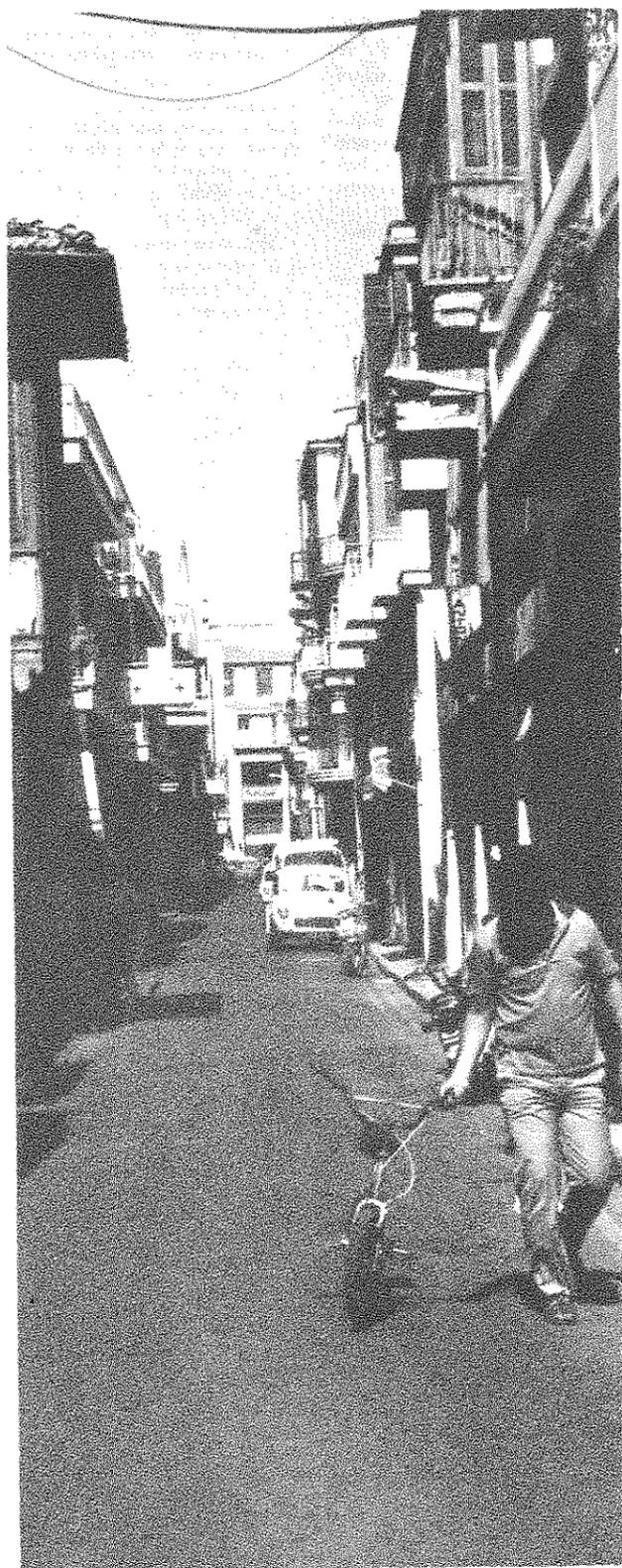
Χάρη της σφαιρικότητας είχαμε στο προηγούμενο μας τεύχος τις απόψεις του δημάρχου Λευκωσίας για τη Λαϊκή Γειτονία και την επέκτασή της.

Τελειώνοντας αυτό το... ρεπορτάζκι που κατέληξε γιγαντοέρευνα παραθέτω το τέλος της ομιλίας του δημάρχου μας στα εγκαίνια της Λ.Γ. στις 21 Δεκέμβρη 1983. Έτσι για την ιστορία:

«Όλα τα υποστατικά της έχουν ήδη ενοικιαστεί. Οι γείτονες βλέποντας τις προοπτικές συνεχίζουν το έργο που αρχίσαμε και δίδουν στη Γειτονία μια άλλη διάσταση, που διαρκώς μεγαλώνει».

Και σήμερα η Λαϊκή Γειτονία ντυμένη στα γιορτινά της χαμογελά με ικανοποίηση και αισιοδοξία, και σας καλωσορίζει».

Οι εξαγγελίες του δημάρχου για επέκταση της Λαϊκής, με ιδιωτική πρωτοβουλία, βρήκαν πρόσφορο έδαφος από μερικούς που ήδη στήσαν τα τουριστικά μαγαζιά τους. Βέβαια ο δήμαρχος μίλησε για παζάρι κι όχι τουριστικό χώρο. Εντούτοις όλες οι ιδιωτικές επεκτάσεις σε μαγαζιά της Ιπποκράτους έγιναν προσβλέποντας στους τουρίστες. Γι' αυτό πουλούν κυρίως σουβενίρ.

Η επέκταση έχει βέβαια και τους διαφωνούντες. Θα τους φιλοξενήσουμε στο τέλος.

Εγκαταλείποντας τη Λαϊκή πίσω από τα πήλινα του Κοντού συναντούμε την νεκρή επέκταση. Ρογιατικό, μπιρραρία και τέσσερα μαγαζιά της στοάς που βγάξει στην Ιπποκράτους έκλεισαν πριν καλά-καλά ανοίξουν. Ίσως φταίνε τα ψηλά εννοικία, όπως φημολογείται.

Πάνω απ' αυτή τη νεκρή σειρά καταστημάτων κρέμεται αρκετά ετοιμόροπα κεραμύδια. Ελπίζουμε να μη πέσουν σαν περνά κόσμος. Ή τουλάχιστο να πέσουν σε κεφάλια δικών μας που' ναι ξεροκέφαλοι και δεν θα πάθουν οπουδήποτε πράγματα κι ούτε θα δυσφημιστεί η Κύπρος.

δερματίνα —
σουβενίρ

Τέλος της στοάς λοιπόν, προς την Ιπποκράτους βρίσκουμε τον Κυριάκο, «μεγαλοεπιχειρηματία», νά' χει αράξει σε σκαμνούι με τα πόδια ψηλά ακουμπισμένα στον απέναντι τείχο. Τα μαγαζιά αριστερά και δεξιά ανήκουν κατά μεγάλο ποσοστό σ' αυτόν. Πάντως απ' ότι μας είπε δεν ξεκουραζόταν απ' τη πολλή δουλειά ούτε άφησε τους υπαλλήλους του να δουλεύουν κι αυτός εμαστούρωνε. Ατ' είναι σπάνιο φαινόμενο κι πελάτες.

«Περιμένουμε την επέκταση της Λαϊκής. Αυτή θα μας σώσει θα μπορούμε να βγάλουμε τα πράγματα έξω στο πεζοδρόμιο που θα γίνει».

Ξέχασα να σας πω ότι το αριστερό μαγαζί του Κυριάκου πουλεί σουβενίρ και το δεξιό δερματίνα.

— Μοναδικό σας πρόβλημα Κυριάκο η επέκταση;

Ναι! Ο δήμος πρέπει να μας ξεκαθαρίσει πότε θα γίνει.

Σας συμφέρει να απαλλοτριώσει τα μαγαζιά ο δήμος για να κάνει δημοτική επέκταση;

Όχι, διότι θα μας ορίζει τι να πουλούμε.

— Πριν αρχίσουν οι εργασίες για πεζοδρομιοποίηση της Ιπποκράτους στήθηκαν τέσσερα σουβενίρκα. Φανταστείτε τι θα γίνει!

ένα σουβλιτσίδικο. Ελπίζει κι αυτό στον τουρισμό της προέκτασης για να επιβιώσει. Αλλιώς θα κλείσει, αν συνεχιστούν αυτές οι «δουλειές».

τεχνοτροπία

Προχωρώντας στην Ιπποκράτους μετά το τέλος της Λαϊκής και τη διασταύρωση με την Αισχύλου άλλο ένα σουβενιράδικο, με αρκετή όμως Λαϊκή Τέχνη.

«Το φτιάξαμε πριν ενάμιση χρόνο. Μόλις ακούσαμε για την επέκταση. Αν και τελικά μάλλον δεν μας πάνει το σχέδιο εμάς.

Η δουλειά πάντως είναι πολύ πεσμένη. Πουλούμε κυρίως υφαντά, πήλινα, παλιές απτίκες, χάλκινα και ραίριδες.

Αφού κόναμε ιδιωτική επέκταση της Λαϊκής και βοηθούμε έτσι το δημαρχείο, έπρεπε να μας βοηθήσει κι αυτό! Ή έστω νά' ρθει μια μέρα ένας άνθρωπος του να μας δει, να ενδιαφερθούν. Τίποτα όμως!

Θ' αντέξουμε και φέτος κι αν συνεχιστεί η ίδια κατάσταση θα κλείσουμε.

Στο ανώη έχουμε γκαλερί για ενοικίαση. Έτσι ίσως βγάλουμε λίγα από τα έξοδα μας».

aquarius

Ένα από τα τέσσερα! Αυτό είναι και ιδιόκτητο και οι μεστόροι του μένουν από πάνω του. Για να διώξουν τον ένοικο ράφτη τους του έδωσαν αέρα 1000 λίρες. Τι κάνουν οι εξαγγελίες ενός δημάρχου!

«Πριν τρεις μήνες φτιάξαμε το μαγαζί, όταν ακούσαμε για την επέκταση. Τώρα πολύ λίγα πράγματα πουλούμε. Έρχονται οι τουρίστες ως τη γωνιά της Αισχύλου και μόλις δουν ότι τελείωσε ο πεζοδρόμος ξαναμπαινούν στη Λαϊκή».

σουβλακία η
θεσσαλονικη

Απέναντι από το Aquarius ξεφύτρωσε πριν πέντε μήνες

σκορπιες γνώμες
καταστηματαρχών

Ο Κώστας στα δερματίνα:
«Όλοι αυτοί της Λαϊκής μεσά-νυχτα θα φύγουν. Ήθελαν προώθηση της Λαϊκής Τέχνης. Το JET ποιά Λαϊκή Τέχνη προσέφερε; Άς γίνει πρώτα πάρκινγκ για να παρκάρουν αυτοί που θα φωνίζουν».

Κι ένας πελεκάνος που προτιμήσε ανωνυμία:
«Εν πελάρες τούτα ούλα. Για να καταλάβεις, ο Λέλλος σκέφτεται για υπόγειο καταστήματα κάτω που την πλατεία Ελευθερίας. Εμοιάσαμε τείνος με το βού. «Ρε εγόρασε βου; Ναι! πούντον. Ε το σιούν! Αρωήσεν κανένα, η λασκράζει μόνος του».

Κι ο έμπορος καομηριών Παχατουριάν:

«Οι πιο πολλοί καταστηματάρχες της Λαϊκής πήγαν πίσω». Το Ρογιατικό με 30.000 έξοδα κλείσει, το παζαράκι κλείσει, το JET το ίδιο. Μόνο αυτοί που πουλούν ποτά και φαγιά έχουν δουλειά. Κι αν έρθεις το χειμώνα σ' αυτά τα μαγαζιά θα πελάνεις που τες τσιγκές».

Φανερά τα εμπόδια που θα συναντήσει η επέκταση της Λαϊκής. Όχι μόνο σε θέματα υποδομής αλλά και «ανωδομής». Μια συγκέντρωση και συζήτηση με όλους τους άμεσα επηρεαζόμενους, ίσως εξομαλύνει λίγο τις δυσκολίες. Ίσως...!

ΦΟΥΡΤΟΥΝΑΤΟΣ

ΜΑΡΚΟΥ ΑΝΤΩΝΙΟΥ ΦΟΣΚΟΛΟΥ

Το Φεστιβάλ Λευκωσίας έκλεισε με μια εκ των υστέρων προσθήκη, το «Φουρτούνατο» από τη θεατρική ομάδα «Αμφιθέατρο». Ήταν και το καλύτερο φινάλε που θα μπορούσαμε να φανταστούμε. Ήταν μια ανεπανάληπτη παράσταση στο σύνολο αλλά και στις λεπτομέρειες της. Ήταν ένα θεατρικό μάθημα από ένα θίασο που δούλεψε για το τέλειο με τη μεγαλύτερη απλότητα. Ήταν επίσης ένα γενικότερο μάθημα για τη δουλειά που μπορεί να γίνεται πάνω στη πολιτιστική παράδοση. Πέρα από την απόλαυση που αποκόμισαν οι θεατές, πήραν κι' ένα ιστορικό μάθημα για την εποχή εκείνη στη Βενετοκρατούμενη Κρήτη: τις συνθήκες ζωής των διαφόρων κοινωνικών τάξεων, την «ηθική» της εποχής, τις σχέσεις μεταξύ των ανθρώπων, τον ρόλο της εκκλησίας κ.λ.π.

Το θεατρικό έργο που γράφτηκε το 1655 από το Μάρκο Αντώνιο Φώσκολο σε μια παρακάμζουσα Κρήτη (ήδη ένα κομμάτι της έχει περάσει από τους Βενετούς στους Οθωμανούς) οπωσδήποτε δεν είναι αριστούργημα, δεν έχει ψηλά νοήματα να δώσει, το χιούμορ του στηρίζεται στη φτηνή αθυροστομία και ο στόχος του ήταν το απροβλημάτιστο γέλιο. Κάτω από αυτή τη σκοπιά το ανέβασμα του έργου αυτού θα μπορούσε να έχει απλά να φιλολογικό ή ιστορικό ενδιαφέρον.

Εδώ όμως επεμβαίνει το «ΑΜΦΙ-ΘΕΑΤΡΟ» και του δίνει την «άλλη» διάσταση του θεατρικού αριστουργήματος, και η ευεξία που μεταφέρεται στο κοινό στηρίζεται πολύ λίγο στο θεατρικό κείμενο.

Παρακάτω θ' αναφερούμε σε μερικά σημεία, ιδιαίτερα χρήσιμα που ίσως να μη προσέχτηκαν.

- 1) Το έντυπο «πρόγραμμα» αποτελείτο από 40 τόσες μεστές σελίδες που παρουσιάζουν το θίασο, τους ηθοποιούς του, το σκηνοθέτη, σημειώματα για τη κριτική λογοτεχνία, την ιστορία και κοινωνικά της εποχής, σημειώματα για το συγγραφέα και το έργο του, κριτικά σημειώματα για το πρώτο ανέβασμα του έργου από τον Ευαγγελάτο το 1962, εκτεταμένα αποσπάσματα του έργου και γλωσσάριο. Το βιβλιαράκι αυτό μαζί με το έργο μας εισάγουν πράγματι στη Κρήτη της εποχής εκείνης.
- 2) Η αλλαγή των σκηνικών (κι' έγιναν πολυάριθμες αλλαγές) ήταν ουσιαστικά ενσωματωμένη στο όλο έργο, τόνιζε το ρυθμό του κι' αντί να «κόβει» το θεατή αντίθετα τον βοηθούσε να περάσει από τη μια σκηνή στην άλλη.
- 3) Η δραματουργική προσαρμογή η οποία έδωσε το έργο από τη μια και το έφερε κοντά στο θεατή από την άλλη. Ήγιναν

Δραματουργική προσαρμογή:
ΣΠΥΡΟΣ Α. ΕΥΑΓΓΕΛΑΤΟΣ

οι ακόλουθες επεμβάσεις:

1. Απομάκρυνση των Ίντερμεδίων, όχι επειδή δεν πιστεύουμε πως κι αυτά είναι γραμμένα από τον Φώσκολο, αλλά γιατί και ποιοτικά υστερούν το αδικαιολόγητο μάκρος θα έδιναν στην παράσταση, ενώ η διαφορετική θεματική πλοκή τους πειστήκαμε πως δε θα αποτελούσε στοιχείο γοητείας, αλλά μάλλον θα επέφερε σύγχυση από θεατή.
2. Σύντμηση του κειμένου («κόπηκε» περίπου το ένα τρίτο των στίχων) για να αποφευχθούν πλατειασμοί, επαναλήψεις, ρητορικές αναπλάσεις γνωστών γεγονότων ή καταστάσεων κπλ.
3. Απάλειψη του Προλόγου της Τύχης και αντικατάσταση του με τον Πρόλογο και Επίλογο της Μούσας. Με την αντικατάσταση αυτή επιδιώκεται να τοποθετηθεί το έργο σαφέστερα στον ιστορικό του χώρο. Το κείμενο του νέου Προλόγου, καθώς και του Επίλογου, είναι συμπλήρωμα από στίχους του Φουρτούνατο (από τον Πρόλογο και την Αφιέρωση), του σκηνοθέτη της παράστασης (κατά μίμηση ανάλογων στίχων της εποχής) και από μερικούς έξοχους στίχους του Γεωργίου Χορτάση (από την Αφιέρωση της Ερωφίλης, και από το τέλος του ίδιου έργου), ελαφρά παραλλαγμένους γλωσσικά.

4. Μετάθεση κάποιων σκηνών, χωρίς να παρακλωδείται η ανέλιξη της πλοκής, για να επιτευχθεί «θεατρικότερη» εναλλαγή τους και να υποβοηθηθεί η σκονοθετική άποψη για την αναβίωσή του έργου.
5. Προσθήκη είκοσι περίπου «κατά Φώσκολο» στίχων για να συνδεθεί η δράση με τους νέους χώρους στους οποίους ξετυλίγεται, κατά τη σκονοθετική γραμμή, το έργο (βλ. παρακάτω).
6. Μεταφορά κάποιων στίχων από διάφορα σημεία του κειμένου, για τη δημιουργία τραγουδιών (οι στίχοι αυτοί δεν εκδίδονται πάντα, ιδιαίτερα όταν έχουν ήδη εκδοθεί στην κανονική του θέση).

Η συμπεριφορά του κοινού ήταν πιστευώ υγιής. Τη πρώτη βραδιά της παράστασης πήγε λίγος κόσμος. Πολλοί μου είπαν ότι δεν πήγαν διότι δεν τους άρεσαν οι προηγούμενες εμφανίσεις του Ευαγγελάτου στη Κύπρο. Τη δεύτερη το θέατρο ήταν γεμάτο. Όταν «ακούστηκε» δηλαδή ότι η παράσταση ήταν καλή ο κόσμος έτρεξε να τη δει.

Κώστας Σταυρινός

Η ΜΟΥΣΑ

Έτοιμη ή λύρα, όπου βασώ και τραγουδεί ως άγγιζω,
 έτοιπες οι φτερούγες μου, όπου ανοιγοσφαιρίζω
 κι άλλα σημάδια πλιότερα όπου σε με θωρείτε,
 κρίνω πώς να 'ναι ή άφορμή ποιό 'μαι να θυμηθώτε
 Έγώ είμαι ή Μούσα του ποιητή, που από τίν άρχαιότη
 μέχρι τσι μέρες μας σκορπιώ χαρά στην άθρωπότη.
 Κόσμιους γεννώ κι όνειρατα πλάθω και ζωτανείνω,
 πλούσιους, ρηγάδες με φτωχούς κι άνήμπορους υπερδένω.
 Μά διαν οι χρόνοι είν' σκοτεινοί τότε άρρωστικιά με λιώνει
 και μου θαμπώνεται ή λαλιά, άγριότη σά ζυγώνει
 Γιατίς και τούτη ή κομείδι είν' κοιτροκαμωμένη
 κι από ποιητικές σιολές γδυμένη και ρημασιμένη.
 Μές σε πολέμους γράφτηκε, τότες όπου πασκίζαν
 οι Βενετσάνοι να βαστάν τίν Κρήτη, κι όλοι όληζαν
 πώς ή Τουρκιά θά γκρεμισθί, θά φύγη, θά γλακισθί,
 και πώς άγέρας λευτεριάς γλάνγορα θά φυσήθι.
 Στους κήτους εξακόσιους και πενήντα πέντε γήγη
 τούτη ή κομείδι, σιά χαράς στους δύστυχους να δίθι.
 Κι άν είναι κι άποκόμισα χάρισμα να σάς δώσω,
 που όξιο, καθώς έτύκανε, καλά δεν είναι τόσο,
 τσι μοίρας είν' τό φταίσμο κι όκι του θελημάτου,
 γιατί ψηλές τσι πεθυμίες πώσαν καιρόν έκράτου.
 Μά κείνη χάμαι τς έρριξε, και τά φτερά που όδνα
 σε όρος να μ' ανεβάσαισι ψηλά σαν του Έλικώνα,
 μούκοψε, όταν άρχισαισι και χαμηλοτεόουσα,
 κι ή όρεξη μ' απόμεινε μόνο σαν πρώτος πλούσα.
 Κι άντς τά θάρρει κι έληπε κι έδεικνε κι έτισσε μου,
 κι εις τς ούρανούς ουκνότα τόν νοόν ανεβάζε μου,
 μου κίζει πύργους στο γιάλο, περβόλια στον άέρα,
 κι ό, τι πύ νικτα μεριμνά, χάνουνται τίν ημέρα.

Ο ΑΝΑΓΕΝΝΗΣΙΑΚΟΣ ΧΑΡΑΚΤΗΡΑΣ ΤΗΣ ΚΡΗΤΙΚΗΣ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑΣ ΣΤΑ ΧΡΟΝΙΑ ΤΗΣ ΑΚΜΗΣ ΤΗΣ

Η γνώμη για το λαϊκό χαρακτήρα της κρητικής λογοτεχνίας αποτελεί με άποκειμενική έντοπωση, που άλλοτε ήταν γενική στην Ελλάδα, και που ψυχολογικά δεν ήταν άδικαιολόγητη. Η κύρια αίσια της έντοπωσης αυτής είναι γλωσσική. Πριν καλλιεργηθεί και επιβληθεί ή δημοτική σαν λογοτεχνική γλώσσα άρκοοσε ή δημοτική γλωσσική μορφή των έργων αυτών για να γίνει μία σύγκριση της κρητικής λογοτεχνίας με το δημοτικό τραγούδι. Η έντοπωση του σημερινού αναγνώστη για το λαϊκό χαρακτήρα της γλώσσας των κρητικών έργων όφείλεται στους παρακάτω λόγους. Η γλώσσα αυτή είναι βασισμένη σ' ένα ιδίωμα, που σήμερα το μιλούν μόνο οι πιο άγράμματοι κορικοί στην Κρήτη, και, διαν τίν εξετάζωμε βασικά, φαίνεται να είναι αυτόοσιο το ιδίωμα, όπως μιλιέται. Οι συνειρμοί, που προκαλεί, άνήκουν στο βίο της ύπαιθρου. Η γλώσσα της κρητικής λογοτεχνίας έχει από καιρό άχρηστευθεί σαν άριόνο πνευματικής έκφρασης. Η επικράτηση μιας διαφορετικής γλωσσικής κατάστασης στην Ελλάδα από τον 19ο αιώνα και ύστερα, και ή συνήθεια άλλων έκφραστικών τρόπων, κάνει όποτε το ιδίωμα των κρητικών έργων να ήχη σ ή μ ε ρ α άλλωσκα άπ' ό, τι ήκούσε τον καιρό της δημιουργίας τους στην άκοή του μεγαλύτερου μέρους του αναγνωστικού και θεατρικού κοινού. Η σπάνια κρητική λέξη, που συνειδητά τίν επιζητούν οι ποιητές, ό,τι φαίνεται σήμερα άκομη πιο σπάνια, και για τόν άμύπη έχει ένα παράξενο και άσυνήθιστο τόνο. Είναι φανερό ότι ή λαϊκή απόκλιση της γλώσσας των κρητικών έργων δεν άνήκει στην ίδια τί γλώσσα, παρά προέρχεται από τί σημερινή γλωσσική μας θέση.

Άκομη τί κρητικά έργα, άλλα περισσότερο, άλλα λιγότερο, έχουν πάρει άρκετά στοιχεία από τί δημοτική προφορική παράδοση. Από τους ποιητές δεν ξερομε παρά θαμνά όνόματα κι όκι πάντα με θεατικότητα, κι αυτό πλησιάζει τά έργα στην άνονημία του λαϊκού έργου. Πολλά δεν έχουν πιά τί όνόματα των δημιουργών τους. Με τί διαμόρφωση και τίν εξέλιξη στον 18ο αιώνα της φαναριστικής πνευματικής τάξης που τά περιφρονούσε, τί κρητικά έργα έπαυσαν να διαβάζονται από τους μορφωμένους (έκτός άπ' τί Έπώνια), και ή κυκλοφορία της περιοριστικε σιά κατώτερα λαϊκά πρόματα σε άλλα λαϊκά δι-

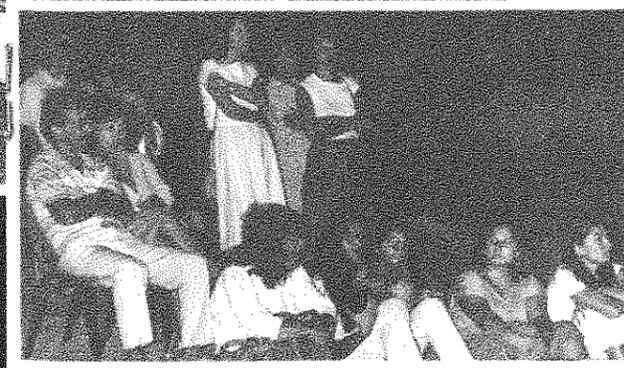
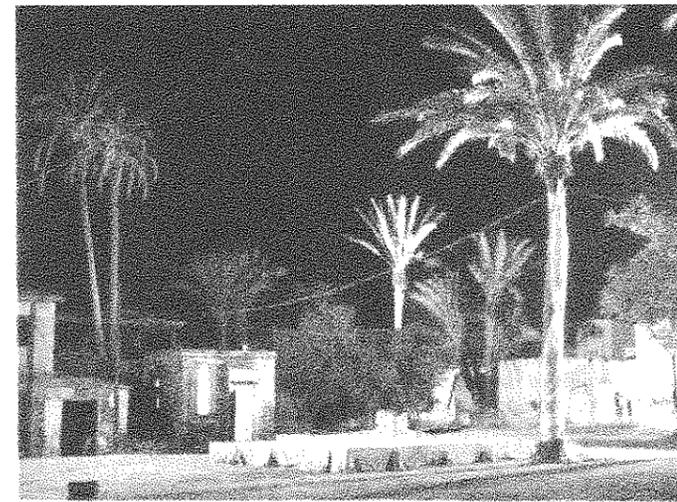
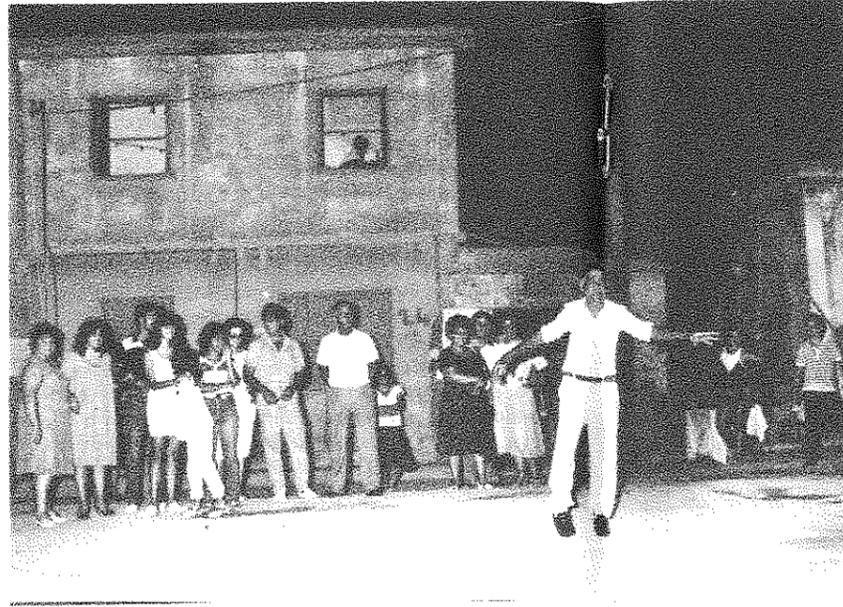
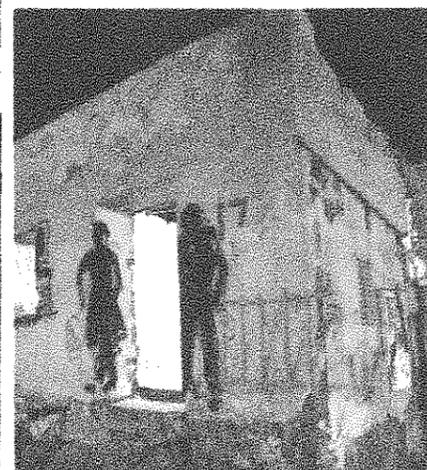
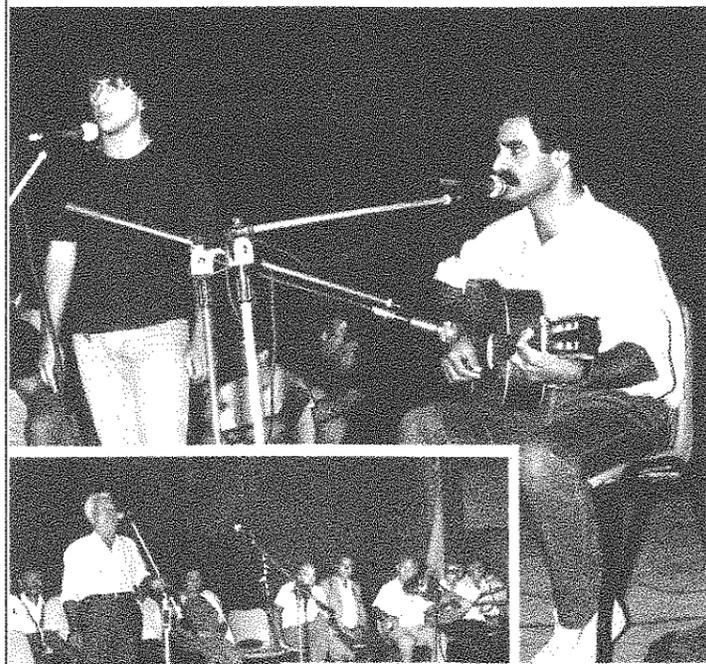
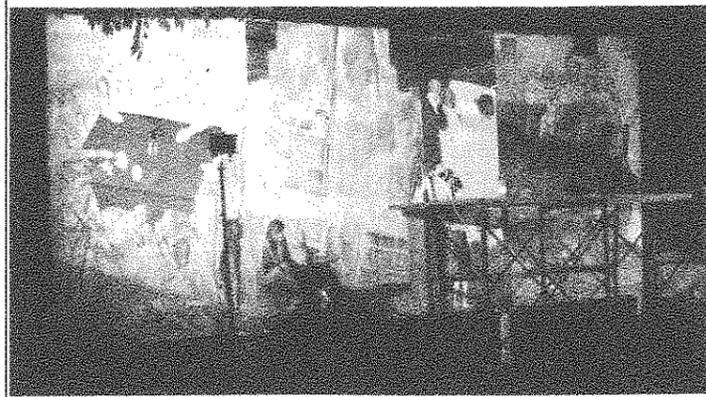
κλία, που έφθεραν και τί άρκετές εύσυνείθιτες εκδόσεις άριόμενων από αυτά. Μερικά έτέρασαν στο στόμα του λαού, στην προφορική παράδοση, και ραψωδήθηκαν. Από ή μεταμόρφωση του άπικού πολιτισμού της Κρήτης το 1600 σε πολιτισμό λαϊκό σιά χρόνια της Τουρκοκρατίας, κάνει βέβαια άρκετά δύσκολη τίν αναγνώριση.

Σπίν πραγματικότητα το ύφος των κρητικών έργων, μ' όδες τίς βέβαιες και μεγάλες αναλογίες, που έκα με το ύφος του δημοτικού τραγουδιού, έχει και πολύ σημαντικές διαφορές. Είναι περίπου τόσο «στασιαστικά», όσο το ύφος των ιταλικών και δυτικοευρωπαϊκών έργων της Αναγέννησης, ένα ύφος πλούσιο, φανταστικό, ρητορικό, υπερβολικό κόποι, σύνθετο, που στο σύνολο του είναι άρκετά μακριά από το λαό και άπλό ύφος του κρητικού και γενικότερα του ελληνικού δημοτικού τραγουδιού.

Αναγεννησιακός είναι και ή τρόπος, με τόν όποιο παρουσιάζει ή άνθρωπος στην κρητική λογοτεχνία. Η προοδευτική εξέλιξη του σπιν σθηματικού κόσμου των προσώπων, κυρίως στον Κορνάρο, ή έπιρροή ψυχολογική άνάλυση, με τίν όποια ή ποιητής δικαιολογεί τί πράξεις τους, και ή έκφραστικός, προσωπικός λόγος που βάζει στο στόμα τους, είναι πράγματα άγνωστα και σπύ βυζαντινή και σπύ δυτική, μεσαιωνική λογοτεχνία, που χαρακτηρίζονται από τί σκηματική άρθρωση, τίν τυπική και άκίνητη ψυχολογία και τόν συστηματικό λόγο.

Τά ξένα στοιχεία μπαίνουν άργα και με δυσκολία στο σ υ μ μ ε ρ ε σ α ώ μ α, που αποτελεί ή εθνική βυζαντινή παράδοση, και μοιεύονται σ' αυτά. Η δύναμη αυτή της παράδοσης είναι ένα χαρακτηριστικό γνώρισμα του κρητικού πολιτισμού του 16ου και 17ου αιώνα, που τόν ξεχωρίζει από το σημερινό πολιτισμό μας, που δέχεται τίς δυτικοευρωπαϊκές μορφές αυτούσιες και όμές, χωρίς να τίς άφομοιώνει και να τίς μοιεύει πάνω σ' ένα κορμό, όπως τότε. Παράδοση και έπιβίωση βυζαντινή ύπάρκει και σπς καλές τέχνες και σπύ λογοτεχνία της Κρήτης στην Αναγέννηση, ύπάρκει όμως και ο υ ν θ ε σ η με το νέο στοιχείο, και άνανέωση σε σημαντικότητα βαθμό. Η άφομοίωση των δυτικών στοιχείων προχωρεί άκομη πιο πέρα σπύ συνέκεια του κρητικού πολιτισμού σιά Έπώνια.

ΕΤΥΛΙΑΝΟΣ ΑΛΕΞΙΟΥ
Η κρητική λογοτεχνία και ή εποχή της
«Κρητικά Χρονικά», τ. 8, 1954

μια εκδήλωση που... δεν έγινε

Ανάμεσα στις εκδηλώσεις του φεστιβάλ λευκωσίας συμπεριλαμβανόταν φέτος και μια παράσταση της «γυναικείας ομάδας» που είχε στόχο να προσθέσει τη φωνή της γυναίκας στην όλη διοργάνωση. Παρ' όλο που τελικά η εκδήλωση αυτή ναυάγησε, παρουσιάζουμε τα σχέδια που την στήριξαν, γιατί νομίζουμε ότι θάταν μια ενδιαφέρουσα καινοτομία για το φεστιβάλ.

Το πρόγραμμα θα συμπεριλάμβανε τραγούδι, μονόλογους, ποιήματα, σκέτσ και τριλογία. Θα παρουσιάζονταν χωρίς πομπώδη φεμινιστικά συνθήματα ούτε πολύπλοκες διακηρύξεις. Θα άρθρωνε τη φωνή της μέσα από εικόνες της ζωής των γυναικών, και θα έδενε τις πιθανές καλλιτεχνικές ατέλειες με την έντονη διάθεση και το παλμό που θα ζωντάνευε μέσα μας το ερώτημα: Σήμερα στη Κύπρο ξέρουμε άραγε τι στ' αλήθεια σημαίνει νάσαι γυναίκα; Τελικά οι καλλιτεχνικές ατέλειες πρότρεψαν την ομάδα ν' αναβάλει αυτή την εκδήλωση.

Αυτά για την εκδήλωση που δεν έγινε και που ελπίζουμε να δούμε σύντομα εντός ή εκτός των τειχών, έστω κι' αν υπάρχουν καλλιτεχνικές ατέλειες. Ας δούμε όμως με την ευκαιρία αυτή ποια είναι αυτή η «γυναικεία ομάδα».

Η ομάδα δημιουργήθηκε πριν μερικούς μήνες μέσα από τις ανάγκες πολλών σκόρπιων φωνών, με κοινές ανησυχίες, δυσκολίες, θυμούς, επιθυμία συζήτησης και ανταλλαγής σκέψεων για τη θέση της γυναίκας στη σημερινή κυπριακή κοινωνία.

Η ομάδα αυτή είναι ανεξάρτητη από πολιτικά κόμματα αλλά και ικανή για δική της πολιτική ανάλυση της καταπίεσης της γυναίκας στις σημερινές κοινωνίες. Έχει σαν αρχικούς στόχους να γίνει φορέας έκφρασης

των μελών της με συζήτηση και ανάλυση γνωστών πραγματικοτήτων που γίνονται σιωπηλά ανεχτές. Οι συναντήσεις μελών κάθε βδομάδα μεταξύ άλλων στα σπίτια μελών στη παλιά Λευκωσία (ωραίος τόπος για ένα ξεκίνημα με αγωνιστικό χαρακτήρα). τα σχόλια, τα γέλια, οι ανησυχίες και ο ενθουσιασμός είναι χαρακτηριστικά κάθε συνάντησης. Κάθε φορά υπάρχει διαφορετικό θέμα για συζήτηση γιατί τα θέματα που απασχολούν την ομάδα είναι αμέτρητα. Μέχρι τώρα συζητήθηκαν και αναλύθηκαν πολλές πτυχές της ζωής της γυναίκας στη Κύπρο με βάση τη προσωπική εμπειρία. Ο διάλογος ξεκινά από απλές παρατηρήσεις και πραγματικότητες στο σπίτι, στη πατριαρχική οικογένεια, στη δουλειά, στο δρόμο, στον έρωτα και καταλήγουν στην έρευνα όλων των διαστάσεων της θέσης της γυναίκας στην ανδροκρατούμενη κοινωνία. Είναι φυσικό να παρουσιάζεται τώρα η αναγκαιότητα της επαφής της γυναικείας ομάδας με το κόσμο προς τον οποίο θέλει να μεταφέρει ερωτηματικά και μηνύματα. Γι' αυτό και προγραμματίζονται μια σειρά εκδηλώσεις στους μήνες που έρχονται με απλό περιεχόμενο σε μορφή συζητήσεων, καλλιτεχνικών εκδηλώσεων και προβολές ταινιών. Φυσικά πρώτη θέση έχει η «εκδήλωση του φεστιβάλ» που θα γίνει αρχές του Νιόβρη.

Πολύ σύντομα η γυναικεία ομάδα θα διαθέτει και δική της στέγη μέσα στη παλιά Λευκωσία πράγμα που θα διευκολύνει πολύ τη λειτουργία της. Ο ενθουσιασμός που επικρατεί ανάμεσα στα μέλη της ομάδας είναι τέτοιος που εγγυάται μια έντονη δραστηριότητα για ένα ισότιμο μέλλον της γυναίκας μέσα στη κοινωνία.

Φλωρίτα Οικονομίδου

ΤΟ ΧΡΙΣΤΙΝΑΚΙ ... ΠΟΥ ΔΕΝ ΕΙΝΑΙ .. ΚΑΝ .. ΓΥΝΑΙΚΑ!

Η ΖΩΗ ΣΤΗΝ ΚΥΠΡΟ
ΣΤΑ ΧΡΟΝΙΑ ΤΗΣ ΦΡΑΓΚΟΚΡΑΤΙΑΣ
ΚΑΙ ΤΗΣ ΒΕΝΕΤΟΚΡΑΤΙΑΣ
(1192-1571)

Η έκθεση αυτή έγινε μέσα στα πλαίσια του 10ου Φεστιβάλ Λευκωσίας τον Σεπτέμβρη του 1985, και ήταν το αποτέλεσμα μιας συνάντησης μας με ένα κείμενο από το Χρονικό για την Γλυκειά χώρα Κύπρο, του Λεόντιου Μαχαιρά.

«επειδήν τὰ πάντα διαβαίνουν
και τα γινίσκονται ξηγούνται...»

Όπως αναφέρει ο Δρ. Κώστας Π. Κύρρης, στο εισαγωγικό σημείωμα του καταλόγου της Έκθεσης: «Οι Λουζινιανοί και οι Βενετοί στην Κύπρο έδωσαν και πήραν πάρα πολλά. Άφησαν ίχνη στα τοπωνύμια, στην τέχνη, στην ψυχή του λαού, αλλά τελικά σε μεγάλο βαθμό αφομοιώθηκαν, και ότι παρήχθη στον τόπο αυτό από τους αρχικά συγκρουόμενους και αργότερα συνεργαζόμενους πολιτιστικούς φορείς είχε τον χαρακτήρα ενός Βυζαντινού — Ευρωπαϊκού — Κυπριακού πολιτιστικού επιτεύγματος».

Σκοπός της έκθεσης αυτής, ήταν βασικά η εκλαίκευση, μιας συγκεκριμένης περιόδου της ιστορίας μας, για να χρησιμοποιηθεί κατόπιν στο μελλοντικό Λεβέντειο Δημοτικό Μουσείο της Λευκωσίας. Θελήσαμε να φέρουμε τους επισκέπτες της έκθεσης αντιμέτωπους με την ιστορία τους μέσα από φωτογραφίες επιβλητικές, αυθεντικά κείμενα της εποχής, περιγραφές ξένων και Κυπρίων για την καθημερινή ζωή στο νησί. Για την περίοδο όμως αυτή, λίγα είναι τ' αντικείμενα που σώζονται. Αυτά τα λίγα αντικείμενα, τα μαζέψαμε, κυρίως από ιδιωτικές συλλογές, και τα εκθέσαμε με τέτοιο τρόπο, ώστε ο επισκέπτης της έκθεσης να βλέπει αγγεία, νομίσματα, γκραβούρες, όπλα, αλλά κυρίως μεγεθυμένες από τις τοιχογραφίες μας. Θελήσαμε να δώσουμε επίσης στον επισκέπτη να καταλάβει την μεγάλη διαφορά της Φραγκικής κυριαρχίας (4 αιώνες στο νησί, που σηματοδοτούν βαθιά τον πολιτισμό μας, τα ήθη και τα

έθιμα μας) από την Βενετσιάνικη Κυριαρχία, (1472 — 1572, όπου το νησί παραμένει ένας εμπορικός σταθμός για εκμετάλλευση από τη Γαληνοτάτη Αριστοκρατία των Ενετών).

Μήνυμα μας όμως κεντρικό, ήταν να δείξουμε τους δύσκολους καιρούς που πέρασε το νησί, το πόσο υπέφερε ο απλός λαός από τις αλεπάλληλες κατακτήσεις και από τα καπρίσια των βασιλιάδων και της εκάστοτε αυλής. Λίγα γνωρίζουμε για τον Κύπριο, τον απλό χωριάτη ή πολίτη, μέσα από τα κείμενα. Ότι σώθηκε, αναφέρεται κυρίως στη βασιλική αυλή και στην κοινωνία που τους περιστοιχίζει, τα παλάτια και τα έργα που έγιναν δεν μας φωτίζουν για τις καθημερινές ασχολίες του κυπρίου, δεν μας μιλούν για τους φόρους

Αναφέρει ο Αρχιμανδρίτης Κυπριανός για την βασιλεία του Ιακώβου του Α': (1382—1398)

.....Στοχαζόμενος δέ νά έτοιμάση τής άλλης θυγατρός Κήβας τήν προίκα, έβαλεν ένα

δόσιμον εις τόν λαόν ώς όγδοήκοντα χιλιάδας βυζάντια, και διά τοῦτο άρχισαν οί Κύπριοι νά παραπονούνται. Έδωκεν ό Θεός, και άπόθανεν ή νύφη, και διελύθη τό βάρος τό ζητούμενον.....
"Ότι έμεινε στον τόπο μέχρι σήμερα, τείχη, παλάτια, είναι μαρτυρίες μιάς ξένης κυριαρχίας, μιάς ξένης γλώσσας, μιάς διαφορετικής παράδοσης. Λέγει ο Λεόντιος για την γλώσσα: ... ώς πού και πήραν τόν τόπον οί Λαζινιάδες, και από γοιόν και σήμερα, και γράφομεν φράγγικα και ρωμαϊκά ότι εις τόν κόσμον δεν ήξεύρουν ίντα συντυχάννομεν..... (Λ. Μαχαιρά, §158)

Σε μας, μέσα από τη θρησκεία και τους συγγραφείς έφθασαν οι περιγραφές μιας φεουδαρχικής τάξης που περιστοιχίζει το παλάτι, μέσα από τις τοιχογραφίες που απεικονίζουν τους δωρητές, βλέπουμε τα σημάδια της ξένης επίδρασης, τα κουστούμια θυμίζουν εικόνες της πρωϊμής Ευρωπαϊκής Αναγέννησης (Εικόνες από τον Άγιο Νικόλαο Στέγης, από τον Άγ. Κασσιανό, στο Βυζαντινό Μουσείο Αρχιεπισκόπου Μακαρίου του Γ'). Μόνο μια εκκλησία, στη Βυζακιά, του Αρχαγγέλου Μιχαήλ, έδωσε ίσως μέσα από μια τοιχογραφία την εικόνα της πραγματικής Κυπριακής οικογένειας χωρίς τις ξένες επιδράσεις.

Αρχικός μας σκοπός για την έκθεση αυτή, ήταν να παρακολουθήσουμε και να ανακαλύψουμε, μέσα από την τέχνη, την καθημερινή ζωή της εποχής, εκείνα τα αναλλοίωτα σημάδια της παράδοσης.

Στη Γαλάτα, στην εκκλησία του Αρχαγγέλου, (1514) φωτογραφήσαμε την Άρνηση του Πέτρου. Η Άρνηση διαδραματίζεται και απεικονίζεται σ' ένα σπίτι, που έχει μια εσωτερική αυλή με

αηλό εξωτερικό τοίχο, «ανώϊ» καλυμένο από έύλο και κεραμύδια. ακόμη ένας ακόμη, σ' όλη την περιοχή της Γαλάτας και της Κακοπετριάς. Ακόμη ένα παράδειγμα και πάλι από την Γαλάτα αλλά από την εκκλησία του Αγίου Σωζόμενου! Στην τοιχογραφία που απεικονίζεται το «Άγιο Μαντήλι» μπορεί να δει κανείς το πιο κοινό μοτίβο στα Κυπριακά κεντήματα μέχρι και σήμερα.....

Έτσι ερευνώντας τις εκκλησίες μας, μέσα από την αστέρευτη πηγή πληροφόρησης των τοιχογραφιών τους, τους συγγραφείς και τα κείμενα της εποχής, την ακριτική ποίηση που τόσο εμπνεύστηκε από τα πάθη του λαού μας, στήσαμε την έκθεση στην Πύλη. Ακολουθήσαμε μια χρονολογική εξέλιξη, δώσαμε τις διάφορες βασιλείες και τα σημαντικότερα γεγονότα από το 1192, ημερομηνία της Τρίτης Σταυροφορίας όπου η Κύπρος πέφτει στα χέρια του βασιλιά της Αγγλίας Ριχάρδου του Λεοντόκαρδου, μέχρι το 1572, ημερομηνία που πέφτει η Αμμόχωστος στα χέρια των Τούρκων.....

Κλείσαμε την έκθεση με το πιο κάτω απόσπασμα από τον Αρχιμανδρίτη Κυπριανό.

«Ίσοῦ ὦ φίλε συμπατριώτα ἔχεις ἔως ὧδε, μικράν, πτωχὴν, ἀμαθῆ, σύντομον Ἱστορίαν τῆς Πατρίδος σου. Μὴν ἐκπλαγῆς εἰς τὰς σχεδόν ἀκαταπαύστους ἀνωμαλίας, καὶ συμφοράς τῆς, καὶ ἀναλογιζόμενος μετὰ δικαίου λόγου, κρίνε τὰς παρούσας σου δυστυχίας, ἐκταίους εὐτυχίας ὑπὸ τῶν δυστυχιστέρων προγόνου σου». (Αρχιμανδρίτου Κυπριανού, Ἱστορία Χρονολογικῆ τῆς νήσου Κύπρου, Ενετίη-σιν, εν έτει 1788, σελ. 174).

Άννα Μαραγκού
Αρχαιολόγος - Ιστορικός
Τέχνης

ευριπιδη «βακχες»

Έγινε στις 19 του Σεπτεμβρη, στη σχολή τυφλών η πρεμιέρα της τραγωδίας του Ευριπίδη, Βάκχες. Το έργο επαναλήφθηκε εκεί άλλες δυο φορές και μετά κατέβηκε (24, 25, 26) στο θέατρο της Πύλης Αμμοχώστου.

Το έργο ανεβάστηκε (μόλλον κατεβάστηκε) από το «μικρό θέατρο» σε σκηνοθεσία Α. Χριστοδουλίδη. Δυστυχώς το μικρό θέατρο διάλεξε ένα έργο πολύ μεγάλο για το μπόι του με αποτέλεσμα ν' αποτύχει, φυσιολογικά θα λέγαμε. Είναι κρίμα διότι πιστεύω πως η θεατρική αυτή ομάδα έχει δυνατότητες που θα πρέπει όμως να τις αξιολογήσει σωστά για να μπορέσει να δουλέψει σύμφωνα μ' αυτές.

Η τραγωδία του Ευριπίδη έχει όλες τις δυνατότητες να οικοδομησει μια συζήτηση άμεσης επικαιρότητας ανάμεσα στους θεατές γύρω από φλέγοντα ζητήματα της εποχής: την επαφή και σύνθεση ανάμεσα σε ετερογενείς πολιτισμούς, την έκφραση πολιτικών συμφερόντων μέσα από τις θρησκείες, την ευπιστία του λαού σε πλάτους «θεούς» που προσφέρουν μια αλήθεια περιτυλιγυγμένα δέκα φέματα, την υποδοχολυση στο στατικό παρελθόν και την αδυναμία ορθής σύλληψης του αναγκαίου νέου.

Όλα τα ζητήματα που ενδιαφέρουν τη Κύπρο του σήμερα (αν κι' ο αρχαίος τραγωδός αδυνατεί να δώσει απαντήσεις όπως και η Κύπρος του σήμερα άλλωστε).

Όμως ο θεατής έμεινε

υποχρεωτικά ξένος μπροστά σε μια παράσταση που ποτέ δεν έγινε πειστική και δε μπόρεσε να μιλήσει ούτε στη καρδιά ούτε στο νου. Το πιο λυπηρό είναι ότι στη παράσταση αυτή υπήρχαν στοιχεία πολύ ενδιαφέροντα που δείχνουν μια τολμηρή κατ' αρχή σύλληψη του έργου έτσι που να δίνεται στη σκηνη η «διαχρονική» αξία του κειμένου. τέτοια στοιχεία κατά τη γνώμη μου η σκηνοθετική προσπάθεια να περιοριστεί το συναισθημα του θεατή μέσα σε ορισμένο πλαίσιο για να επιτραπεί η κριτική συμμετοχή (που δεν υπήρξε καθόλου τελικά), η ελεύθερη εκφραστική κίνηση του χορού (που δεν πέτυχε για λόγους που θ' αναφέρουμε πιο κάτω), τα σκηνικά και τα κοστούμια, που απελευθέρωσαν το έργο από το χρόνο και το τόπο.

Τα κοστούμια διαφορετικής προέλευσης βοήθησαν στην αναπαράσταση της σύγκρουσης των ιδεών, δίνοντας στους ηθοποιούς ένα σωστό συνταίριασμα του χαρακτήρα τους με την εμφάνιση: Ο στίλβνός, άδειος όμως Πενθέας, ο Πάνλευκος Τειρεσίας, οι ξεφρενες μαινάδες.

Τα σκηνικά απλά και λειτουργικά (αν και κουτσουρεμένα σκηνοθετική αβεία!) δεν χρησιμοποιήθηκαν όσο έπρεπε από τη κίνηση (ειδικά οι βράχοι δόντια).

Η χορογραφία κατ' αρχήν ορθή με την έννοια ότι έδωσε την απελευθερωτική, τρελλή, σαδιστική κίνηση στις μαινάδες, χρησιμοποίησε τις δυνατότητες και τα χαρακτηριστικά των μελών του χορού κατά το καλύτερο, γέμισε το χώρο ικανοποιητικά (αν και θα μπορούσε να χρησιμοποιήσει πληρέστερα τα σκηνικά) δε μπορεί να καταγραφεί σαν θετική λόγω: σκηνοθετικής αδυναμίας να δεθεί με το σύνολο της παράστασης, της αδυναμίας στο λόγο των μελών του, της μη ικανοποιητικής χρησιμοποίησης της

μουσικής επένδυσης, της φτώχειας του φωτισμού και ίσως του μικρού του μεγέθους. Αφήμενος αβοήθητος ο μικρός αυτός χορός ταχικότατα στο γυμνό φως και τη έλλειψη του ήχου έδινε συχνά τη αίσθηση του πάθους και του κόπου που κατάβαλε για να ξεπληρώσει το ρόλο του χωρίς να δίνει τον ίδιο το ρόλο.

Η ηθοποιία καταπονητήκε κι' αυτή σε μια άβετη παράσταση με ευθύνη και του σκηνοθετή και των ηθοποιών. Σαν τη μάγα μέσ' το γάλα επιπλέει ο νεαρός Πανιελής Παπακωνσταντίνου που έδωσε θυσία στο ρόλο του. Από το χορό η Μαίρη Παππά μπόρεσε να δεθεί τη κίνηση με τη σωστή προφορική έκφραση. Η Σταυροπούλου έδειξε σ' ορισμένες στιγμές την επαγγελματική της κατάρτιση και το ταλέντο της ίσως, όμως συνολικά δεν ήταν πειστική και απέτυχε στο πιο κρίσιμο σημείο του έργου, όταν επικινεργείται στα σύγκαλα της. Ο Πάνος Καλλής στερεοτύπος κι' αλύγιστος παναλάμβανε συνεχώς τα πέντε θυμωμένα του βήματα. Αποτυγχάνει στο δεύτερο πιο κρίσιμο σημείο του έργου, τη μετάβαση από τη «παλληκασιά» στη πανηρία.

Η Έβα Στίλβνερ σαν Διώνυσος δε πέτυχε κι' είναι κρίμα γιατί ήταν εξυπνό στοιχείο η παραγνωριση του φύλου της. (Φανταστείτε το ίδιο πράγμα σε ποιο εκτεταμένο βαθμό). Η πανηρία της ματίας της δε μεταδίνονταν στο λόγο της και η υπατάδα του μυαλού της δε μεταδίνονταν στη κίνηση της.

Ο Τειρεσίας έδωσε το ρόλο του ικανοποιητικά δίπλα από ένα Κάδρο που δεν ακολουθούσε.

Ο σκηνοθέτης δε μπόρεσε να περάσει τις προθέσεις του σε μια δεμένη σκηνοθετική γραμμή αλλ' ούτε ν' αντιληφθεί τις δυνατότητες της μικρής του ομάδας. Είναι όμως κι' ο Ευριπίδης δύσκολος...

ΜΠΟΥΤΙΚ ELEGANT

κάτι το αλλοιώτικο στη Λήδρα 234.

Μοντέρνα, νεανικά μοντέλλα σε ζωντανά χρώματα, στην ελεύθερη γραμμή της εποχής, σχεδιασμένα από την Αθηνά Χαραλαμπίδου.

Επίσης: Αξεσουάρ, ζώνες Ιταλίας, φουλάριο Ιταλίας, και Μπατίκ.

της πολεοδομίας και ψυχοδομής

Η πόλη ζει τη διπλή της ζωή εντός και εκτός των τειχών.

Περπατώντας στους δρόμους της πυλίας παραδοσιακής πόλης σκέφτηκα τη διπλή ζωή του ανθρώπου, του ασυμβίβαστου πριν και του συμβιβασμένου μετά. Και όμως η παλιά πόλη ζει την απλότητα της.

Εν ονόματι του εκσυγχρονισμού ζήτησαν να ευνοήσουν με σιγουριά υπογάστρια την απλότητα του φυσικού νόμου. Το παραφύσιν πρόβλημα της σκέψης!... Απόρροια ηθικής ανήθικης, θέμα εξουσίας που ζει το καθημερινό της ατομικό 'εγώ. Δεν φταίει η πολεοδομική επανάσταση, φταίει αυτοί που έκαναν την επανάσταση εμπορεύσιμο καταναλωτικό αγαθό κυριαρχώντας, συσσωρεύοντας και επιτυχαίνοντας σαν επαναληπτική ρυθμιστική μηχανή, το σκοπό της ρύθμισης του τι να σκεφτόμαστε και όχι του πως να σκεφτόμαστε.

Πληθώρα ακαδημαϊσμού, ο επιστήμονας ακαδημαϊκός, ο εκπαιδευτής μας μαιευτήρας επαναληπτικής τεχνικής και γραφειοκρατικής γνώσης, ακαδημαϊκός ο ψυχίατρος και ψυχολόγος, κανένα όμως ψυχή.

Αυτή είναι η ψυχολογική δομή του σύγχρονου ανθρώπου όπως την βιτρίνισια όψη της έξω των τειχών μεταπαραδοσιακής μας πόλης. Γραφική σκηνή το ηλιοβασιλέμα της παραδοσιακής πόλης στέκεται μουγκό ασθμαίνοντας το δικό του περιθώριο, μια και οι άνθρωποι το αρνήθηκαν με τα σύγχρονα τέρατα που το κρύβουν. Προς τι αυτό το γραβάτωμα και σιδέρωμα της ζωής μας, προς τι αυτό το παραπανίσιο ρυθμισμένο πλαστικό βλέμμα με τους εκατοντάδες ρόλους του που εξαρτώνται από την κάθε περίπτωση!... Βλέπεις, κάθε ηλικία με το δικό της ρόλο. Κάποιος μας αστόποισε με στωική αξιοπρέπεια και τίθασε υπόγειο πάθος. Που είναι η αί-

σθηση του χωρίς αυτοπεποίθηση πάθος από τη ζωή για τη ζωή, εμπύρετη και λαξευμένη αυθόρμητα!...

Η οξύτητα της ζωής άπλετο φως, ανώτερες φτερούγες που μας ανεβάζουν στο ουράνιο τόξο διάδρομο ουρανού και γης, όχι αιματηρό κόκκινο, φωταψία και χρωματιστή εκλέπτυνση που μου ψυθίρισε κάποια αδράτη φωνή από τον λεπτοφυή προς τον πύρινο κόσμο διαβαίνουσα.

Ποιος μας έμαθε να κοιτάζουμε αρπακτικά, σχεδόν βίαια και συσσωρευτικά, μια και συλλέγουμε για να χρησιμοποιήσουμε, ενώ τα παιδιά ερωτούν απλώς μόνο για να μάθουν;

Βαίνουμε σε μια νέα εποχή αλλαγής από καρδιακού κέντρου, που βασίζεται στην μεταβολή των στάσεων και αξιών του παρελθόντος. Μετασχηματίζεται η ανθρώπινη οικογένεια ως μοναδικότητα ζωής, υπευθυνότητας του πλησίον που πάει ακαταμέτρητα μακριά της πλησίον πλήξης.

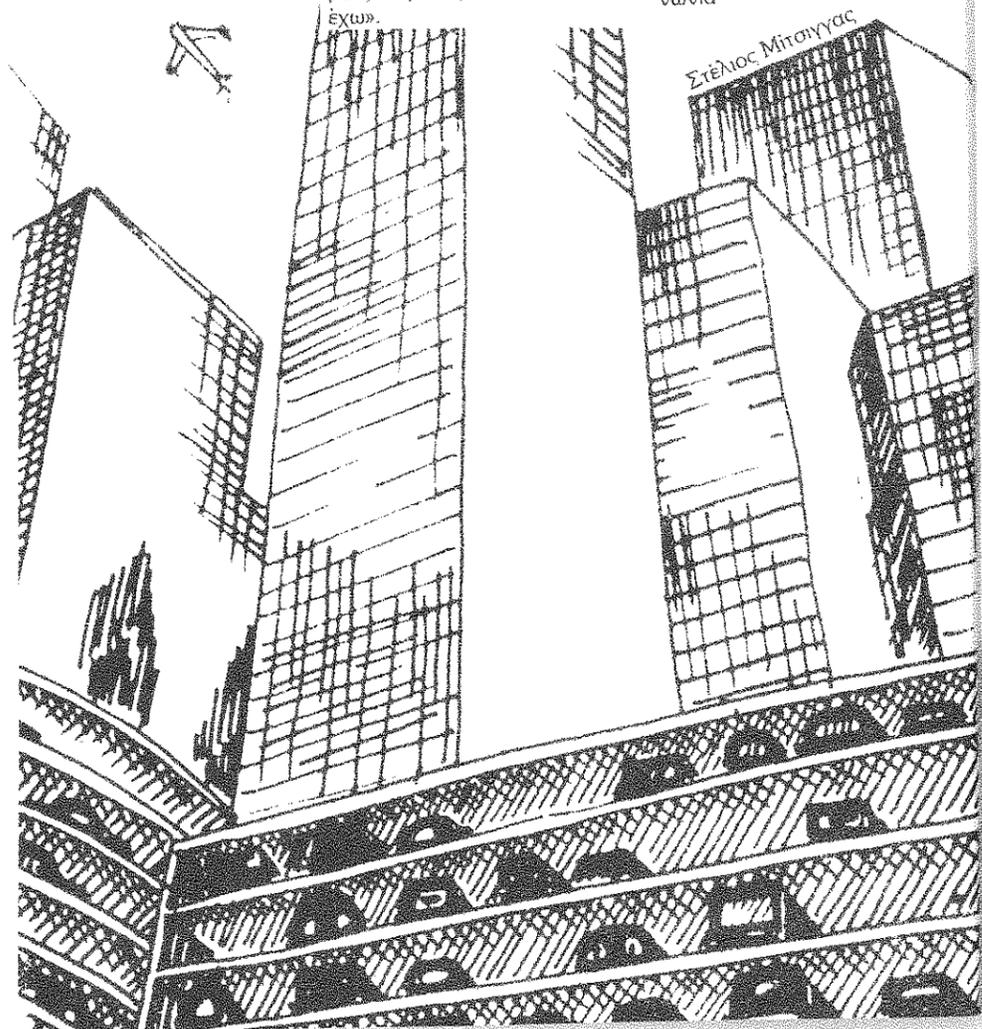
Δυο είναι οι καταστάσεις της συνείδησης, της συνείδησης του «έχειν» και της συνείδησης του «ζείν». Οι άνθρωποι που ανήκουν στην πρώτη επαναπαύονται στην υλική κατοχή και ασφάλεια και ταυτίζουν τους εαυτούς τους με τη μορφική ζωή της κτητικότητας του δικού μου, δηλαδή του «είμαι ότι έχω».

Όμως η ζωή οδεύει στην περισσή ζωή και το άδειασμα με ενάργεια μας καλεί επιταχτικά να κατανοήσουμε την εσωτερική μοναξιά που καμιά ποσότητα και καμιά ποιότητα μεριστική την καταπραύνει.

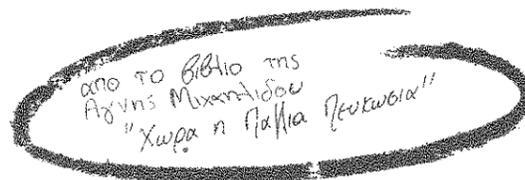
Κανένα ξεχωριστό νησί μέσα στη μια ζωή και μέσα στη συναναστροφή της κενότητας ουσιαστικού μηνύματος.

Το έναυσμα μας καλεί για εσωτερική ανάπτυξη πέρα από τις ανταγωνιστικές και προσωπικές επιδιώξεις σε μια δημιουργική ενότητα, που βιώνει το εγώ μέσα στο εσύ. Η αυτόβουλη προσωπικότητα δια της μνημονικής συσώρευσης του ατομικού υπάρχω και της ανάγκης που έχει για να έχει, να κατέχει και να κυριαρχεί, έδωσε τη θέση της στο συλλογικό υπάρχω που βιώνει την απειροσύνη και θεία αγάπη.

Η ελπίδα πλέον από τα θρησκευτικά, πολιτικά και οργανωμένα συμφέροντα έχει αποβεί στον ίδιο τον άνθρωπο, μια και η κοινωνία έγινε για τον άνθρωπο και όχι ο άνθρωπος για την κοινωνία.

ΙΑΤΡΙΚΕΣ ΘΕΡΑΠΕΙΕΣ ΚΑΙ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ

Οι Άγγλοι δεν παρέλαβαν από τους προκατόχους τους Τούρκους καμιά υγειονομική ή ιατρική υπηρεσία. Υπήρχαν μόνο λίγοι ιδιώτες γιατροί και ο προσωπικός γιατρός του Πασά, που ήταν συνήθως Γάλλος. Κάποτε ερχόταν στην πόλη κανένας Ευρωπαίος γιατρός από τη Λάρνακα. Όσοι είχαν ανάγκη ιατρικής φροντίδας κατάφευγαν συνήθως στα βότανα και στους πρακτικούς. Γι' αυτό οι κομπογιαννίτες και οι πρακτικοί γιατροί είχαν μεγάλη πελατεία και έκαναν χρυσές δουλειές. Τόση ήταν η εκτίμηση του κόσμου στους πρακτικούς, που και αλλοδαποί ακόμα έρχονταν στην πόλη κι εκμεταλλεύονταν την αδυναμία αυτή των ανθρώπων της εποχής. Όπως συνέβη μια φορά, που δυο Άραβες τυχοδιώκτες κατώρθωσαν με τα γιατροσόφια και τις διαγνώσεις τους να μαζέψουν ένα αρκετά σεβαστό ποσό και θα κέρδιζαν ακόμα περισσότερα, αν δεν τους έδιωχνε στο τέλος η αστυνομία.

Αποτελεσματικό μέσο θεραπείας και ανακουφίσεως σε πολλές περιπτώσεις εθωρείτο η αφαιμάξη με βδέλλες και σχιστές βεντούζες. Οι μπαρμπέρηδες είχαν την αποκλειστική αυτή ιδιότητα και σε πολλά κουρεία υπήρχε η σχετική ανορθόγραφη, συνήθως, ταμπέλα για την ενημέρωση των διερχομένων: «Κουρείον Η Αστραπή». Αφαιρώ οδόντας εν ροπή οφθαλμού, ανωδύως. Πουλούμει ωραία σπορικά ως και πυδιές. Βάλλουμει δε και βδέλλες και σχιστές βεντούζες.

Για δερματικά νοσήματα υπήρχαν διάφορες αλοιφές με βάση το κερί της μέλισσας, το θειάφι και βότανα. Η αλοιφή της Κολιαντρούς ήταν ειδική για έκζεμα και είχε θαυμάσια αποτελέσματα. Η ολοιφή αυτή έγινε δεκτή αργότερα και από τους επιστήμονες γιατρούς, που σε πολλές περιπτώσεις κατέφευγαν στην αλοιφή της Κολιαντρούς, που είχε κληρονομήσει τη μυστική συνταγή από τη μάνα της.

Παρηγοριά και βοήθεια στους αρρώστους ήταν επίσης οι θαυματουργοί Άγιοι, που κανένας είχε και μια ωρισμένη ειδικότητα. Εξάρτηση ήταν ο Άγιος Παντελεήμονας, που θεωρούσε «πάσαν νόσον και πάσαν μαλακίαν». Η μεγάλη εκκλησία του Αγίου στη Μύρτου ήταν γεμάτη κέρνα και ασημένια αφιερώματα. Υπήρχαν, όμως, κι άλλα βοηθητικά για τους αρρώστους, όπως οι εξορκισμοί και τα μάγια. Το 1892 κάποιος Αγγελόπουλος τύπισε «δια τους απανταχού Ορθοδόξους Χριστιανούς» το «Κυπριανόριον», μικρό βιβλιόριο που περιείχε «εξορκισμούς δια πάσαν ασθένειαν, πειρασμούς, δαγκάματα κωφής (φιδίου), γοητείας παντός όφους, περί ανεμοπύρματος και ιατρείας τρελλών και περί παντός είδους ασθνεύσεως». Το βιβλίο με τις τόσο χρήσιμες συμβουλές μπορούσε ο καθένας να το προμηθευτεί με έξι γρόσια μόνο.

Σε μια επιδιωρθωμένη αίθουσα του παλιού τουρκικού στρατιωτικού νοσοκομείου λειτουργήσε, το 1879, ένα κυβερνητικό εξωτερικό ιατρείο. Αυτό βοήθησε πολύ στην καλύτε-

ρευση της υγείας του λαού. Το 1897 κτίστηκε κοντά στην Πύλη Πάφου κυβερνητικό νοσοκομείο σε ανάμνηση του Ιωβηλαίου της Βικτωρίας. Λίγο αργότερα πρόσθεσαν στο κτίριο ακόμα μια αίθουσα, που χρησιμοποιήθηκε για οφθαλμιατρείο. Ο ίδιος ο Αρμυστής επισκεπτόταν καθημερινά το νοσοκομείο κι επέβλεπε για την κανονική λειτουργία και καθαριότητα του. Κάθε εξεταζόμενος στο νοσοκομείο πλήρωνε ένα γρόσι για την εξέταση και τα φάρμακα. Εξάρτηση έκαναν για το κινόιν, που χρέωναν ένα γρόσι τους δύο κόκκους.

Τον καιρό της Τουρκοκρατίας οι λεπροί έμεναν σε παραπήγματα μακριά από την πόλη. Όλη την ημέρα τριγύριζαν σαν φαντάσματα έξω από τις πύλες τους τείχους, χωρίς να τους επιτρέπεται η είσοδος στην πόλη.

Σ' ένα τεράστιο κτήμα δυο - τρία μίλια έξω από τα τείχη, παλιά δωρεά του Χατζηγεωργάτη για τους λεπρούς, κτίστηκε κατά το τέλος του 1800 το πρώτο λεπροκομείο. Με τον τρόπο αυτό βρήκαν μια στέγη οι άνθρωποι αυτοί και σταμάτησε η περιπλάνηση τους έξω από τα τείχη. Στην ίδια περίπου περιοχή, πλησιέστερα, όμως, προς την πόλη, κτίστηκε το 1912 το Φρενοκομείο, που παλαιότερα στεγαζόταν σ' ένα συνηθισμένο σπίτι στο κέντρο της πόλης.

Όταν έφθασαν κι άλλοι γιατροί, η υγεία του κόσμου βελτιώθηκε και, αν η αρρώστεια δεν ήταν από τις σπάνιες, μπορούσε κανείς να βρη θεραπεία. Όταν όμως έφευγε καμιά επιδημία, τότε οι γιατροί της πόλης δεν δισταζαν να ζητήσουν γνώμη ξένου γιατρού. Όπως συνέβη το 1888 με την επιδημία εγκεφαλονωπιαίας μηνιγγίτιδας, που ο γιατρός Ρώπας ζήτησε τηλεγραφικώς βοήθεια από τον Πρόεδρο του Συμβουλευτικού Συνδικάτου επί της Δημόσιας Υγιεινής της Γαλλίας, «Διερχόμεθα από σφοδρά ημερών δυνατήν επιδημίαν εγκεφαλονωπιαίας μηνιγγίτιδος. Πόλις Λευκωσίας ταπεινώς ικετεύει υμάς δι εμού συν τη συγγνώμη και τας εκ προκαταβολής ευχαριστίας αυτής τηλεγραφίσει δυνατήν προφύλαξιν και καλύτεραν θεραπείαν ευδεικνύων λεπτομερείας δι επιστολήν». Και την επομένη ελήφθη τηλεγραφικώς ιατρική συμβουλή: «Απομονούν τους πάσχοντας — Απολλυμάνειν τα λευκά φορέματα (ασπρόρουχα) και τα της κλώνης — Λαμβάνειν προσφυλάξεις μορίας προς τας της οστρακιάς. Έπειτα επιστολήν». Όταν ελήφθη η επιστολή, σμέσως δημοσιεύθηκε μαζί με τις ευχαριστίες της πόλης: «Προς τους ευγενείς τούτους Γαλάτας δια την ευγενή προθυμίαν κλπ. ως και δια τον ιατρόν Ρώπαν», που είχε την φαινή ιδέα να ζητήσει τη γνώμη Γάλλου συναδέλφου του.

Για τον γιατρό Ρώπα διηγούνται πως έκανε αισθητή την ιατρική του παρουσία κάθε μέρα στο δρόμους της Λευκωσίας καθάλλα σ' ένα γαβιάρο, ακολουθούμενος από τον φαρμακοποιό του. Ο τελευταίος αυτός κρατούσε στο χέρι ένα ξύλινο κιβώτιο — το φορητό του φαρμακείο — Και στο άλλο μια μεγάλη φρουντζίνη καμπαρέλα, που την κτυπούσε

τραχώματα, βλεφαρίδες, δακρυοκυστίτιδα»

Ο κόσμος εκτιμούσε τους γιατρούς και ιδιαίτερα καθέναν τον δικό του οικογενειακό γιατρό. Εκείνοι πρόθυμοι πάντα, πήγαιναν όποια ώρα τους καλούσε ένας πελάτης, νύκτα ή μέρα, συνηθέστατα με τα πόδια. Παλαιότερα ο μόνος, που πήγαινε με την ιδιότητα του άμαξα, ήταν ο Αρχίατρος Χέιτεσαντ, μια πολύμορφη προσωπικότητα. Όταν οι Άγγλοι έφθασαν στη Λάρνακα, βρήκαν το γιατρό Χέιτεσαντ εκεί εγκατεστημένο από χρόνια. Ο Χέιτεσαντ, που είχε τον τίτλο του Σιαμπερλάνου στην αυλή του Σουηδού Βασιλιά, ήταν Αγγλοαυστριακός με Ελληνίδα γυναίκα, ανεψιά του Βαλαωρίτη. Μιλούσε καλά τα Αγγλικά, τα Γερμανικά και τα Ελληνικά. Οι Άγγλοι τον διώρισαν αρχικά στη Λάρνακα σε πολλές ανώτερες θέσεις άσχετες με το ιατρικό επάγγελμα και μετά τον πήραν στην πρωτεύουσα και τον διώρισαν Αρχίατρο. Το 1892 η Ελληνική Κυβέρνηση τίμησε τον Χέιτεσαντ με το παράσημο του Χρυσού Σταυρού του Σωτήρος.

Λίγο αργότερα έκαναν τις ιατρικές τους επισκέψεις με δική τους άμαξα και Τούρκο άμαξά ο γιατρός Αντώνιος Θεοδότου και ο Νικόλαος Δέρβης με δίτροχο καριολέ που οδηγούσε ο ίδιος.

Αν κρίνουμε από τις πολλές ευχαριστίες στις εφημερίδες αποθεραπευθέντων προς τους γιατρούς, φαίνεται πως όλοι ήσαν ευχαριστημένοι. Μια ευχαριστήρια επιστολή σε εφημερίδα το 1887 λέει: «Τας απείρους μου ευχαριστίας εκφράζω προς τον Ν.Θ. Δέρβην, όστις κατώρθωσε να ελευθερώσει δια εμβρουσκου την σύζυγόν μου κοιλοπονούσαν επί οκτώ ημερών. Πας άλλος έπαινος είναι περιττός».

Οι γιατροί δεν είχαν φαίνεται καμιά απαγόρευση στη διαφήμιση των ικανοτήτων τους, και είναι πολλές οι δημοσιεύσεις γιατρών, που υπενθύμιζαν στο κοινό την επιδεξιότητα και ειδικότητά τους. Π.χ. ο Α γιατρός, «αναχωρεί συντόμως και οι έχοντες ανάγκη να σπεύσωσιν, άλλως θα είναι αργά». Οι εφημερίδες, όμως, δεν χρησιμοποιούσαν μόνο για τη διαφήμιση ή τις ευχαριστίες των αποθεραπευμένων, αλλά και σαν όργανο, όπου η συναδελφική αβρότητα και διαμάχη εκδηλώνονταν ελεύθερα. Οι περισσότερες από αυτές τις διαμάχες στις στήλες των εφημερίδων της εποχής είναι καθαροί λιβέλλοι. Περνούσαν όμως απαρατήρητοι, ίσως επειδή οι διαπληκτιζόμενοι δεν έβραζαν κανένα φραγμό στις τολμηρές εκφραστικές τους διατυπώσεις. Όπως η ακόλουθη απαντητική επιστολή γιατρού, που επέριπτε σε συνάδελφο του τον θάνατο κάποιου ασθενούς. «Ο ιατρικός κόσμος διέγνωσεν εις ποίον πέλαιος επιστημονικών αντιφάσεων περιεπέσατε, όπως συμβίβασθε τα ασυμβίβαστα, όπως δηλαδή δικαιολογήτε δια το τούτ' αυτό εγκληματικόν σφάλμα της εισηγήσεως και εφαρμογής θεραπείας, ήτις επέφερε τοσούτον προύρως το μοιραίον τέλος εις τον άριστον συμπολίτην μας». Και άλλος πάλι επιστολογράφος γιατρός, παρά την καυστική φρασσεολογία, καταλήγει ιπποτικώς: «Δεχθήτε την διαβεβαίωσιν της ειλικρινούς μου λύπης δι όσα η αβρά και χαρίεσσα υμών γλώσσα με ηνάγκασε να γράψω. Ατριξ προθυμότητος» (υπογραφή).

Οι παλαιότεροι γιατροί δεν έβλεπαν με καλό μάτι τους νέους γιατρούς. Ο Μιλτιάδης Κουρέας, μεγάλος πατριώτης, εθελοντής των Βαλκανικών Πολέμων και άριστος παθολόγος, ήταν γνωστός για τη μεγάλη κοινωνικότητα του και την αίσθηση του χιούμορ. Πολλές φορές μ' αυτό το χιούμορ σκέπαζε με χαριτωμένο τρόπο ό,τι ήθελε να πη στα σοφάρια. Όπως, όταν κάποιος τον ρώτησε αν κατοική

απέναντι από το σπίτι ενός νέου γιατρού: «Κάλετε λάθος μεγάλο», απάντησε πειραγμένος ο Κουρέας. «Η διαφορά είναι μεγάλη. Εκείνος κατοικεί απέναντι από το σπίτι μου».

Οι περισσότεροι παθολόγοι έκαναν και τους οφθαλμολόγους. Η οφθαλμία και τα τραχώματα, κατάλοιπα κι αυτά των κακών υγειονομικών συνθηκών της Τουρκικής κατοχής, έκαναν θραύση. Γι' αυτό χειριστήθηκε με ενθουσιασμό η άφιξη του Ελλαδίτη οφθαλμιάτρου Σβορώνου, που κατά τη διαμονή του στην πόλη εργάστηκε πάρα πολύ σκληρά. Ένας από τους πρώτους ίσως Κυπρίους οφθαλμιάτρους ήταν ο Καλαβρός, που ως τα γηρατειά του παρακολούθησε με ενδιαφέρον τους αρρώστους της ειδικότητάς τους.

Ορθοπαιδικοί, βέβαια, ούτε υπήρχαν ούτε όμως φαινόταν η έλλειψή τους, παρ' όλο που συνέβαιναν πολλά περιστατικά και σπάσιμο κοκκάλων από τις γεωργικές εργασίες και τα τυχαία ατυχήματα, καθώς και από πέσιμο από τα ζώα. Ας μη ξεχνούμε, όμως, ότι υπήρχε ο Άγιος Κενδέας του οποίου το όνομα προφερόμενο στην κυπριακή διάλεκτο (Τζιενγκιάς = των πόνων), άφινε υπονοούμενα και ελπίδες για τις θεραπευτικές ιδιότητες του Αγίου. Ένα κέρνο ομοίωμα του πονεμένου μέλους αφιερωμένο στον Άγιο και το προσκύνημα σε μια από τις εκκλησίες του φαίνεται πως έφερναν αποτελέσματα. Για τους πιο ρεαλιστές, όμως, υπήρχε και ο Γιωρκής ο Μάντζιπας, ο ψωμάς της Αρχιεπισκοπής. Αυτός, όπως διηγούνται, είχε μεγάλη ικανότητα να διορθώνει τις εξαρθρωμένες κλειδώσεις και να τοποθετεί στην αρχική θέση τα σπασμένα κόκκαλα, με μόνη βοήθεια την αφή και τη διαίσθηση. Πολλές φορές ο αγαθός και εξυπηρετικός μάντζιπας αναγκαζόταν να αφήνει τη ζύμη του στην ξύλινη σκάφη, για να περιβάλει τους κτυπημένους. Η άφιξη στην πόλη του χειρουργού και ορθοπαιδικού Γάλλου Μούλλερ παραμέρισε λίγο μόνο τις πρακτικές υπηρεσίες του μάντζιπα, που εξακολούθησε ως τα γηρατειά του με πιο περιορισμένη πελατεία τις θεραπευτικές του προσπάθειες.

Στα πολύ παλαιότερα χρόνια οδοντογίατροί δεν υπήρχαν. Το κενό, όμως, συμπλήρωναν με σχετική επιτυχία οι μπαρμπέρηδες, που ήσαν πολυτεχνίτες. Πουλούσαν και διάφορα άσχετα προς το επάγγελμά τους είδη και έβγαζαν και δόντια χωρίς αναισθητικά. Ο μπαρμπέρης έδινε μόνο στον πάσχοντα μια γερή δόση ζιβανίας και, βοηθούμενος από τον γείτονα τενεκετζή, που τρέχε πάντα με σαδιστική ευχαρίστηση για να κρατά χειροπόδαρα το θύμα, προχωρούσε στο έργο του. Με μια σιδερένια τανάλια, καμένη στη φωτιά για αποστείρωση, ο κουρέας έβγαζε το πονεμένο δόντι. Πολλές φορές, όμως επειδή ο ασθενής δεν καθόταν ακίνητος κατά τη διάρκεια της επεμβάσεως, γινόταν λάθος κι ο κουρέας, αντί το πονεμένο, έβγαζε το πλάινό δόντι. Ύστερα έβγαζε γρήγορα και το πονεμένο. Το γεγονός περνούσε σχεδόν απαρατήρητο. Γιατί οι πόνοι των δοντιών συγχωνεύονταν σ' ένα, τα δε δόντια, όπως είναι γνωστό, είναι τριάντα δύο. Η πληγή σκεπαζόταν με άψητο καφέ κι ο Παντοδύναμος βοηθούσε στην επώλυση της. Φυσικό είναι να σκεφθούμε ότι, μόλις ήλθαν στην πόλη οι πρώτοι «οδοντοτεχνίτες», «οδοντοποιοί» κλπ., η οδοντιατρική πελατεία των μπαρμπέρηδων λιγόστεψε. Αργότερα δε με την άφιξη επιστημόνων οδοντιάτρων η πελατεία τους χάθηκε τελείως, όπως εξαφανίστηκαν και οι πρακτικοί οδοντογίατροί, που έγιναν το τεχνικό προσωπικό των επιστημόνων οδοντογίατρών. Πολλοί από τους παλαιούς αυτούς οδοντοποιοίς μαθήτευαν στην Ευρώπη και στη Βηρυτό για λίγο καιρό. Το 1887 ο Σταύρος Κουτοπίδης, «εν Γερμανία εκμαθών την τέχνην οδοντοποιοίς

και εις πολλές πόλεις ευδοκίμως ωφελήσας, αφίκετο και εις την ημετέραν πόλιν, εις την αναγγέλλει εις τους ενδιαφερομένους ότι: Αναπλήρωσ' από ένα οδόντα έως ολόκληρον σιαγόνα κατά την τελευταίαν αμερικανικήν μέθοδον, καθαρίζει τους μαύρους πεπορωμένους και πάσχοντας από σκορβούτον (νους-λάν), σφραγίζει τους κωφούς δι' αργύρου και λοιπών μετάλλων, εξάγει επιτηδείως τους ανάγκη να εξαρθώσιν οδόντας, ως και τας επιφανείς και αφανείς ρίζας παλαιών οδόντων, έχει σκόνα προς διατήρησιν της λευκάνσεως των οδόντων κλπ. Κάμνει και κατ' οίκον επισκέψεις. Όθεν οι έχοντες ανάγκην, δια να μη μεταμεληθώσι κατόπιν, ας σπεύσωσιν μίαν ώραν πρωύτερα, ζητούντες αυτόν εις ο φαρμακείον του κ. Ι. Αθανασίου, καθ' ό τι είναι άριστος ο καιρός της ενταύθα διαμονής του, και θέλουσι μείνει συν τοις άλλοις και αυτοί λίαν ευχαριστημένοι δια τε την τέχνην και τας συγκαταβατικάς τιμὰς». Η άφιξη οδοντογίατρών αρχικά έγινε δεκτή με μεγάλη επιφύλαξη, επειδή κυκλοφορούσαν φήμες ότι χρέωναν πολύ ακριβά. Τα σχόλια αυτά ανάγκασαν τον οδοντίατρο Χαβιάρηπουλο, που περιώδευε στην Κύπρο το 1892, να δηλώσει στις εφημερίδες ότι «οι διαδόσεις περί μυθωδών δήθεν απαιτήσεων είναι άλας εσφαλμένα». Μετά το 1900 πολλοί οδοντογίατροί, Κύπριοι και ξένοι, εγκαταστάθηκαν στη Λευκωσία. Αν' τους πρώτους ήταν ο Μισέλ Σιμάν και η πρώτη γυναίκα οδοντίατρος στην Κύπρο, η Ρεβέκκα Σαββίδου, που δεχόταν ασθενείς στο σπίτι της στην ενορία Τρυπητών. Η ίδια πουλούσε ένα φάρμακο, το «σώζοντον», το μόνον φάρμακον το οποίον καθαρίζει και λευκαίνει τους οδόντας, προλαβαίνει την σήψη των οδόντων, θεραπεύει τα πάσχοντα ύλα και αφαιρεί την κακοσμίαν του στόματος: πωλεί δε και διάφορα οδοντοτρίμματα».

Στα γυναικολογικά μόνο στον νέο αιώνα άρχισαν να ειδικεύονται οι ντόπιοι γιατροί. Άλλοτε στη θέση των γυναικολόγων ήσαν μαμμές Τούρκισσες, όπως η φημισμένη Τσερκεζού, αλλά υπήρχαν και πολλές δικές μας, όπως η Γιασεμή και η ικανώτατη Αννέτα του Χατζή Γιάγκου. Αυτή είχε αποκτήσει τέτοια πείρα και ειδικότητα, που όλοι την σέβονταν, κι αυτοί ακόμα οι επιστήμονες.

Επειδή η πολυτεχνία ήταν συνηθέστατη, η μαμμή επισκεπτόταν τακτικά το σπίτι, όπου γινόταν δεκτή με σεβασμό και αγάπη. Υπήρχαν, όμως, σπίτια, που η παρουσία της μαμμής ήταν σχεδόν μόνιμη, όπως στο σπίτι της Χατζηκαλλιόπης, που γέννησε εικοσιτέσσερα παιδιά. Όπως ήταν φυσικό, η μαμμή μπεινόβγαυε στο σπίτι της Χατζηκαλλιόπης επί εικοσιτέσσερα χρόνια, για να βοηθήσει τη μητέρα και να συμπαρασταθή στις αρρώστιες και στο ανάγνισμα των βρεφών.

Από τον περασμένο αιώνα υπήρχαν δύο τρία φαρμακεία — τα γνωστά σπετσέρικα — όπου κανείς έβρισκε τα πιο απαραίτητα φάρμακα. Όταν όμως, εγκαταστάθηκαν φαρμακεία. Απαραίτητο επίπλο στα φαρμακεία ήταν ένα ψηλό γυάλινο ερμάρι, όπου ήσαν τοποθετημένα μπλέ μπουκάλια με τη σκόνη του κινίνου, μουρουνέλιο και μερικά άλλα φάρμακα. Κοντά στους τοίχους ήσαν τοποθετημένα πελώρια γυάλινα δοχεία, τα λεγόμενα «θρί-ακα», γεμάτα ως τα χείλη με χρωματιστά υγρά, που μοναδικό σκοπό είχαν να εντυπωσιάζουν την πελατεία. Μπροστά από τον απαραίτητο πάγκο, περίσσευε ένας χώρος, όπου υπήρχαν πέντε - έξι καρέκλες. Εκεί καθόνταν οι φίλοι κι οι γνωστοί του φαρμακοποιού και περνούσαν τις ώρες τους. Συζητούσαν με τον σπετσέρη, έπαιζαν με το κερχίμπερνο τους κομπολόι και περιέμεναν ανυπόμονα να φανή κάποιος πελάτης, που θα έδινε με τα προβλήματα του θέμα για συζήτηση. ■

με δύναμη φωνάζοντας δυνατά: «Περνά μαζί με τον φαρμακοποιό του ο γιατρός ο Ρώπας, ο γιατρός που θεραπεύει όλες τις αρρώστιες. Όποιος έχει άρρωστο, ας μας φωνάξει. Ο γιατρός θα τον θεραπεύσει κι εγώ θα του δώσω το κατάλληλο φάρμακο. Μη χάσετε την ευκαιρία». Και έτσι οι νοικοκυρές αγόραζαν μπρος το κατώφλι τους φάρμακα και ιατρικές συμβουλές.

Ένας άλλος γιατρός της ίδια περιόδου εποχής ήταν ο Ευκλείδης. Το όνομά του δεν το διατήρησε η ιατρική επιστήμη, αλλά μια περβόλα, που βρισκόταν εκεί που κτίστηκε το παλιό Δημαρχείο και που λεγόταν η καμιά του Ευκλείδη. Εκεί ο γιατρός είχε τις καμήλες του κι έκανε εμπόριο με τις άλλες πόλεις, όταν αντελήφθη πως η επιστήμη του δεν εκτιμήθηκε όπως έπρεπε. Φαίνεται πως οι επιστημονικές του μέθοδοι δεν ξεπερνούσαν τη θεραπεία με κινόνο. Διηγούνται πως ο Ευκλείδης είπε μια φορά σ' ένα άρρωστο, που δεν θεραπεύόταν, παρά τις προσπάθειες του: «Έκανα ό,τι ήταν δυνατό, άνθρωπέ μου, ως και κινόνο σου δώσα».

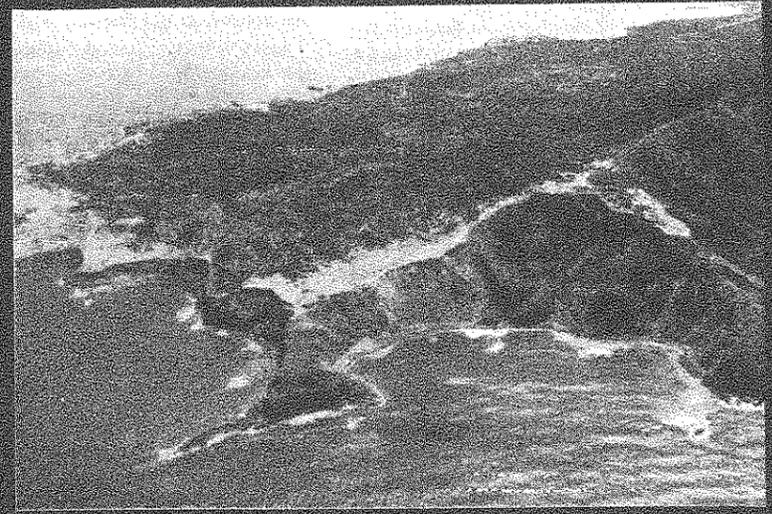
Στο μεταξύ άρχισαν να φθάνουν στην πόλη Ελλαδίτες και ντόπιοι γιατροί, που τέλειωναν γυμνάσιο στη Σμύρνη και στην Αθήνα και μετά πήγαιναν στο Πανεπιστήμιο. Και έτσι η πόλη απέκτησε αρκετούς γιατρούς, όπως ο Τερζής, ο Αριστόδημος Φοινιεύς, ο Θεοδότου, ο Γλυκός, ο Ιακωβίδης και άλλοι. Ο Νικόλαος Δέρβης ήταν Ελλαδίτης και απέκτησε μεγάλη φήμη για την ιατρική του ικανότητα και για το καυστικό του πνεύμα. Η Ελληνική Κυβέρνηση τον παρασημοφόρησε για τις υπηρεσίες του με τον Αργυρό Σταυρό του Σωτήρος. Ήταν γνωστός σαν ο Αθηναίος γιατρός, πράγμα που φαίνεται πως κάποιος άλλος γιατρός επίσης από το εξωτερικό θέλησε να εκμεταλλευθή. Γεγονός που ανάγκασε τον πρώτο να δημοσιεύσει, το 1887, στις εφημερίδες την ακόλουθη γνωστοποίηση: «Παρακαλώ τους εν Λευκωσία και χωρίους φίλους και πελάτας μου, όπως του λοιπού στέλλωσι τους ασθενείς των προς τον «Ιατρόν Δέρβην» και ουχι προς τον «Αθηναίον Ιατρόν», ως μέχρι σήμερα έπραττον, καθ' ό τι και άλλος τις εκ Δαμασκου ιατρός υπάρχει ενταύθα, όστις αποκαλείται Αθηναίος». Το 1900 έφθασε από το Πανεπιστήμιο Αθηνών ο γιατρός Μιχαήλ Παπαπέτρου, ο πρώτος επιστήμων απόφοιτος του νεοϊδρυθέντος Παγκυπρίου Γυμνασίου, και λίγο αργότερα ο Σταυρινίδης κι ο Λεοντιάδης. Αυτούς ακολούθησαν κατά διαστήματα άλλοι επιστήμονες, όπως ο Χ. Συμεωνίδης. Οι περισσότεροι από τους νέους αυτούς γιατρούς ήσαν παθολόγοι, οι πρώτοι όμως αναλάμβαναν θεραπεία και για άλλες παθήσεις, που δεν ήσαν στα όρια της παθολογίας. Όπως ο γιατρός Πετριδης, που διαφήμιζε ότι «θεραπεύει πάσας τας νόσους των παιδων και της βρεφικής ηλικίας, θεραπεύει την σύφιλιν και τας επιπλοκάς, πάντα τα γυναικολογικά νοσήματα, θεραπεύει την ανικανότητα, θεραπεύει πάσας τας οφθαλμικάς παθήσεις, ήτοι

- να σταματήσουν τα στρατιωτικά γυμνάσια
- να σταματήσει η μόλυνση των θαλασσών
- να προστατευθούν οι αρχαιότητες
- να προστατευθεί η πανίδα και χλωρίδα της περιοχής

... ΕΚΤΟΣ ΚΑΙ ΕΠΙ ΤΑ ΑΥΤΑ

ΣΩΣΤΕ ΤΟΝ ΑΚΑΜΑ ΚΑΙ ΤΗΝ ΑΓΡΙΑ ΤΟΥ ΖΩΗ

Κυκλοφορεί αυτό το καιρό ένα ψήφισμα προς υπογραφή, με πρωτοβουλία του συνδέσμου «Φίλοι της γης». Το ψήφισμα αναφέρει τα εξής, εις γλώσσες τρεις: Ζητούμε από τη Κυβέρνηση να δώσει προσοχή στην άγρια περιοχή του Ακάμα έτσι ώστε να μην γίνει καμιά ανάπτυξη κανενός είδους. Επικεφαλίδα του ψηφίσματος είναι, ΣΩΣΤΕ ΤΟΝ ΑΚΑΜΑ ΚΑΙ ΤΗΝ ΑΓΡΙΑ ΖΩΗ. Το ψήφισμα αυτό (αν και είναι ανεπαρκές) θέτει επί τάπητος το ζωτικό ζήτημα της προστασίας, της μόνης σχεδόν παραθαλάσσιας κυπριακής περιοχής, η οποία δεν έχει ανεπίστρεπτα καταστραφεί από τη δράση της τουριστικής βιομηχανίας και άλλων τομέων της παραγωγής. Δημοσιογραφικές πηγές (π.χ. η εφημερίδα Σημερινή τη 4/7/85) αλλά και πολλές φήμες αναφέρουν ότι σχεδιάζεται τουριστική «αξιοποίηση» (SIC) της περιοχής. Τις πληροφορίες υποβαστάζουν και μερικά έργα στη περιοχή. Συγκεκριμένα 1 περίπου μίλι δυτικά των λουτρών της Αφροδίτης, μέσα σε ιδιωτική γη γνωστού μεγαλοεπιχειρηματία, μη απασχολούμενου με τη γεωργία, ανοίχτηκε τα τελευταία χρόνια μια διάτρηση νερού. Επίσης στη περιοχή της Λάρας πλατύνουν ένα χωματόδρομο έτσι που εύκολα κανείς υποψιάζεται μια πιθανή ασφαλτοστρωση του. Ο δρόμος αυτός οδηγεί σε εκκλησιαστική γη.

Όλ' αυτά δείχνουν ότι όσοι ενδιαφέρονται για τη προστασία του περιβάλλοντος και ειδικότερα οι σχετικοί σύνδεσμοι πρέπει να δράσουν τώρα. Το αίτημα της δημιουργίας εθνικού πάρκου στη περιοχή φαίνεται να είναι η αποτελεσματικότερη μέθοδος προστασίας. Εξ' άλλου δεν έχουμε ούτε ένα εθνικό πάρκο στο τόπο, πράγμα απόλυτα αναγκαίο. Κι' αυτό όχι μόνο από τη σκοπιά της συμπεριφοράς που στοχεύει στη διατήρηση έστω και μιας παρθένας περιοχής. Είναι και μια αναγκαία υποδομή για την οικολογική έρευνα στην οποία ελπίζουμε να επιδοθούμε πριν μετατρέψουμε το νησί σε χέρσο ξερόβραχο.

Ας έρθουμε τώρα στο ανεπαρκές του ψηφίσματος αλλά και των λίγων δημοσιευμάτων πάνω στο ζήτημα. Ο Ακάμας δεν είναι μια περιοχή η οποία κινδυνεύει μόνο από μελλοντικές επεμβάσεις. Ο

Ακάμας καταστρέφεται ήδη εδώ και αρκετά χρόνια και η ειλκρινής προστασία του εξυπακούει ότι μια σειρά δραστηριότητες πρέπει να σταματήσουν, οι εξής:

1) Η πιο σημαντική πηγή καταστροφής μέχρι τώρα είναι το πεδίο βολής των κατοχικών στρατευμάτων της Αγγλίας. Η περιοχή βομβαρδίζεται με όλων των ειδών βλήματα πολλές φορές το χρόνο, τόσο η ξηρά όσο και η θάλασσα. Πέρα από τις άμεσες καταστροφές υπάρχουν και βλήματα που δε εκρήγνυνται με αποτέλεσμα να κινδυνεύουν συνεχώς ζωές. Συγκεκριμένα ο γράφων μαζί με ένα φίλο του βρήκαν ένα τέτοιο βλήμα πέρσι βορειοδυτικά της Δρούσιας σε περιοχή η οποία απέχει πολύ από τη σηματοδοτημένη σαν επικίνδυνη περιοχή. Όταν καταγγείλαμε το γεγονός στην αστυνομία της Πόλης μας ανέφεραν ότι πρόκειται για συχνό φαινόμενο.

2) Οι παραλίες του Ακάμα έχουν ήδη πάθει μεγάλη ζημιά από τα λάδια και πετρέλαια που πετιούνται από τα πλοία στ' ανοιχτά. Ο επισκέπτης μπορεί εύκολα να διαπιστώσει ότι παραλίες «εμπλουτίζονται» σε πίσσα όλο και περισσότερο. Επίσης δεν είναι λίγες οι φορές που θα συναντήσει δεκάδες πλαστικά γεμάτα σκουπίδια να ξεβράζονται στην ακτή.

3) Από αρχαιολογικής σκοπιάς ο Ακάμας παρουσιάζει μεγάλο ενδιαφέρον. Ο περιπατητής θα συναντήσει δεκάδες συλημένους τάφους, άδειους φυσικά, και αρκετές ερειπωμένες εκκλησιούλες που η προφορική παράδοση τις ανεβάζει σε 100. Αρκετές από αυτές έχουν ιδιαίτερη σημασία για την αρχιτεκτονική τους και για τις τοιχογραφίες τους. Πολλές παραλίες του Ακάμα είναι κατάσπαρτες από αρχαία αγγεία. Μια βραχυώδης περιοχή στα βόρεια παράλια είναι σκαμμένη αμφιθεατρικά και παράξενα βαθειά. Μερικοί μιλούν για αρχαίο λατομείο. Σε μια άλλη παραλία στα δυτικά, στο λεγόμενο Τζιόνι, υπάρχει μια αρχαία κολόνα μέσα στη θάλασσα. Πρόκειται για αρχαίο λιμάνι λένε. Γενικά με μια πρώτη ματιά βλέπει κανείς ότι πρόκειται για ένα τόπο με πλούσια ιστορία η οποία καθόλου δεν έχει γραφτεί. Υπάρχουν όμως αρκετά σημάδια για να στηριχτεί η

ιστορική έρευνα. Όλ' αυτά είναι άγνωστα στο μουσείο. Μετά από πολλή επιμονή του γνωστού λάτρη της περιοχής Π. Χρυσάνθου έγινε μια πρώτη επίσκεψη από κάποιο αρχαιολόγο που έχει καταγράψει ορισμένα πράγματα. Απ' ό,τι όμως γνωρίζουμε δεν έχει γίνει τίποτε περισσότερο.

4) Η αμμοληψία καταστρέφει επίσης το φυσικό οικοτόπο πολλών θαλάσσιων ειδών μεταξύ των οποίων και των χελώνων. Η προστασία των χελώνων είναι ίσως μοναδική περίπτωση συνεπούς οικολογικής συμπεριφοράς από τη πλευρά της κυβέρνησης με σημασία μάλιστα πανμεσογειακή γιατί η πράσινη χελώνα αναπαράγεται μόνο στη Λάρα.

5) Η συμπεριφορά των επισκεπτών της περιοχής. Παρόλο που οι επισκέφτες αυτοί ανήκουν μάλλον στη φυσιολατρική μερίδα, δεν ξέρουν πως να συμπεριφερ-

θούν όταν κάποια υπεύθυνη αρχή δεν τους έχει τοποθετήσει σκουβαλοδοχεία και αποχωρητήρια. Αρκεί παρόλ' αυτά ένα σκαλιστηράκι και η μεταφορά των μη βιοδιαλυτών σκουπιδιών.

Επίσης δε χρειάζεται να κουβαλάμε τα όμορφα λουλούδια σπίτι μας. Ας τα χαρούμε εκεί που είναι, για να τα χαιρόνται και οι απόγονοί μας.

6) Σημαντική καταστροφική δραστηριότητα στη περιοχή αποτελεί επίσης το κυνήγι νόμιμο και λαθραίο. Το δεύτερο που φαίνεται να αργιάζει στη περιοχή είναι πιο καταστροφικό από το πρώτο, που κι' αυτό όμως δε πάει πολύ πίσω.

Υ.Γ. για μια λεπτομέρεια. Το κείμενο προς υπογραφή πέρα από τις συνηθισμένες στήλες (όνομα διευθυνση

κ.λ.π.) συμπεριλάμβανε και μια στήλη για τη χώρα του υπογράφοντα. Δίνεται δηλαδή ξεχωριστή έμφαση στη χώρα προέλευσης. Στην αρχή αυτό με ξένισε διότι πρώτη φορά λάχαινε να δω κάτι τέτοιο. Μετά που σκέφτηκα λίγο θύμωσα. Οι φίλοι της γης κατάλαβαν ότι οι υπογραφές αξιολογούνται πιο ψηλά από τη πλευρά της κυβέρνησης αν μπορούν να επηρεάσουν τη τουριστική βιομηχανία (υπ' αριθμό ένα πηγή καταστροφής του κυπριακού περιβάλλοντος). Όμως είναι λάθος από τη πλευρά ενός συνδέσμου προστασίας του περιβάλλοντος να μη λαμβάνει υπ' όψη ότι και η ανθρώπινη αξιοπρέπεια είναι στοιχείο του περιβάλλοντος που πρέπει να προστατεύεται (όσο τουλάχιστον ο Ακάμας). Η κυβέρνηση μας χαρακτηρίζεται από υποταχτικότητα δε χρειάζεται να μιλάμε τη γλώσσα της.

ένα εκκλησάκι στον ση κοινοί του ακάμα

ΠΕΡΙΠΟΥ...

... ΓΙΑ ΝΑ ΜΗ ΜΙΑΣ ΠΑΡΕΙ Η ΜΠΟΡΑ

Δεν είναι φρούτο εφ' όσον. Είναι μέση. Κυπριακή. Κυπριακότατος. Το τραγί μας δεν αφαιρείται από τον γιό ευδιάθετο και το μέρα της καθαρότητας. Οχι. Μετρίεται από + απύμαστα που θα μινον ανεγγύητα η αφηρημένα. "Σπαταλάει η αγνοία" λένε οι Σαββίτιοι. Ψέματα.

Μια γραγορά ματιά: τα περιδοκίγια μας, οι εφημεριδοίγια μας, οι οργάνωσις μας, οι κλικόμας μας, τα εμφοροίγια μας... Το μένου είναι ατελείωτο, αλλά επιτρέψτε μου χωρίς περιδοκίγια να τρωω στο σπίτι μου. Πόρρι εσάτιοθα βρει παιδί μου. "Προέβρε τη Ψεία σας" κατά τη σφόντη ραδιοφωνική εσορτή. Απογοήζη ζητή και μαρτίτην ποιήσια από κινέζατα, από ιδέα, που κάποιος εδώ κάδοιοι εκεί επέβαν μετά λανός ή μεταμυτίφουρ εως και κατα στην "καγκάλλα" της μικρός μας ευηδίας.

Κι έτσι, πρώτο μεταγύττα, αγνοία, και παρασημένιος μεσέδες. Λίγο Αγγλικά Λίγο Τζαζ, γίγο η παρ Ελλιάδα. Και εσαζίζουρε ζητή ε' αυτά τα απολυτοίγια σας κόπτε, κι' άρα ποιήσουρε κανένα ορότταρο κοφτάκι... τότε, αναβί ο προ-βορέας και τρώου χαρούμενα κοκορία και κοτούδες, νάσαι στο πιο κοπα γίνεται στο ζερρίνο ΚΟΥ ΚΟΥ ΡΙ ΚΟΥ ΟΥ! Το κοφτάκι γραγορά χάνεται. Κατασκοποίγεται και εξαφανίζεται με ευήπια φηρέκωτική! Ομμε ο εΐρων αυτό, ε... αυτός κατεχει το ΕΙΡΗΚΑ και περιγέρεται φουβεντός καθαρωτός εις τον αιώνα. (Εντε αβελ ποιήσε)

Υπερβολή και αρνητική όπτιν στα θήρατα της ταπας; Αχίμορο. Οι διαγιάδες μας στην κοφίτη βάρκα έβαζαν αζάτι κι' οχι ζαχαρή. Τρώσει (και πούσει οχούς μας) μη δέ θλάφτε. Πόσα φορμίνωα, ποιο ποζήτια κοφτά, ποιο ποζήτιακοι πηλίονες, ποιο εντοπο έχει παρλι το θεία, τον βίωτο του από τα μαζιά, να το πωθώτεται πάνω σε βίους ακαθαρμωρίτες και καροτίζιρέφενες (από μ' αυτά αρχίσατε) και να το πραιοσώτε ευθύματικά και με ανήπια "χωρίς φόβο και πόνος", χωρίς προημύτητα και σπορτονιέζ; Δει πιόρωι ζητήν αρνητικη σταέιν, αλλά βαν κοτούδα που είναι κι' εγώ ένα εσαζίζα. Σαζίζα το εσαζίζατάκι Λίγο γίγο θα τεαππίσαντε τη "καγκάλλα" μας όπως πρηνή και αν κάποιο έσορο μας ψίγει ο αίρας μιας αζχαρίας, τότε ίκως γουτρώει και ρίβει κανένα ερατόρι και βράζει εσπίλους και κανα ψαχαράκι.

(Σημείωση: Το "αζχαρία" δεν υπάρχει κανένα ευφειρετικό ποζήτιακο κοφτά. Όσο για το εΐρωτο της Κόκορα που χρησιμοποίησα, αν μη θορυβώσαν οι ψίχες μου οι φηρέκωτες αλλά τα πανταχού κεσοράκια.)

της στασίας Λευκωσίας

Μα τι γυρεύουμε αυτή την ώρα που ένα φως ήλιο τα περιβάθια της παλιάς Λευκωσίας κι οι γοημοί τους ανεμίζουν μακριά εκεί που υψώνουν παιδιά τους καρτακούς κι ένα βαθύ όνειρο κρωματίζει τους λόφους

Το γυρεύουμε αντιμετωπίζοντας δαχινό επιπόνημα σ' αυτές τις γειτονίες με τα δίπατα σπίτια. Σεις χαρούμενες τους των αεθής ζαχτιμωμένα όνειρα κάρτακους τεράστια γυμνάσια και ζοίχους

α, ω, εεα, γ, γη, που ίκως και νάνα κίεσαι ληλυτοίγια της Αισίας. Οι κίποι της χρυσοκινεμάτας μιλούν αεθής νυσταγμένες γυμνάσια νεράν η γυμνασία τις νύχτες αναβάνουν την πλάση

Τους είδα κάποτε να κυλίζουν σε ριζώματα χροίρα το Πάτερ ημών κι είναι από που ο Αη Κασσιανός ξεπροβύλαει απ' τους λόφους

Κρατώντας μια τερκάσια ορτάναση στο χέρι, αυτή την ώρα οι άνθρωποι πάντου εσπίτων φορώντας μια λήπη λήκη πασχίζοντας να περάσουν μια καγκάλλα που χάνεται ει' αυθελωμωμένο δειλινό Πρωτού σιωπών αναλόγους κίετες κερδίση με τη γραμμή της σάβλας στη μέση κι ανεμίζουν καίετες αζχαρίας

Διωπηλά ζόρμια σε κυλίζουν στις πέρες των εσπίτων

τα σπρόκμα της ποσειδίας Τι να τα κάνεις Μήπως νάωθες ποτέ κανείς μέσα στο θωα κι αυτός ο άνθρωπος, κρώμα παραλλογής με το μαράζι αζχαριών κίερα στα κίετα φουμάρνει τον φέδιο του εσπίτο κοιτάζοντας μέσα από το θινό σεντόνι τ' ουρανού την πύλη

Τα ζόρμια τι να τα κάνεις κι αν εσχαβίζεις σε κάπο τη εσχαβιένη τους γραμμή μόνο οι φτέρες των εσπίτων μπορούν να τη διαβάσουν Ίκως κι ο σακίτης σε κνεπερούω το καλύτερίκι που προκονά με μια εσοσαρμίνωα στο χέρι τωχός αείδος των παιδιών της Λευκωσίας

Γιάννη Μαυροκομιάδου

ζωντάνεμα της μνήμης

«ανακουφιστικά έργα»

Θεόδωρος καταλιακός

Από τα γραφόμενα εύκολα ο αναγνώστης μπορεί να εντοπίσει τη περίοδο των διαφόρων περιστατικών που με τη τριμμένη μας μνήμη προσπαθούμε να ανασπώσουμε.

Ήταν η περίοδος, οπωσδήποτε του τέλους της περιόδου 1935-1940. Ήταν η εποχή που το παγκόσμιο ουρανό εκάλυπταν μαύρα σύννεφα.

Όλη η ανθρωπότητα διακατεχόταν από μια χωρίς προηγούμενο αγχώδη νευρική κατάσταση. Ο βροχηθμός του φασιστικού τέρατος σκόρπιζε παντού το τρόμο. Με δέος όλοι μας αναμέναμε την εκκρηγή του Ηφαιστείου, το ξέσπασμα του πολέμου.

Και μια κι η μνήμη πλανιέται σ' εκείνες τις μέρες της ηλεκτρισμένης ατμόσφαιρας, της φτώχειας και της ανεργίας θυμάμαι πως, τ' ανακουφιστικά έργα ξεκίνησαν με σκοπό την απορρόφηση εργατικού δυναμικού και για να ανακουφίσουν κάπως τους άνεργους. Με τον ερχομό του πολέμου και το κίνδυνο που προηνούσαν τα έργα τούτα άρχισαν να συνδιάζονται με τις στρατιωτικές αμυντικές προετοιμασίες. Έτσι άρχισε ένα νέο μεγάλο για την εποχή οδικό έργο. Ο πλαγιόδρομος της Λευκωσίας, που ξεκινούσε έξω από την Αγλαντζιά και κατέληγε, περνώντας από τα προάστια της Έγκωμης, Τράχωνα, Νεάπολης, Μιντζέλι και από εκεί δυτικά του Αγ. Δομετίου στο αεροδρόμιο. Το γραφείο των Δημόσιων Έργων ανέλαβε τη διεκπεραίωση του. Εκλήθησαν διάφορα συνεργεία από διάφορα μέρη του

νησιού, να διακοψούν τις δουλιές και να 'ρθουν στη Λευκωσία. Σε λίγο η περιοχή ανατολικά της Αγλαντζιάς που τότε ήταν έξω από το χωριό γιόμισε από κατασκευαστικές συνεργεία και ζώα. Τα μέσα συγκοινωνίας τότε ήταν αραιά και δύσκολα. Οι επιστάτες συνήθως έμεναν νύχτα-μέρα κοντά στη δουλειά σε κατασκήνωση. Τσαντήρι για τα εργαλεία (αποθήκη). Τόπος για γαϊδουρία πούταν τα μέσα μεταφοράς και άλλα. Σε τούτη τη δουλειά τα κατάφερα. Βρέθηκα μεταξύ των τυχερών γιατί η δουλειά εδώ ήταν γραφική. Έτσι μαζί με δυο άλλους συναδέλφους είχαμε το δικό μας γραφείο, το δικό μας τσαντήρι. Είχα τσαντήρι ζηλευτό! Ομορφα επιπλωμένο με ξύλινο πάγκο, με αναπαικτικές ξύλινες καρέκλες, φρεσκοκοκτυπισμένο και φρεσκοκραντισμένο το χωματένιο πάτωμα. Μια στάμνα του Φοινιού, γιομισμένη με φρέσκο νερό το ψυγείο μας. Κι' όσο για πατήρια! Ήταν αρκετό ένα πήλινο φλυντζάνι, ή ένα έφκαιρο κουτόγαλο κρεμασμένο ανάποδα σε ξύλινη κρεμάστρα δίπλα στη στάμνα, για γενική χρήση. Σε λίγες μέρες όλη η περιοχή άλλαξε όψη. Ο κατασκευαστικός, η δραστηριότητα που εδημιουργήθη, η κίνηση, όλα τούτα έδωσαν στο τόπο μια νέα εικόνα.

Σύντομα το μεγάλο έργο έμπαινε μπροστά. Σημάδεψα τον νέον δρόμον, εκακαφή κι' επιχωμάτωση, κυλινδρισμα κ.λ. κ.λ. Τη σπασμένη πέτρα, που θα χρησιμοποιε για το θεμέλιο και τη κατασκευή του δρόμου, τη

προμήθευαν οι φυλακές. Στο παλιά, οι φυλακισμένοι, αν καλά θυμάμαι ήταν υποχρεωμένοι να σπαίζουν ένα ορισμένο ποσό πέτρας που χρησιμοποιε για τους δρόμους, που επρόκειτο ν' ασφαλτοστρωθούν.

Κοντά μας στο πλαγιόδρομο, οι προμήθειες από τις φυλακές ήταν λίγες. Για τούτο είχαμε εργάτες για να σπάνε τις πέτρες.

Την ευθύνη και τη γενική προσταγή την είχαν οι επιστάτες που και αυτοί με τη σειρά τους προσαγόntonουσαν από τους επιθεωρητές των Δημόσιων Έργων. Στην εποχή που αναφερόμαστε, κανένας από τους επιστάτες τουλάχιστο υπεύθυνους δεν είχε κατάρτηση τεχνική. Η εμπειρία, η τριβή κι η μετάδοση της τεχνικής από χέρι σε χέρι ήταν τα εφόδια των τότε υπευθύνων.

Με τούτο το τρόπο, με τα προπολεμικά μέσα που διατίθεντο και με τέτοιες συνθήκες άρχισε η κατασκευή. Τελειώνει ο δρόμος, τελειώνουν και τα ανακουφιστικά. Ο πόλεμος άλλαξε τη κατάσταση. Ένας μεγάλος αριθμός από τους νέους μας πήγαν να πολεμήσουν. Στη Κύπρο με πολλή ένταση άρχισαν τ' αμυντικά έργα. Υπό την αιγίδα των βρετανικών στρατιωτικών αρχών. Βιάζονταν γιατί η απειλή μιας εισβολής από τους Γερμανούς όσο πήγαινε, πλησίαζε.

Τούτη τη φορά φανήκαμε πολύ τεχνοί. Δε τα κατάφερα όμως ν' αποφύγουμε μια άλλη εισβολή σαράντα τόσα χρόνια πιο ύστερα.

Τρίτη 5 Νοεμβρίου, 7.30 μ.μ.

Ελεύθερο Ανοικτό Πανεπιστήμιο Μανώλης Γλέζος, Βουλευτής: «Αυτοδιοίκηση-Αυτοδιαχείριση, Λαϊκή συμμετοχή»

Πέμπτη 7 Νοεμβρίου-Τετάρτη 20 Νοεμβρίου

«Έκθεση Γιουγκοσλάβικου σχεδίου και μικρής γλυπτικής»
Η έκθεση οργανώνεται από τη Μορφωτική Υπηρεσία του Υπουργείου Παιδείας, στα πλαίσια του προγράμματος πολιτιστικής συνεργασίας Κύπρου-Γιουγκοσλαβίας.

Παρασκευή 8 Νοεμβρίου, 7.15 μ.μ.

Ανοικτή συζήτηση με θέμα: «Η επέμβαση του Τμήματος Πολεοδομίας και Οικήσεως στο χώρο του Ταχτακαλά»
Εισηγητής: Ζήνων Σιερεπεκλής, Αρχιτέκτονας
Η συζήτηση αυτή οργανώνεται από το Σύλλογο Αρχιτεκτόνων Κύπρου.

Δευτέρα 11 Νοεμβρίου, 8.00 μ.μ.

Αφιέρωμα στο Ευρωπαϊκό Έτος Μουσικής (Β' Μέρος)
«Βραδιά Ισπανικής Μουσικής»
Η βραδιά αυτή οργανώνεται από το Δήμο Λευκωσίας σε συνεργασία με το Ευρωπαϊκό Ωδείο Λευκωσίας.
Είσοδος προς £1.— και £0.50 σεντ από το Ωδείο και την Πύλη Αμμοχώστου.

Τετάρτη 13 Νοεμβρίου, 7.30 μ.μ.

«Αφιέρωμα στον Αχιλλέα Λυμπουρίδη»
Το αφιέρωμα αυτό οργανώνει ο Δήμος Λευκωσίας και το Σωματείο Κυπρίων Συντακτών, μέσα στα πλαίσια των εκδηλώσεων του Δήμου για το Ευρωπαϊκό Έτος Μουσικής.

Πέμπτη 14 Νοεμβρίου, 7.30 μ.μ.

Δρ Κώστας Π. Κύρρης: «Αραβες και Κύπρος, μέσα του 7ου μέχρι μέσα του 10ου αιώνα μ.Χ.»
Η διάλεξη αυτή οργανώνεται από το Σύνδεσμο Κυπρίων Αρχαιολόγων.

Παρασκευή 15 Νοεμβρίου, 7.30 μ.μ.

Αφιέρωμα στο Ευρωπαϊκό Έτος Μουσικής (Β' Μέρος)
Διάλεξη από το Χριστο Χατζηχαράλαμπος με θέμα: «Ηλεκτρονική Μουσική»
Η διάλεξη αυτή οργανώνεται από το Δήμο Λευκωσίας σε συνεργασία με το Ελληνικό Ωδείο Λευκωσίας.
Είσοδος Ελεύθερη.

Τρίτη 19 Νοεμβρίου, 7.30 μ.μ.

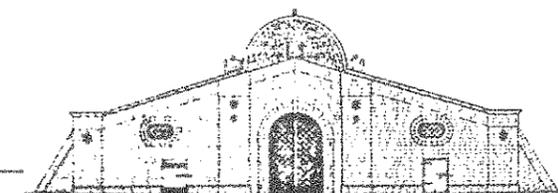
Ελεύθερο Ανοικτό Πανεπιστήμιο Γιάννης Σμπόκος, Αρχιτέκτονας-Πολεοδόμος: «Σεισμοί και κοινωνική αντισεισμική άμυνα»

Τετάρτη 20 Νοεμβρίου, 7.30 μ.μ.

«Αφιέρωμα στο Γεώργιο Μαρκίδη»
Το αφιέρωμα οργανώνει ο Δήμος Λευκωσίας σε συνεργασία με την Εθνική Εταιρεία Ελλήνων Λογοτεχνών Κύπρου.

Παρασκευή 22 Νοεμβρίου, 8.00 μ.μ.

Αφιέρωμα στο Ευρωπαϊκό Έτος Μουσικής (Β' Μέρος)
Ρεσιτάλ πιάνου με έργα για δυο πιάνα από τη Χριστίνα Λοϊζίδου και την Ανθή Αναστασιάδου.
Το ρεσιτάλ οργανώνεται από το Δήμο Λευκωσίας σε συνεργασία με το ελληνικό Ωδείο Λευκωσίας
Είσοδος προς £1.00 και £0.50 σεντ από το Ωδείο και την Πύλη Αμμοχώστου.

Η κινηματογραφική λείψη λευκωσίας μπαίνει κάπως αργοπορημένα στη χειμερινή περίοδο μ' ένα αρκετά ενδιαφέρον Νιόμβρη. Οι προβολές της θα γίνονται όπως πάντα στην αίθουσα προβολών του γραφείου δημοσίων πληροφοριών κάθε δεύτερα, τρίτη και τετάρτη στις 8 η ώρα το βράδυ μ' ένα και μοναδικό έργο κάθε εβδομάδα. Το πρόγραμμα προβολών του Νιόμβρη είναι το ακόλουθο.

• 4-5-6 του μηνός: Θα δούμε την υπερταγία του Βέρνερ Χέρτζοκ «Φισκαράλντο». Ένα υπέροχο ζευγάρι ηθοποιών ο Κλάους Κίνκι και η Κλαούντια Καρτινάλε, ο ένας στο ρόλο του μεγαλομανούς ανιδιοτελούς με την εμπορική έννοια τυχοδιώκτη στο κυνήγι της υλοποίησης του δικού του τρελλού ονείρου, της προσωπικής καταξίωσης μέσα απ' αυτό και της υπέρβασης των ορίων που θα προσδιόριζαν τη λογικότητα, η άλλη μπαμπαμένη στα χρόνια πια πόρνη, να γυρεύει το νόημα της ζωής οπουδήποτε, εκτός από τα «κατά συνέπεια» του περιβάλλοντος όρια. Θα κερδίσει μια όπερα παιγμένη γι' αυτήν από ένα ποταμόπλοιο ανάμεσα νερού, ζούγκλας κ' ουρανού, προσφερόμενη από το μικρό θεό Φισκαράλντο που δηλώνει:

«Εγώ είμαι η υπερδύναμη, εγώ είμαι η τελευταία μάχη, εγώ είμαι το θέμα στη ζούγκλα».

Ανάμεσα και μέσα στους ήρωες μας το εξωπραγματικό, ζεστό, υγρό και φοβερό τοπίο της περουνιανής ζούγκλας όπου οι υδρατμοί σμίγουν με μια μεγαλειώδη, κλασική, ηρωική μουσική επένδυση.

• Στις 11-12-13 μπορείτε να δείτε ή να ξαναδείτε τη ταινία του Σιοπαχά «Η κάθοδος των εννιά»: όταν πια ο στόχος του αγώνα έχει χαθεί και νίκη δεν υπάρχει πολεμιάς θέλεις δε θέλεις, απλά και μόνο γιατί κάποτε είχα αρχίσει να το κάνεις, οι εννιά τρέχουν μπρος από το σχέδιο Μόρσιαλ και τα στρατιωτάκια του που θα κρατήσουν τόσα χρόνια την Ελλάδα στο σκοτάδι. Αναπόφευχτο τέλος ο θάνατος, εκτός από μια σταλιά ελπίδας, ένα νεαρό, μαγιά για τους αγώνες του μέλλοντος.

• Στις 18-19-20 του μηνός δε ξέρουμε ακόμα τι θα δούμε. Ο λόγος είναι ότι περιμένουμε απάντηση σε μια πρό-

σκληση. Αν γίνει δεκτή θα είναι και μια ευχάριστη έκπληξη...

• Στις 25 του μηνός και για όλη τη βδομάδα προγραμματίζεται μια σειρά από ταινίες του Ρόμπερτ Βαν Ακκερμαν σε συνεργασία με το ινστιτούτο Γκαίτε (μια ταινία κάθε βράδυ). Ο Ακκερμαν είναι ο σκηνοθέτης της ταινίας «η γυναίκα καίγεται» που είδαμε πέρσι. Χωρίς αμφιβολία πρόκειται για ταινίες αιχμηρού κοινωνικού προβληματισμού

και ψηλής κινηματογραφικής τέχνης.

1. Τη δεύτερα 25 του μηνός θα δούμε τη ταινία «Harlis» (1973), με τους Mascha Rabben και Gabi Larizan. Πανέμορφη ταινία στήνει το θεατή στο τοίχο και τον συνταράσσει αμφισβητώντας προκλητικά τις καθιερωμένες απόψεις πάνω στο θέμα του έρωτα. Από τη μια η καθιερωμένη, ερωτική περίπτωση σχέση, αζεδιάλυτα συνειδημένη με την εμπορευματική υφή της κοινωνίας και στεφανωμένη με το θεσμό του γάμου γεμάτη μιζέρια και υπολογισμό, από την άλλη, τάση απελευθέρωσης του έρωτα, χωρίς ίσως περισσότερη ευτυχία αλλά σε πιο πολλή σχέση με τις βαθιές συναισθηματικές ανάγκες των ατόμων.

2. 26/11: Η τελευταία

κραυγή (1975) Με τους Delphine Seyring, Barry Foster. Μαύρη κωμωδία με ήρωα ένα εργοστασιάρχη.

3. 27/11: Η αγνότητα της καρδιάς (1980): Με τους Elisabeth Tsissenar και Matthias Habich. Η ταινία ασχολείται με τη σχέση ενός ζευγαριού που προσπαθεί να δημιουργήσει μια πιο απελευθερωμένη σχέση.

4. 28/11 Το άλλο χαμόγελο 1978: Με τις Κάτια Ρυρε και Elisabeth Trissenar. Μια γυναίκα προβληματίζεται πάνω στο ρόλο της σαν γυναίκας του άντρα της.

5. 29/11: Belcanto 1977: Με τους Nikolaus Deutsch, και Rommy Huag, Μια πρωτότυπη και παράξενη μετάφραση του έργου του Heinrich Man "Empfangbei der Welt" στον κινηματογράφο.

▲ κάθοδος των εννιά

Φιζκαράλντο

31 Οκτώβρη - 1 Νιόμβρη

«ΑΛΛΟΖΑΝΦΑΝ» των Πάολο και Βιτόριο Ταβιάνι. Ιταλία, 1974. Με τους ΜΑΡΣΕΛΛΟ ΜΑΣΤΡΟΓΙΑΝΝΙ, ΛΕΑ ΜΑΣΣΑΡΙ, ΜΙΜΣΥ ΦΑΡΜΕΡ, ΛΑΟΥΡΑ ΜΠΕΤΙ.

Η δράση της ταινίας τοποθετείται στα 1816 στην Ιταλία. Μια ομάδα επαναστατών (οι Σουμπλιμ) συνεχίζουν στην Ιταλία τον αγώνα που άρχισε είκοσι χρόνια νωρίτερα ο Μπαμπεφ στη Γαλλία. Το μικρό τέλος τους είναι προδιαγραμμένο από τις ριζικά αλλαγμένες συνθήκες και είναι υποχρεωμένοι είτε να συνθηκολογήσουν και να συμβιβαστούν είτε να συνεχίσουν μέχρι το τέλος ένα απεικωμένο αγώνα που αν δεν οδηγήσει στη νίκη, όπως ελπίζουν πάντα, θα διαφυλάξει το μεγάλο όραμα και θα δικαιώσει τους προηγούμενους αγώνες μιας ζωής.

8

7-8 Νιόμβρη

«Η αρραβωνιασμένη» (DIE VERLOBTE) των GUNTER RUCKER και GUNTER REISCH. Α. Δ. Γερμανίας, 1980. Με τους JUTTA WACHOWIAK, REGIMANTAS ADOMAITIS, INGE KELLER.

Η ιστορία μιας φυλοκισμένης, της Έλλας Λίντσου, που αναγκασμένη να ζει κάτω από τις ταπεινωτικές συνθήκες της φυλακής, και να εργάζεται στα πλυντήρια των φυλακών μαζί με γυναίκες καταδικασμένες σε ισόβια δεσμά για φόνο, ψάχνει να βρει τη δύναμη που θα την κάνει να επιβιώσει σαν άνθρωπος. Αυτή τη δύναμη την αντλεί από την αγάπη της για τον Χέρμαν Ρέιμμερ που παρ' όλο που ζει ελεύθερος κάνει αίτηση για να παντρευτεί την Έλλα. Η αίτηση απερρίπτεται αλλά η Έλλα αναγνωρίζεται σαν αρραβωνιαστικό του. Έτσι η Έλλα κερδίζει το γόητρο και την αξιοπρέπεια της σαν άνθρωπου και η ασυνήθιστη αυτή αγάπη συνεχίζει να μεγαλώνει κάτω από τις πιο αντίξοες και τραγικές συνθήκες.

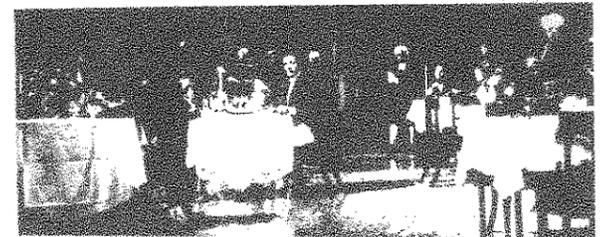
14-15 Νιόμβρη

«Το αίμα του αγωνιστή» (THE BLOOD OF HYSSAIN) του ΤΖΑΜΙΑ ΝΤΕΛΑΒΙ. Πακιστάν 1980. Με τους ΣΑΛΜΑΑΝ ΠΗΡΖΑΝΤ, ΚΙΟΥΚΑ ΜΑΡΚΑΝ.

Η σύζευξη ενός παλιού μύθου με τη σύγχρονη κοινωνικοπολιτική πραγματικότητα με ήμισυ αναφορά στην Ισλαμική Επανάσταση του Ιράν είναι η ιστορία της λαϊκής αυτής ταινίας από το Πακιστάν. Ο μύθος του αγώνα του Μωάμεθ Χουσέιν, που δολοφονήθηκε το 800 μ.Χ. από τον Ιμάμη Γαζνί, και που ήταν η πρώτη εξέγερση εναντίον των φεουδαρχών για την επιβολή του ορθόδοξου Μωαμεθανισμού, μεταφέρεται σε μια σύγχρονη υποανάπτυκτη μουσουλμανική χώρα, όπου ένας σύγχρονος Χουσέιν ξεσηκώνει τους χωριάτες ενάντια στους «μοντέρνους» και «ευρωπαϊζόντες» φεουδάρχες.

Με κύριους στόχους της την προώθηση του ποιητικού και προοδευτικού κινηματογράφου ανάμεσα σε όσο το δυνατό πιο πλατιά στρώματα του λαού, και ιδιαίτερα στη νεολαία, και την ανάπτυξη της κινηματογραφικής παιδείας στην Κύπρο, η Κινηματογραφική Κίνηση Κύπρου άρχισε να λειτουργεί το Σεπτέμβρη του 1980.

21-22 Νιόμβρη

«Οι σταυρωμένοι εραστές» (THE CRUSIFIED LOVERS) του ΚΕΝΖΙ ΜΙΖΟΚΟΥΤΣΙ. Ιαπωνία, 1954. Με τους ΧΑΖΕΚΑΟΥΑ ΚΑΖΟΥΟ, ΚΑΓΚΑΟΥΑ ΚΙΣΤΟ, ΣΙΝΤΟ ΕΪ ΓΑΡΟ, ΟΖΑΟΥΚ ΣΑΚΑΕ.

Η ταινία αναφέρεται σε δυο παθιασμένους εραστές στην Ιαπωνία του 17ου αιώνα. Η τρομοκρατία, οι συνέπειες του νόμου καθώς και οι προκαταλήψεις της κοινωνίας τους απαγορεύουν την προς τα έξω έκφραση τους. Στο τέλος όταν οι σχέσεις τους γίνονται «κοινό μυστικό» αισθάνονται απελευθερωμένοι και δέχονται τη τιμωρία που τους επιβάλλει η κοινωνία με την ευτυχία ζωγραφισμένη στα πρόσωπα τους. Οι ταξικές συγκρούσεις και οι έννοιες χρέμα - τάξη - εξουσία αποτελούν τον άξονα του φιλμ.

11

28-29 Νιόμβρη

«Οι μέρες του νερού» (LOS DIAS DEL AGUA) του ΜΑΝΟΥΕΛ ΟΚΤΑΒΙΟ ΓΟΜΕΖ ΚΟΥΒΑ. 1971. Με τους ΙΔΑΛΙΑ ΑΝΡΕΥΣ, ΡΑΥΛ ΠΟΜΑΡΕΣ, ΑΔΟΛΦΟ ΛΛΑΟΥΡΑΔΟ, ΜΑΡΙΟ ΒΑΛΜΑΣΕΔΑ, ΟΜΑΡ ΒΑΛΤΕΣ.

Η πολυβραβευμένη αυτή ταινία πραγματεύεται την ιστορία της Αντόνια Ισκέριτο, μιας γυναίκας γνωστής σαν «αγία» που το 1936 είχε τη δύναμη να θεραπεύει αρρώδους με το νερό. Ελπίζοντας να θεραπευτούν, πολλοί άνθρωποι κατακλύζουν το σπίτι της που μετατρέπεται σε ιερό χώρο. Πράγμα που δεν βλέπουν με καλό μάτι οι «δυνατοί» της περιοχής, ακόμα κι ο κυβερνήτης της επαρχίας που εκλέγεται χρησιμοποιώντας τη δημοτικότητα της. Στο στρατό που στέλλεται ενάντια της, η Αντόνια αμύνεται με το θαυματουργό νερό της και τους οπαδούς της που αντιδρούν με βία ενάντια στη βία.

ΚΑΤΑΧΩΡΗΣΕΙΣ

ΞΥΛΟΓΛΥΠΤΙΚΗ

Μ. Ηλιάδης + Π. Νικολαΐδης
Επτανήσου 86—88 τηλ. 459011

Αν θέλετε να παραντζείλετε σκαλιστά χειροποίητα κάμετε το κόπο να δήτε τη δουλειά μας. Αλλιώς χάννεται τζιαι χάννουμε.

ΣΟΥΒΛΑΚΙ ΚΟΚΟΣ

Απέναντι που τον Ορφέα. Φρέσκο σπιθκιασίμο σουβλάκι τζιαι σιεφταλί. Περιβάλλον πάνω στις επάρξεις τζιαι το καλοτζαίρι πουκάτω που τα δέντρα. Τιμές πράσινης γραμμής! 10 (δέκα) σελίνια τη πίττα. Τζιαι πρώτη ποιότη τζιαι περίτου. Τζιαι κάθε δευτέραν εις την τόμπολα οφτόν κλέφτικο.

ΤΟ ΕΡΓΑΣΤΗΡΙ ΤΟΥ ΠΑΡΗ

Ισαάκιου Κομνηνού - 7 τηλ. 451803.

Επιγραφές και μεταξοτυπίες πάνω σε όλα τα υλικά (χαρτί, πλαστικό, γυαλί, ύφασμα κ.λ.π.).

Κάθε είδους κατασκευές σ' οποιοδήποτε υλικό όπου χρειάζεται ι γνώση ζωγραφικής και γλυπτικής.

Πληροφορίες καθημερινά-καφές τα Σάββατα τζιαι καλές βροσιές.

ΚΑΦΕΘΕΑΤΡΟ ΕΝΑΛΛΞ

Λεωφόρος Αθηνάς Νο. 16 τηλ. 430121.

Τι να σας πω. Αφού το ξέρετε. Τζι' αν δεν το ξέρετε δικό σας λάθος. Ελάτε να το μάθετε!

ΤΑΠΕΛΛΟΓΡΑΦΕΙΟ «NEON LAMPS»

Χριστόδουλος Βιλανός
Τρικούπη 44 τηλ. 475297.

Κάμνω σας ταπέλλες κάμνω σας τζι' ευκολίες φτάνει να με πκιερώνητε με δίχως δυσκολίες.

ΜΑΕΙΡΚΟ ΠΩΡΓΟΣ ΛΑΚΗΣ

Πειραιώς 10 τηλ. 476420

Απέναντι που το ππάρκι του παλιού δημαρχείου.

Μαιερκό για όσους βαστούν τζιαι για όσους έβαστούν.

*Οτι φαί πεθυμά ο καθένας.

ΜΑΧΑΛΕΠΙ

Καλό τζιαι φρέσκο μαχαλεπί καθημερινά στο έμπα του Κολοκάσι. Έσειε τζιαι πεπεριβάζι στον οσσιόν.

ΠΑΠΛΩΜΑΤΑ ΗΡΑΚΛΗ

Ισαάκιου Κομνηνού 17 τηλ. 477607.

*Όσοι θέλουν ν' απλώνουν τα πόδια τους μακριά κάμνουν το πάπλωμα τους στου Ηρακλή.

Τιμές στάνταρ. Για όσους κρυτούν μαζί τους το «Εντός» τα ίδια.

Τεχνοτροπία

Ιπποκράτους - 45 τηλ. 454541

• Είδη Κυπριακής λαϊκής τέχνης.

• Αντίκες (έπιπλα, σκεύη).

• Σουβενίρ, δώρα κ.λ.π.

• Υφαίνουμε κατά παραγγελία.

Σ Κ Α Ρ Π Α Ρ Η Σ ΜΑΣΤΡΟ ΣΠΥΡΟΣ

Ισαάκιου Κομνηνού - 7 τηλ. 451803.

• Κάμνω παπούτσια παντός είδους κανονικά τζιαι ορθοπεδικά.

• Κάμνω ΠΟΙ-ΝΕΣ τσαγγαρίσιμες, ΠΟΙ-ΝΕΣ για τζίνιν ΠΟΙ-ΝΕΣ με κεντήματα για λούσο τζι' ότι χρώμα θέλετε. ΠΟΙ-ΝΕΣ χαμηλές.

ΚΑΦΕΝΕΣ ΜΟΥΣΚΗ

στο έμπα του Κολοκάσι.

• Για καλό λευκωσιάτικο καφέ στου Μουσκή.

• Για ραχάτι στη πρωινή λακάδα στου Μουσκή.

• Για ένα κονιάκι με κάτι της στου Μουσκή.

• Για ιστορίες της παλιάς Λευκωσίας στου Μουσκή με τον Μουσκή.

Λαϊκή γιτόνια

ΜΕΤΑΦΟΡΕΣ ΚΑΡΚΩΤΗΣ

Στοά Θεοδουλίδη (δίπλα στο παλιό δημαρχείο) τηλ. 465329-465085.

• Το πρώτο γραφείο μεταφορών της Λευκωσίας με την ανάλογη πείρα, γρήγορη εξυπηρέτηση τζιαι ζαμηλές τιμές.

ΓΙΑΝΝΗΣ ΛΕΟΝΤΙΑΔΗΣ

- Ταπέλλες και τέντες κάθε είδους.
- Μεταξοτυπία σπείσιαλ.
- Το γοργόν και χάριν έχει κι' όποιος βιάζεται σκοντάφτει.

Ταβέρνα Αξιοθέα

Οδός Αξιοθέας - 9 τηλ. 430787
Άγιος Κασσιανός.

• Περάστε τη δραυά σας στο κλασσικό παραδοσιακό δρομάκο με τα γεράνια.

Μαζί με τ' όμορφο και δροσερό υπάρχει και η αντίστοιχη κουζίνα ποιότητας.

• Επίσης Σουβλάκια σιεφταλιά ττέικ αγουέι με δέκα (10) σελίνια τη πίττα.

ΤΟ ΠΑΛΑΙΟΠΩΛΕΙΟΝ

Οθέλλου 1, τηλ. 438052
(κοντά στη πύλη Αμμοχώστου).
Κάτι για σήμερα μιας άλλης εποχής.

ΚΑΒΑΛΛΕΤΟ

Ιπποκράτους 39Α τηλ. 459142
Είδη: ζωγραφικής
Αγιογραφίας
Ψηφιδωτού.

Μαζί με τις συμβουλές μας σε όσους τις χρειάζονται. Βρισκόμαστε πίσω από τη λαϊκή γειτονιά.

Αγγειοπλαστείο - Αγγειοπωλείο

Γ. Κοντού στη Λαϊκή γειτονιά, τηλ. 456977.

• Όλα τα προϊόντα μας κατασκευάζονται από μας.

• Μια αντιπροσωπική συλλογή της κυπριακής αγγειοπλαστικής η οποία ενσωματώνει πνεύμα έρευνας και ανανέωσης με σεβασμό της παράδοσης.

ΕΣΤΙΑΤΟΡΙΟ ΚΑΙ ΤΑΒΕΡΝΑ

ΤΟ ΑΡΧΟΝΤΙΚΟ

Λαϊκή γειτονιά

- Τα μεσημέρια προσφέρουμε πρότυπη παραδοσιακή κυπριακή κουζίνα σε τιμές μαγαριού.
- Το βράδυ μπορείτε ν' απολαύσετε όλη τη σειρά κυπριακών μεζέδων (ΜΕ ΦΡΕΣΚΟ ΚΡΕΑΣ), σ' ένα ήσυχο περιβάλλον και τη παρέα των Ττομή (μπουζούκι) και Άντρου (κιθάρα). Τιμή £3.50 το άτομο.

Κουρείο και μαθηματα μπουζούκιου Ο ΤΤΟΜΗΣ

Εκπαρως 34 τηλ 430804
Παρα τον Ολυμπιακό

Για κουρέμα
Για ξουρισμα
αγε εβησε
τζια περιποιημενο

Για να μαθετε μπουζουκι
η να οπτε να μαθαινουν
σαν ξιουριζεστε

Ελατε στου ττομη

ΤΑΒΕΡΝΑ: «ΠΥΛΗ ΑΜΜΟΧΩΣΤΟΥ

Στην οδό Αμμοχώστου 70 μέτρα από τη Πύλη.

• Μετά από τις εκδηλώσεις της Πύλης σας περιμένουμε με τα σουβλάκια μας, τα σιεφταλιά μας, τα κλέφτικα μας, τα μεζεδάκια μας κλπ.

• Τιμές λαϊκές, τα φιλοδωρήματα απαγορεύονται.

ΚΑΦΕ-ΕΣΤΙΑΤΟΡΙΟ Η ΠΙΑΤΣΑ

(νότια της πράσινης γραμμής στη πλατεία της λαϊκής γειτονιάς, Σερβίουμε:

- Όλα τα είδη σάχαας, φαγητά του φούρνου, σαλάτες, φρούτα διαφόρων ειδών, και όλα τα ποτά.
- Τιμές πραγματικής λαϊκής γειτονιάς.

ΜΕΤΑΦΟΡΕΣ

Μ + Γ Περικλέους
Πειραιώς - 19 τηλ. 475996-7

Μεταφέρω, κουβαλώ ότι θέλετε που μιτσίν ως μιάλο, Άψε σβήσε.

Φκιερώνω τζιαι βόθρους.

ΛΑΪΚΗ ΤΕΧΝΗ

*Έλα στο κατάστημα «Λαϊκής τέχνης» στην Αριστοκύπρου 17 της λαϊκής γειτονιάς. Θ' ανακαλύψεις ένα σωρό όμορφα χειροτεχνήματα. Άλλα παραδοσιακά κυπριακά καμωμένα από έμπειρα χέρια κι' άλλα φτιαγμένα από μας με κέφι και γούστα.
Τηλέφωνο 459907.

ΓΙΑΝΝΗΣ ΠΠΟΝΙΔΗΣ

ΑΝΔΡΙΚΑ-ΓΥΝΑΙΚΕΙΑ ΥΦΑΣΜΑΤΑ
ΥΨΗΛΗΣ ΜΟΔΑΣ

Ονοσογράφου 49
Τηλ 02-465388 Λευκωσία

γνωρίστε τήν Κύπρο!

Γνωρίζοντας τήν Κύπρο αποκτάτε τήν πολιτιστική σας ταυτότητα. Οί κρυμμένες όμορφιές και οί πολλοί θησαυροί του τόπου μας σας περιμένουν νά τούς γνωρίσετε.

Ρίξτε μιιά ματιιά στόν τουριστικό χάρτη και θά δήτε πώς ό μικρός μας χώρος προσφέρει σε άναλογία πολύ περισσότερα από οποιοδήποτε άλλο μέρος στόν κόσμο. Αυτό άλλωστε διαπιστώνουν οί ξένοι πού μάς επισκέπτονται κάθε χρόνο.

Τά Γραφεία Πληροφοριών του ΚΟΤ μπορούν νά σας βοηθήσουν νά βρήτε αυτό πού ζητάτε. Τό κάτι άλλο του Κυπριακού Τουρισμού.

Λίγες μέρες από τήν άδεια σας τó φθινόπωρο, τόν χειμώνα ή τήν άνοιξη θά τις χαρήτε καλύτερα άνακαλύπτοντας τόν τόπο σας και γνωρίζοντας τήν ιστορία του τόπου

μας και τήν πολιτιστική μας κληρονομιά. Βυζαντινά μνημεία, έκκλησίες, άρχαίους χώρους

- μιιά ιστορία 8000 χρόνων - πού θαυμάζουν επισκέπτες από όλο τόν κόσμο.

Προγραμματίζοντας έγκαιρα τις διακοπές σας θά δήτε πώς ό Αύγουστος δέν είναι ό μόνος μήνας για διακοπές.

Κυπριακός Όργανισμός Τουρισμού
18, Θ. Θεοδότου, Λευκωσία
Τηλ. 021-43374 Τέλεξ 2165 CYTOUR

δέγτερι χρονιά "Εναλλαξ"
νέα βαιζον
νέα περιόδος
Στ' αχνάρια της ίδιας φιλοσοφίας
με νέες ιδέες
νέες προτάσεις
ανανεωμένοι
δυναμωμένοι
απ' των αγώνων
και των ανταπόκρισων
που είχε η ιδέα
των Καφεδέατρων.

ΚΟΙΝΩΝΕΙΟ
ΕΝΑΛΛΑΞ

Λεωφ. Αθηνών 16 + 17 Τηλ. 30121 Λιουκωσία